

December 1998

Cena: 500 SIT

KRAJEVNI INFORMATOR

Logatec

r 35

KRAJEVNI INF.
1998

352.9(497.4 Vrh Sv. Trije Kralji)

1002155, DECEMBER COBISS c

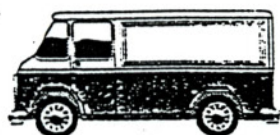
KRAJZNIOR LOGATEC

GLASILO KRAJANOV KS VRH Z OKOLICO

IZDAJO ČASOPISA SO FINANČNO OMOGOČILI:

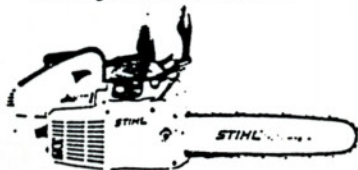
Prevoz oseb

OBLAK FRANC s.p.

HLEVNI VRH 11 E, 1373 ROVTE, Mobitel: 0609 - 642 - 728

**Popravilo kmetijskih
strojev in naprav**

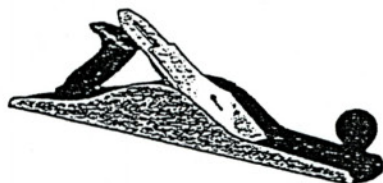
GOSTILNA "KASARNA"

ANICA HRIBERNIK s.p.

ŠMREČJE 48
61373 ROVTE
tel. 061-740 167

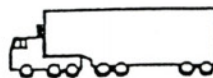
SOVA s.p.

Žagarstvo, sušenje lesa, lesne obloge

Niko Obak s.p.
Lavrovec 21
1373 Rovte
Tel.: (061) 778-148

**AVTOPREVOZNIŠTVO
JESENKO**

PREVOZI MLEKA
KIPER PREVOZI

LAVROVEC 9
61373 ROVTE
TEL.: 061 740 061

OKREPČEVALNICA MLIN

Peter Jesenko s.p.
Lavrovec 16/a
1373 Rovte
Tel.: (0609) 33 10 22

PRODAJALNA MARJAN

Loška c. 1
4226 Žiri
tel.: (064) 692 628
(0609) 614 359

KRAJEVNI INFORMATOR

Glasilo ŠKD Vrh
Vrh Sv. Treh Kraljev 19
1373 Rovte

Glavni in odgovorni urednik:
Rafael Krvina

Tehnični urednik
Tomaž Tišler

Iz vsebine:

- Krajevna skupnost	2
- V fari	4
- ŠKD	12
- Gasilci	21
- V šoli	23
- Otroci	25
- Kronika	27
- Vreme	30
- Naši ljudje	33
- Potopis	39
- Drevesa	41
- Križanka	44

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

Po skoraj dveh letih med Vas zopet prihaja Krajevni Informator. Ta številka obsega dogajanje v fari v času od marca 1997 pa do danes. V tem času, predvsem pa letos, je bilo v naših krajih mnogo pomembnih dogodkov, pa tudi afer in sporov. Vse to sem poskušal prenesti med Vas. Nekateri prispevki bi lahko bili bogatejši, vendar, tisti, ki bi o njih morali pisati skoraj po dolžnosti, niso. Tudi taki so med nami, ki so bili zelo glasni, zakaj časopisa še ni. Potrebno je vedeti, da za izid številke potrebujemo precej časa piscev, posluha do urednika, itd. Tako sem prišel do zaključka, da smo na Vrhu skoraj nepismeni. Vseeno pa bi se rad zahvalil tistim, ki so si vzeli čas in časopis popestrili. V vseh prispevkih sem poskušal biti kritičen in pohvalen, predvsem pa objektivni. V bistvu so vsa moja razmišljanja podprta z mnenji drugih krajanov.

Prostor v časopisu je zapolnjen z delovanjem Športno kulturnega društva, Prostovoljnega gasilskega društva, župnije, šole, posameznih krajanov in Krajevne skupnosti. Med vsemi temi prispevki je, upam, tudi nekaj takih, ki vam bodo posebno všeč. Mnogi članki so opremljeni s fotografijami, ki napravijo časopis prijaznejši.

Ob tej priložnosti Vas povabim, da pri naslednji številki Krajevnega Informatorja poskušate tudi sami aktivno sodelovati, kar mi bo precej olajšalo delo in naredilo časopis še bolj domač.

Posebno pohvalo izrekam sponzorjem časopisa, brez katerih bi bilo njegovo nastajanje oteženo.

Konec koncev sem zadovoljen z nastalim in vam želim veliko lepega branja v teh prazničnih dneh.

Vesel Božič in srečno novo leto 1999!

MARJAN TREVEN s. p.

Strešne konstrukcije in mizarske usluge

SMREČJE 31, 1354 Horjul

tel.: 061/740 045

MOBI.: 041/728 145

Krajevna skupnost v letih '97 in '98

za svet KS: Predsednik Tine Jesenko

V krajevni skupnosti smo v zadnjih dveh letih s skupnimi močmi za celovit prikaz kraja kot dela občine Logatec naredili veliko več, kot nam je bilo s strani lokalne skupnosti namenjeno iz proračuna.

Zadovoljevanje potreb ljudi splošnega pomena je težavna naloga, ki narekuje iskanje pravega razmerja med željami potrebami in možnostmi, ki jih zagotavlja sistem javnih financ.

Pripraviti program in ga z odgovornostjo do tistih, ki od tega pričakujejo izboljšavo in napredek, izvajati je odgovorno delo, pri katerem se je potrebno zavedati, da je lahko še tako dober, pa vseeno ne bo vsem po volji, saj je na drugi strani potrebno zavedati, da uspeh ni odvisen samo od tistih, ki program pripravijo, ampak tudi od sredstev, ki jih je možno koristiti v te namene.

Ko ste v letu 1996 izvolili svet naše krajevne skupnosti v katerem so bili zastopani predstavniki vseh vasi, smo si zastavili štiriletni program, ki ga je bilo iz naštetih in objavljenih programskih izhodišč med vrsticami možno povzeti :

- Program je bil s takratno zakonodajo in volitvami pripravljen za obdobje štirih let in vezan na programske usmeritve iz prejšnjega obdobja.
- Krajan ne želimo biti le skupina občanov, ki vedno od nekoga le nekaj zahteva, ampak moramo biti tudi zaključena celota, ki drži skupaj in lahko tudi marsikaj pokaže.
- Problematika je bila zajeta po dejanskih razmerah in prioriteti, s katero bo v programskem obdobju pokrit čimvečji delež krajanov in kot taka posredovana Občini Logatec.
- Vsi dejavniki v kraju morajo biti povezani in pri pridobivanju sredstev, ki so pomembna za razvoj kraja poiskati rešitev, ki bo glede na izvor sredstev pomenila največjo pridobitev.

Uresničevanje programa je že uvodoma pogojevalo dve usmeritvi :

1. S svojimi aktivnostmi v organizaciji krajevne skupnosti, društev, župnije in ostalih dejavnikov brez večjih vloženih sredstev z lastnim znanjem narediti za kraj veliko majhnih in velikih stvari ki so za celostno podobo, prikaz kraja in ljudi potrebni.
2. Pri odločitvah o zadevah, ki imajo investicijsko vrednost in so finančno vezane na občinski proračun zaradi sistema volitev v občinski svet in naše majhnosti, ne moremo sodelovati, zato lažje uspemo s skupnim nastopom in prikazom potreb, kakor da se zanašamo na verjetnost izvršitve predvolilnih obljub katerekoli politične strani.

Usmeritve so se s časom izkazale za pravilne. Aktivnosti na področjih, ki smo jih organizirali sami so na vseh področjih presegale pričakovanja, saj smo kljub vsakodnevnim problemom, ki so prisotni povsod, na zunaj uspeli prikazati, da smo lahko vzor marsikateri skupnosti, za investicijska vlaganja občine pa v zadnjih dveh letih v občinskih krogih ni bilo pravega posluha. Pravilo ob sprejemanju letnih proračunov, pred katerimi smo se vedno sestajali in odgovornim (župan, občinski svet) še dodatno podajali svoje pripombe in svoje potrebe, je bilo naslednje: iz tistega majhnega zneska, ki ga je v predloge proračuna vnesla občinska uprava, je ob sprejemu na občinskem svetu vedno zmanjkovalo za nekoga, ki je imel interes in glas, vzeli pa so nam, ki ga nismo imeli; nam je ostalo le dejstvo - če ti vzamejo polovico od malo ti ostane manj kot, če ti vzamejo polovico od veliko.

Ker ste krajan poleg tega, da pomagate kreirati razvoj, tudi dobri opazovalci dogajanja vseh stvari in dogodkov ter ste bili hkrati povezani s svojimi predstavniki v svetu, ne bom opisoval, saj se vsi dejavniki skušajo predstaviti s svojimi prispevki, glede na delo in aktivnosti pa jih je lahko kar veliko.

Svet krajevne skupnosti se je zadnjih dveh letih sestel devetkrat in preko članov sveta na podlagi svojih sklepov izvajal aktivnosti in postavljaj vprašanja perečih problemov vsem pristojnim institucijam. Člani sveta so na podlagi pobud in sklepov v svoji sredini organizirali veliko akcij, za katere (predvsem spodnji Lavrovec) so morali krajan vložiti tudi zajeten del lastnih sredstev in dela, zato je prav, da ravno take akcije tudi v bodoče podpremo in jih imamo za vzor složnosti. Ne navajamo dolgega opisovanja dela in dogodkov, s katerimi smo v okviru možnosti zadoščali osnovne potrebe predvsem vzdrževalnih del na javnih poteh in cestah, organizirali smo odvoz odpadkov, pridobili sredstva za sanacijo hudourniškega propusta pri Sovetu, nabavili mrliški voziček, uredili odvodnjavanje na cesti Spodnji Lavrovec, novi smerokazi, zloženka o kraju...

Investicijska dela so bila glavna točka programa, ki pa jih občinski svet v glavnem ni podprl. Tako je bil kraj v zadnjih dveh letih na tem področju bogatejši za skromna 2.5 milijona družbenih sredstev, katerim je bil dodan še kakšen manjši delež iz naslova vzdrževanja ali sredstev rezerve občinskega proračuna, saj nas je v zadnjih dveh letih prizadelo več neurij, ki pa niso imela obsega naravnih nesreč, kar je pomenilo, da s strani države ni bilo možno pridobiti dodatnih sredstev. Potrebno je poudariti, da je obseg teh škod, ko je šlo za škodo splošne narave, kljub navajanjem posameznih krajanov, krajevna skupnost vedno prijavila pristojni občinski službi.

Ker smatramo, da je program, ki je bil zastavljen in začet, prava pot s katero, bo možno tudi v bodoče ugoditi željam in potrebam večine krajanov smatramo, da ga je potrebno nadaljevati in tudi zaključiti, zraven pa ga glede na rezultate letošnjih volitev,

dopolniti s tistimi stvarmi, ki jih bo novi (bolj stari) svet krajevne skupnosti skladno s potrebami obravnaval za prednostne in kot take posredoval naprej; tam pa tudi v naslednjih štirih letih nimamo predstavnika.

Prav iz teh razlogov so bila naša razmišljanja zastavljena povsem prav. Dejstvo je, da smo pri skupnih akcijah

znali stopiti skupaj in se pokazati kot celota. Odstopanja in drugačnega mišljenja ne moremo braniti, še posebej ne, če je v dobro kraja, kar pa naj in je ocenila večina. Želimo, da v kraju delamo in živimo v prepričanju, da nam zastavljeno delo ne sme biti breme, temveč priložnost za dodatno uveljavitev in doseganje tistega skupno željenega, kar bo pomenilo željeni

lepši jutri posamezniku in kraju.

V imenu vseh članov sveta krajevne skupnosti, ki se čutimo krive za svoje uspehe in neuspehe v letih 1997 in 1998, se vam zahvaljujem za izkazano zaupanje in vam želim prijetne prihajajoče praznične dneve ter veliko zdravja in skupne trdne volje v novem letu 1999.

Krajevna skupnost tako in drugače

piše: **Matjaž Buh**

Že iz naslova je razvidno, da bom poizkušal predstaviti Krajevno skupnost Vrh Sv. Treh Kraljev, svet krajevne skupnosti in svojo vlogo predstavnika za vas spodnji Lavrovec in moje poglede na njeno delo, kar se da objektivno in nepristransko.

Verjemite mi, če ne bi imel želje delati za kraj in skupnost, ne bi sprejel predlagane kandidature na jesen leta 1996.

Prav je, da sedaj, po zaključenem dvoletnem obdobju, napišem, kaj in kako smo delali, kako skrbeli za vas, krajane, se skupaj z vami veselili, mogoče pa tudi vsi skupaj preveč pričakovali.

Prva naloga je bila urediti, prilagoditi za naš kraj in sprejeti statut za delo Krajevne skupnosti. Poleg sprejetja statuta smo sprejeli tudi plan dela za nadaljna 4 leta. Prav tako smo upoštevali oz. odgovorili skoraj na vse prispele prošnje naslovljene na svet krajevne skupnosti.

Podprli smo dobre projekte v kraju in bili enotni v mišljenju ob morebitni preveliki porabi proračunskega denarja. Verjetno bo o tem kaj več napisal predsednik KS, kateremu hočejo posamezniki na vsak način in za vsako ceno pripisati enostranskost in nesposobnost. Hvala Bogu, da volilci vidite njegova in naša skupna prizadevanja, kar ste na letošnjih volitvah znova potrdili.

Ugotavljam, da smo v svetu KS tudi dobri športniki, saj vsa pod noge vržena polena preskočimo. Žal polena letijo naprej in zadevajo nič hudega

sluteče naivce, znani metalci pa ostanejo nepoškodovani. Če le nisi slep, lahko pri ogledu KS Vrh Sv. Treh Kraljev z njenimi vasicami vred ugotoviš sledeče:

- Ceste po katerih se voziš ali sprehajaš, so kljub naravnim ujmam urejene
- Lepi smerokazi ti povedo, kje si in kam greš.
- Rjave brežine, mnogi presekani ovinki, zmanjšani klanci, uvaljan gramoz, urejena odvodnjavanja, pričajo, da je bilo vložnega že veliko dela in da bo mogoče nekoč tu cesta asfaltirana.
- Pozimi so ceste pluzene in posipane.
- Pri kmetiji Sedej v Hlevnem Vrh, se lahko napiješ ali si natočiš pitne vode tudi v sušnih obdobjih.
- Prenova cerkve in obletnice povedo, da smo le skupaj lahko močni.

Če je že vse enostransko, pa pridobitev vozičkaza prevoz pokojnika od kapelice do farne cerkve prav gotovo ni. Veliko je bilo že postorjenega, dosti dela pa nas še čaka, pa naj o tem spregovori še nekdo drug.

Omeniti moram še vas spodnji Lavrovec, kjer sem tudi doma. Tu smo

se odzvali na županove pozive za odvoz smeti in..sofinanciranje za posodobitev ceste sp. Lavrovec. Smeti se sedaj redno odvažajo iz vasi sp. Lavrovec in Hlevni Vrh. Tudi sofinanciranje ceste so krajani lepo podprli in sicer z denarnimi prispevki (nekateri lastniki gozdov so namesto denarja ponudili les), veliko je bilo opravljenih prostovoljnih ur, strojnih in traktorskih pri urejevanju cestišča in še kako...

Vrednost sofinanciranja znaša od 45-50% vrednosti projekta. Žal pa dosedanji župan iz neznanih razlogov ni hotel ali pa ni mogel izpolniti dane obljube za asfaltacijo cca. 450 m ceste.

Dodatno smo uspeli razširiti še ostalih 600m ceste do krajana Simona Žaklja, urediti nekaj prepustov, navoziti gramoz in vse skupaj uvaljati, tako da je cesta sposobna za normalen promet.

Verjetno bomo še vnaprej pridobivali boljše cestne povezave v KS po načelu daj-dam in na ta način, da bomo kot KS in kot posamezen kraj imeli prednost na občini.

Vsem, ki ste podprli mojo ponovno kandidato, iskrena hvala. Trudil se bom upravičiti izkazano zaupanje. Zavzemal se bom za napredek kraja, skupnosti, nikoli pa se ne bom mogel sprijazniti z možno realnostjo, da bi se na Vrh šli politiko in strankarsko kupčkanje. Verjamem v vas, spoštovane volilke in volilci, da boste znali vedno odločiti v prid kraja in skupnosti. Ko to pišem, še ne vemo, kdo bo župan naše občine. Kdorkoli že bo, upam, da bo spoštoval planie in sklepe sveta KS in po možnosti uresničil že dane obljube. Vsem skupaj želim obilo božičnega miru, ter zdravo in uspešno leto 1999!

Pozdrav iz Pariza

piše: **Milan Žust**

Nekateri se mogoče še spominjate nove maše julija 1996 in vašega rojaka, ki je kmalu po tej slovesnosti nekam izginil in se le še poredko kdaj prikazal... Verjetno se sprašujete: "Le kam se je izgubil? Kdo ve, kje hodi in kaj počne? Ali se nas sploh še kaj spomni ali pa nas je čisto zatajil? ..."

Ne skrbite, nisem se še izgubil, čeprav sem že marsikje bil. Tudi pozabil vas nisem in še manj zatajil. Mnogi, katere sem srečal, sploh niso vedeli, da obstaja Slovenija, in še manj, da je na Notranjskem prelep Vrh Sv. Treh Kraljev. Sedaj vedo, in nekateri so celo že bili na Vrh, med njimi celo pravoslavni!

Kot sem že na kratko omenil, kadar sem koga srečal ali maševal na Vrh, sem poleti 1997 v Rimu končal magisterij iz teologije ter se odpravil na študij v Pariz. Pa so nekateri vprašali: "A še nis dost študirau?" Zase že. Vendar pa sem šel v Pariz, ker so me predstojniki prosili, da bi pozneje predaval v Rimu, za to pa potrebujem doktorat. Torej, knjige v roke in brat, pisat, ... Če bi bilo v slovenščini, bi še kar šlo, v francoščini pa gre malo bolj počasi.

Stanujem v jezuitski hiši, kjer je tudi naša teološka fakulteta, vendar jaz študiram drugje. V hiši nas je 40, od tega polovica profesorjev, polovica pa študentov na različnih stopnjah študija. Zanimivo je, da sem med najmlajšimi (lani sem bil najmlajši), čeprav mnogi opravljajo šele osnovni študij. Smo tudi zelo mednarodno "pobarvani" – kar iz 16 dežel iz skoraj vseh celin sveta, pa vendar se vsi poskušamo pogovarjati po francosko. Lani sem bil od Slovencev sam, letos pa je prišel še eden (David, ki je pomagal pri pripravi nove maše), ki pa stanuje v drugi hiši, vendar se pogosto srečava in kaj poklepetava, da ne bi pozabila domačega jezika. In da ne bi bil samo zaprt med štirimi stenami ter izgubil stika z ljudmi, mašujem trikrat na teden nri nekih redovnicah

ter vodim eno skupino študentov. Poleg tega pa seveda od časa do časa obiščem kakega prijatelja in kakega osamljenega in bolnega človeka.

Poletje 1998 v Rusiji

In komaj sem se v enem letu za silo naučil francoščine in opravil potrebne seminarje, že sem šel poleti v Rusijo, da bi se naučil še rusko. In zakaj je treba še tega, bi se kdo vprašal. Kaj je sploh dobrega v Rusiji, saj je slišat o samih problemih in revščini? Gre za to, da naj bi v Rimu predaval tudi o ruski teologiji, zato sem za temo doktorske naloge izbral nekega ruskega pravoslavnega duhovnika, ki se imenuje Pavel Florenskij (1882-1937). Pisal je zelo zanimive reči o veri, o tem, kaj je resnica, kako je mogoče spoznati Boga, kaj je pravo prijateljstvo, in še marsikaj (kar boste lahko brali v doktorski nalogi, če jo bom uspel kdaj končati...)

Ker na splošno radi podcenjujemo Ruse, bo mogoče pametno, če ob tem spomnim, da v Rusiji ni bilo samo komunizma, ampak da imajo v svoji zgodovini tudi veliko lepega in dragocenega. Tu mislim, poleg preprostega ljudstva, predvsem na mnoge zanimive pisatelje, skladatelje, znanstvenike in duhovne očete, ki so znani in cenjeni po vsem svetu. Res je, da jih je včasih težko razumeti, ker so živeli v precej drugačnem okolju in z drugačno miselnostjo. Sem pa vedno bolj prepričan, da se imamo od njih

marsikaj naučiti, še posebej, kar se tiče vprašanj o življenju, o medsebojnih odnosih, o veri in o Bogu. Zato tudi z veseljem prebiram njihove spise, le da gre še bolj počasi, ker mi ruščina še ni čisto domača...

Pravoslavni in katoličani = kristjani

Ker pogosto omenjam pravoslavne, naj napišem še nekaj besed o pravoslavni Cerkvi, saj je v Sloveniji skoraj ne poznamo in imamo gotovo kake predsodke (tudi jaz sem jih imel toliko, da sem se jih komaj rešil...). Gre za kristjane, kot smo katoličani, le da oni črpajo iz vzhodnega izročila, ki se je oblikovalo v prvih stoletjih krščanstva predvsem v Grčiji, mi pa smo dediči zahodnega, rimskega izročila. Gre za vero v istega Boga, v istega Jezusa Kristusa, le da so se zaradi različnih kultur, v katerih se je krščanstvo oblikovalo, ter različnega jezika, oblikovali različni izrazi vere in bogoslužja, pa tudi nekatere razlike v tem, kako so kristjani govorili o istem Bogu – verske resnice (dogme). Ker so se te razlike zdele nekaterim ovira, predvsem pa zaradi političnih sporov (voditelji Cerkve so bili v srednjem veku tako na Vzhodu kot na Zahodu preveč vezani na državne vladarje ter od njih odvisni), je bila napetost med pravoslavno in katoliško Cerkvijo vse večja, dokler ni leta 1054 prišlo do uradne ločitve, ki traja še danes. Vendar pa so se odnosi predvsem po drugem Vatikanskem cerkvenem zboru precej izboljšali, ostaja pa še nekaj ovir. Pravoslavne moti predvsem to, da ima papež preveč oblasti nad posameznimi krajevnimi Cerkvami, česar v prvih stoletjih ni bilo, ter ga zato ne priznavajo, čeprav ga v glavnem spoštujejo. Povezano s tem jih motijo nekatere verske resnice, ki jih je katoliška Cerkve sprejela v zadnjih stoletjih brez njih (o naneževi nezmožnosti

ter o Marijinem brezmadežnem spočetju in vnebovzetju). Večina drugih razlik, ki na zunaj zgledajo zelo velike (na primer način obhajanja svete maše, čaščenju ikon – svetih podob, ...), so posledica različnih kultur (kot se na primer različno oblačimo, govorimo različne jezike, ...), določene stvari pa smo tudi eni ali drugi zanemarili, oziroma bolj poudarili. Vsekakor pa ne gre za drugo ali napačno vero, ampak za drugačno izpovedovanje iste vere (zato se tudi govorimo o različnih "veroizpovedih"). Mnogi upamo, tako na eni kot na drugi strani, da bomo lahko tudi uradno spet postali ena Cerkev.

Že v Parizu sem se srečal z mnogimi pravoslavni kristjani, saj sem poleg katoliške in državne univerze vpisan tudi na pravoslavni. Kljub uradni needinosti, ki še vedno traja, se z večino pravoslavni dobro razumem, saj verjamem, pa tudi mnogi med njimi, da nas razlike lahko obogatijo – vsaj jaz sem se od njih veliko lepega naučil. Torej sem si med njimi, tako med profesorji in

duhovniki, kakor tudi pravoslavni študenti, našel kar nekaj dobrih znancev in celo kakega prijatelja. Preko teh sem se povezal tudi s pravoslavni v Moskvi in Sankt-Peterburgu, kjer sem bil letos poleti (1998) za dva meseca. V glavnem so me lepo sprejeli in sem tako imel priložnost od blizu spoznati njihovo bogastvo in seveda tudi težave.

Rusija in njena cerkev danes

V Rusiji je veliko revščine, tako materialne kot tudi duhovne, ker so bili v času komunizma kot država odrezani od sveta, sedaj pa so na nek način "posiljeni" z mnogim slabim, kar pride z zahoda Evrope in Amerike (kar ne pomeni, da je vse, kar pride z zahoda, slabo). To se vidi tudi v Cerkvi, ki se ravno zaradi pritiska raznih sekt hoče zavarovati in se zapira v svojo preteklost (kot je bilo pri nas pred drugim Vatikanskim cerkvenim zborom). Vesel pa sem bil, da sem srečal tudi duhovnike in skupnosti, ki so zelo

odprte in skušajo Cerkev in njene navade na primeren način prenoviti in prilagoditi današnjemu času. Na žalost so še v manjšini in včasih celo preganjani, vendar je bilo tako tudi pri nas pred koncilom in upam, da bodo počasi uspeli tudi tam kaj premakniti (da bo, na primer, maša v ruskem jeziku, ker je sedaj še vedno v stari cerkveni slovanščini, ki je ljudje ne razumejo več, ter da bo vera bolj povezana z življenjem). Vesel sem, da sem si tudi med njimi pridobil nekaj prijateljev.

In kako kaže za naprej? Verjetno bom v Parizu samo še do konca junija 1999, zato tisti, ki bi me radi prišli obiskat, pohitite! Do takrat naj bi prebral kar nekaj knjig in napisal prvi del doktorske naloge. Nato pa naj bi se preselil v Rim in tam nadaljeval pisanje naloge (vsaj še dve leti) ter se v Pariz vračal le občasno na srečanja s profesorji. Sicer pa je najbolje, da počakamo, pa bomo videli...

Z veseljem se spominjam vas vseh in vaših/mojih krajev, ter vas vse prav lepo pozdravljam!

Srečanje župnijskih svetov

piše: **Pepca Petrovčič**

V nedeljo, 15. novembra 1998, je bilo na Vrhniki srečanje župnijskih svetov iz cele Vrhniske dekanije. Iz našega Vrha se ga je udeležilo 5 članov, kar je dekan glede na velikost fare imel kar za zadovoljivo. Glavna tema srečanja je bila, kako vzbuditi v Sloveniji več duhovnih in rodovniških poklicev.

Razdeljeni smo bili v sedem skupin in vsaka je delala v svojem prostoru. Vsaka skupina je imela svojega predstavnika, iz vsake fare po enega. Nato smo se pomešali, da smo slišali mnenja tudi iz drugih strani. Glavno in najpogostejše je bilo mnenje, da se duhovniški poklici največkrat pojavijo v dobrih vernih družinah, so pa tudi izjeme. Rečeno je bilo tudi, da ima domači župnik

pri tem prav tako pomembno vlogo – da je z mladimi, kakor tudi z ostalimi farani prijazen in domač, da se kdaj tudi izven cerkve sreča in prijateljsko z njimi pogovori. Precej velik problem za službo duhovnika je v današnjem času gospodinjstvo in gmotne razmere, ki po nekaterih farah niso ravno vzpodbudne. Redovni poklici pa so še manj vabljivi, ker se moraj ti fantje ali

dekleta odreči vsemu gmotnemu premoženju, ljudje pa danes cenijo samo poklice, kjer se dobro zasluži in imaš pred javnostjo ugled in spoštovanje. Nič več se ne ceni, če kdo naredi bližnjemu kako dobro delo zastonj, brez plačila. Tudi pri naših državnih voditeljih duhovniki in misionarji nimajo največ ugleda. Ugotovilo smo da prav kmalu tukaj še ne bo kakšne velike spremembe.

Ostane nam le še eno sredstvo – da za nove poklice molimo, čeprav smo ugotovili, da tudi molitev po družinah peša.

Na koncu srečanja nas je vrhniški dekan Vinko Podbevšek še lepo pogostil. Potem smo se razšli vsak v svojo faro.

300 let

Praznovanje ob 300. obletnici cerkve

piše: **Rafko Krvina**

Največje dejanje v organizacijskem in delovnem smislu je bila v letošnjem letu prav gotovo 300. obletnica prezidave vrhovske cerkve. Da bi šla kar tako mimo nas, našega največjega kulturnega spomenika, bi se ne spodobilo.

V pripravljalnem obdobju se vedno snuje in načrtuje, kaj bi bilo v danem primeru najboljše, kakšen program izdelati, da bo zadovoljna publika, da bi pripravljali odbor imel manj dela ob kvalitetnem programu, da se le-ta nanaša na slavljenca. V tako majhnem kraju, kjer se ljudje med seboj poznajo, delujoča društva med seboj sodelujejo, je v primerjavi z večjimi kraji nekoliko lažje. Kljub temu brez solidarnosti in požrtvovanja ne gre. Vemo, da je praznovanje uspelo nad pričakovanji, da smo dostojno počastili Sv. tri kralje in nenazadnje vsi imeli nekaj koristi.

Po obrazih in debatah sodeč, pa ne samo v domači fari, temveč vsepovsod naokoli, smo pripravili spektakularen program, predvsem zaradi igre na prostem, ki je v današnjem času prava redkost. Da je igra uspela, gre zahvala vsem. Režiserju, igralcem, tehnični ekipi in mnogo drugim, ki so si vzeli čas ne

glede na obveznosti, ki nas spremljajo vsak dan. Nekatere od slabosti, saj drugi pišejo pohvalno, pa bi vseeno rad poudaril. V času, ko se je formiral pripravljali odbor, smo lahko slišali, da bo sestavljen iz članov vseh delujočih društev: župnije Sv. Treh Kraljev, KS Vrh Sv. Treh Kraljev, Prostovoljnega gasilskega društva Vrh in ŠKD Vrh. Izmed njih bi določili koordinatorske in skupaj sestavili program. To mesto je pripadlo predsedniku KS Tinetu Jesenku, ki je takrat že imel pripravljen svoj program. Tega smo na interni seji ŠKD Vrh dopolnili in potrdili: Koncert New Swing Quarteta, igra na prostem in nastop godbe na pihala. Gasilci naj bi urejali promet in pomagali po svojih močeh. Le cerkev, točneje, pastoralni župnijski svet, ni predstavil oz. pomagal pri programskih smernicah praznovanja. Normalno bi bilo, da praznovanje prevzame v svoje roke prav cerkev.

Morda jih je motilo dejstvo, da je mesto koordinatorskega prevzel predsednik KS.

Sobotni program naj bi zapolnjevalo ŠKD Vrh, nedeljo pa cerkev skupaj s koordinatorskim. Ta povezava ni stekla, zato je bila nedelja programske osiromašena - zgolj maša, ki jo je vodil urednik družine Franci Petrič. Škoda, v nasprotnem primeru bi lahko bila tudi nedelja bolj praznična. Vse glavne stvari je obvladovalo ŠKD Vrh. Mislim predvsem na finančno plat. Vsi stroški, ki so nastali v zvezi s praznovanjem, so bili na plečih ŠKD: pridobivanje predhodnih sredstev, plačane gore računov, nenazadnje pravična razdelitev med društvi. Smo praznovali mi ali cerkev? Najlažje je stopiti v stran z rokami na hrbtu in iskati nepravilnosti.

Vse skupaj izgleda kot nekakšna gesta proti cerkvi, vendar to ni! Konec koncev projekt je bil programiran in izpeljan po načrtih, tako da moje pisanje vključuje le negativni del, ki pa je v odnosu z opravljenim zanemarljiv. Čas pa hiti naprej. Kot se stara naša ogleda vredna cerkev, se tudi mi. Koliko nas bo še živih ob naslednji obletnici, da bi ju lahko primerjali?

Vsi skupaj

foto: **Peter Močnik**

Ciganka pod dežnikom

piše: **Alenka Buh**

Igra Prisega o polnoči mi je bila všeč, ker sem v njej tudi sama nastopala. Dobila sem vlogo ciganke, ki pleše, prosi za kruh in poskuša prerokovati. Z menoj je plesala tudi ciganka Barbara, ki je osem let starejša od mene. Vsakič, ko smo nastopali, smo igrali v lepem vremenu, le zadnjič je ves čas močno deževalo. Tedaj mi je prišlo na misel, da bi igrala z Barbaro kar pod velikim dežnikom. Ta igra je bila odlično izpeljana, za to pa je seveda poskrbel Franci Jereb.

Kako sem prvič igrala

piše: Marija Buh

Ob letošnjem praznovanju 300. obletnice prezidave farne cerkve na Vrhu Sv. Treh Kraljevje ŠKD organiziral uprizoritev ljudske igre na prostem z naslovom Prisega o polnoči.

Bila sem presenečena, ko sem dobila povabilo k sodelovanju v tej igri, kjer naj bi odigrala vlogo Mete, žene trdnega kmeta Požara.

Sprva tega sploh nisem jemala zares, kajti bila sem v dvomih, ali se bom znala otresti vseh nerodnosti, ki spremljajo igralce ob prvem poskusu nastopa na odru, saj doslej z igranjem nisem imela nikakršnih izkušenj. Bala sem se, da mi ne bo uspelo igrati sproščeno, brez pretirane treme in bojazni, da se utegne zgoditi kaj nepredvidljivega, saj vem, da to gledalci hitro čutijo in tak lesen nastop ne more biti dober.

Hkrati sem bila neskončno radovedna, kako izgleda, če se znajdeš v koži igralca in ne samo gledalca, kot že tolikokrat doslej. V meni se je spet prebudila nekdanja mladostna želja, da bi kdaj poskusila igrati.

Sprejela sem vlogo in začele so se vaje, 2 do 4 krat na teden. Organizirati sem si morala čas, da sem nujne stvari vseeno postorila, kajti domače obveznosti si ta čas niso mogle vzeti dopusta. Včasih po napornem delovnem dnevu, ko bi šla zvečer od vsega utrujena še najraje spat, je bilo treba iti še na vaje, ki so trajale najmanj dve uri. Toda kljub temu mi le-te niso predstavljale še dodatne obremenitve, temveč raje sprostitev. Za tisti dve uri sem odklopila ves svet, vse probleme, s katerimi so me pridno zalagali vsak dan v službi, pozabila sem na slabo voljo ob kupih nezlikanega perila, na plevel, ki je letošnje leto na naši njivi rasel z dvojno hitrostjo, na moža, ki se je naučil pripraviti večerjo tudi sam...

Prav kmalu sem obvladala besedilo

in se otresla nepotrebnega strahu pred igranjem.

Vedno bolj sem se vživljala v vlogo Mete, ženske ki ve, kakšne pasti prinašajo s seboj temne noči njeni edini in lepi hčeri Anki, v družbi s čednim ciganom. Skrbi jo prihodnost grunta in si želi prijetnega zeta. Njen mož Požar seveda ne opazi ničesar. Ko se njene bojazni žal uresničijo, hoče s trdno roko in hladnim razumom držati vajeti v svojih rokah in za vsako ceno držati red v hiši. Vse skupaj se tragično konča, ko se njen zet Pavle obesil. Sledi nečloveški krik groze ob vprašujočem pogledu na obešenca in spoznanje nemoči nad usodo življenja in smrti, kar Meto dokončno in popolnoma stre. Ob tej zgodbi se vedno znova spomnim na pregovor, ki pravi Človek obrača,

Bog pa obrne! Dobro bi bilo, da bi se v življenju tega pogosteje zavedali.

Vesela sem, da sem se odločila sodelovati v tej igri, saj sem skupaj z ostalimi doživela veliko prijetnega. Ni manjkalo smešnih prizorov na vajah, ko smo se drug drugemu od vsega srca nasmejali, pogosto skupaj zapeli ob spremljavi narodne in ciganske muzike. Obenem sem doživela nemiren utrip pred nastopi in se preizkusila kot igralka. Prijetno mi je bilo druženje z ostalimi igralci, saj smo bili pisana družčina od majhnih otrok do starejših oseb. Med seboj smo se lepo razumeli, prav tako tudi z našim režiserjem, ki je za nas, take in drugačne, imel veliko strpnosti in posluha, da je vsak svoje delo kar najbolje opravil. Tako je bilo na koncu zadovoljstvo tisto največje plačilo za ves vložen trud.

Vse izgineva v večnosti časa in pri tem je pomembno le to, da se zavemo svojega trenutka v njem, ga znamo ujeti in oplemenititi z dobrim, kajti le to res nekaj velja. In taki trenutki ostanejo v nas za vedno kot lep tople spomin.

Požarjeva Meta in zet Pavle

foto: Peter Močnik

Nisem še za na odpad!

piše: **Pepca Petrovčič**

Nepričakovano je neke nedelje letošnjo pomlad vstopil v našo hišo dolgoletni vrhovski režiser Franci Jereb, po domače »Šupcov«. Po običajnem pozdravu in nekaj nepomebnih besedah je dajal, da si gotovo ne predstavljam, po kaj je prišel.

Kmalu je prišel z besedo na dan. Rekel je, da bi vrhovsko kulturno društvo rado za 300-letnico prezidave cerkve uprizorilo igro na prostem. Bila sem prav presenečena, ker je rekel, da bi pri tej igri rabil tudi mene. Imela sem prijeten občutek, da še nisem za na odpad. Ko sem prebrala vsebino igre, mi je bilo besedilo všeč in sprejela sem. Po nekaj tednih smo imeli prvo bralno vajo. Z nekaj treme in strahu sem med ostale igralce prišla tudi jaz. Malo so nekateri debelo pogledali, kaj ta stara ženska išče pri njih. A bila sem skozi cele vaje prijetno presenečena, ker so me skoraj vsi lepo sprejeli.

Najbolj sem občudovala našega režiserja Francija. Skozi cel čas med vajami se ni nikdar razburjal ali jezil nad nami. Vsako napako je lepo in vljudno povedal. Le na zadnji večer pred premiero se je pa pošteno razjezil in po mojem mišljenju je imel prav. Vzrok za nejevoljo je bil, ker je nekaj igralcev zahtevalo, da bi bila prva predstava uprizorjena brez vstopnine. To se mi zdi, da nikakor ne bi bilo prav. Za toliko trdega dela in živčnega napora vsekakor pripada tudi pošteno plačilo.

Po treh mesecih vaj in vztrajnega dela, smo na predvideni datum, to je bilo na soboto, 13. julija, prvič nastopili s predstavo Prisega o

polnoči. Obisk je bil nadvse zadovoljiv, bilo je okrog 1000 ljudi. A čeprav smo igrali v počastitev verskega obreda, nam vreme ni bilo najbolj naklonjeno. Močan veter je prekinil električni tok in glušil zvočnike, tako da je bilo radi tega med ljudmi slišati kar nekaj kritike. Nazadnje, po končani predstavi, pa nam je Bog poslal pošten blagoslov, tako da smo bili pošteno mokri. A kdo bi se na to oziral, saj je bilo navsezadnje vzdušje med nami vseeno lepo.

Igro smo nato še dvakrat uprizorili in ljudje so bili kar vselej navdušeni in zadovoljni. Na zadnji predstavi pa nas je dež do kože premočil. A kulturno društvo ni pozabilo na nas. Nekaj tednov po zadnji uprizoritvi, so prav vse sodelavce pri igri povabili v okrepčevalnico Mlin, kjer se je na ražnju že veselo vrtel prašiček, v kotlu pa se je kuhal pasulj. Oba sta nam zares napravila prav veselo nedeljsko popoldne. Tudi glasbe in petja ni manjkalo. Mislim, da bo ta prireditel ostala tako gledalcem, kakor vsem sodelavcem v nepozabnem spominu. Zame je bil to dogodek, ki ga ne bom kmalu pozabila.

Lovrinka in Koritnik

foto: **Peter Močnik**

Spet na odru

piše: **Ací Treven**

Igra na prostem je Francijeva dogoletna želja. Ker pa za tak projekt potrebuješ veliko igralcev, je pripeljal na oder tudi nas, ki smo nosili glavno breme pred petnajstimi in več leti. Vloga Mraka mi je bila pisana na kožo, tako da sem se v njo zlahka vživel. Zaradi tega nisem imel večjih problemov. Trema je bila prisotna le na premieri. Odnos med soigralci je bil pozitiven. Mladi so me sprejeli. Edina slaba stran je bila netočnost glede začetka vaj. Žena mi ni nasprotovala, da bi se igralsko angažiral.

Cerkveno petje na razpotju

Kaj se dogaja z mešanim pevskim zborom?

piše: **Rafko Krvina**

Mogoče nisem pravi mož, da bi obravnaval temo, kot je vrhovsko petje ali konkretneje odnos med mešanim in mladinskim zborom. Moja želja je bila, da bi to problematiko opisoval nekdo drug, vendar, kot sem uvidel, včasih ljudje nočemo nekaj zapisati ali povedati samo zaradi strahu pred zamero. Ker pa je zamerljivost človeška lastnost, ki se z leti odpravi, se bom postavil v vlogo grešnega kozla in poskušal po svoji vesti zbrati misli, ki sem jih poslušal od akterjev vrhovskega petja.

Dolgoletni pevovodja Cveto Trček in njegova 52-letna predanost orglam in petju ne sme iti v pozabo. Več kot pol stoletja je ohranjal in gojil najmnogičnejšo pevsko dejavnost – cerkveno petje. Ali se kdo od starejših vernikov spominja, da se na nedeljskih mašah, pogrebih, porokah orgle ne bi oglasile? Redkokdaj! Le bolezen ali neodločljive stvari so bile vzrok, da organist Cveto ni prišel k maši.

Njegove duhovne lastnosti, izpolnjevanje dolžnosti pevovodje, vest do Boga povezane z osebnimi interesi so ga označevale kot vestnega, srčnega človeka, med ljudmi pa spoštovanega moža.

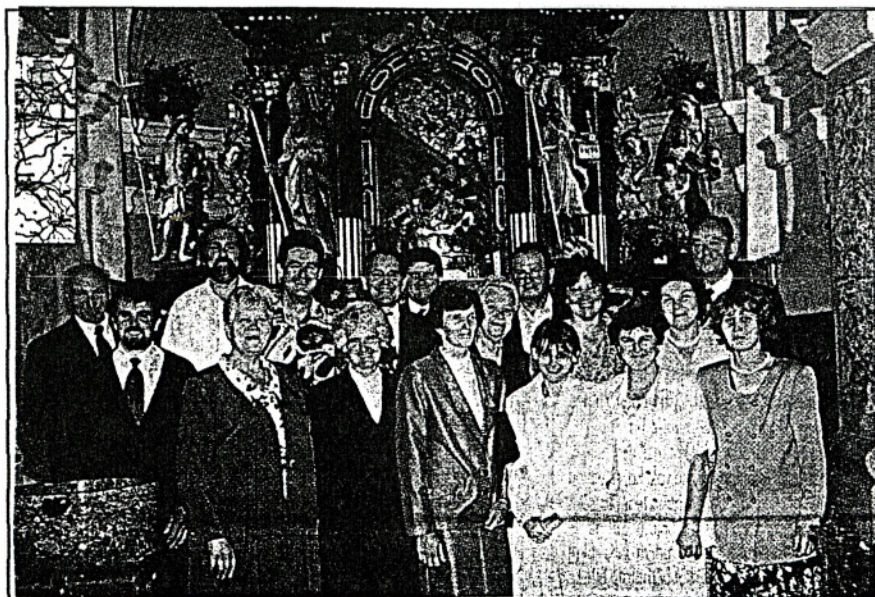
V začetku devetdesetih let se je v

kraju pojavil otroški pevski zbor, ki ga je osnoval g. kaplan Jože Čuk, danes pa njegovo delo nadaljuje Gabrijela Žust kot pevovodkinja mladinskega cerkvenega zbora. Ali je organist Cveto že takrat začutil približajočo se konkurenco? Kot sam pravi: »Nikoli nismo bil proti zboru, nasprotno, še vabil sem jih, da bi peli pri mešanem zboru.« Vendar treba je vedeti, da se mlad človek zaradi drugačnih pogledov na svet težko vključuje v organizirane klube, društva, zборе starejših. Zato je bila dobronamerna želja organista netehtna vzpodbuda mlajšim pevcem. Nenazadnje tudi med glasovi otrok in starejših je razlika. Realno gledano, takega sodelovanja

letih, ko so marsikatero praznovanje ali poroko prevzeli manjši pevci, pa je organistu šlo precej v nos, tako daleč, da so se tudi znotraj cerkvenega zbora pojavila nesoglasja. Pevci, ki so starši otrokom mladinskega zbora, so bili marsikdaj na njihovi strani. To pa je tudi eden izmed vzrokov, da je gospod Cveto Trček postajal nepopustljiv. Nepopustljivost se je pokazala v nesprejemanju odločitev in dogovorov, nežavedajoč se, da s takim načinom dela lahko škoduje sebi in fari. V medčloveških odnosov, pa je prav slednje, spoštovanje odločitev, dogovorov, korak do enakopravnosti... Nastajalo je napeto ozračje v odnosu pevci – organist. In ko so ga začeli zapuščati je spoznal, da je vse bližji odločitvi o koncu dolgoletne kariere. »Zahrbtnosti in podtikanja« od strani pevcev mladinskega zbora in ostalih faranov ni bilo čutiti. Krožile pa so govorice, da moč vrhovskega cerkvenega petja ugaša. Iz tega sklepam, da si je organist Cveto na podlagi teh govoric dovolil izreči te besede.

Zgodbice o vrhovskem petju lahko snujemo v nedogled, vendar za prihodnost se ni bati. Mladinski cerkveni zbor prevzema nasledstvo. Njegovo srce, pevovodkinja Gabrijela Žust, s svojo mirnostjo in dobrodušnostjo prenaša na pevce prav to. Z veseljem obiskujejo vaje, čeprav večina izmed njih prihaja peš v vsemogočih vremenskih razmerah.

Ostaja mi samo še vprašanje, ali res ne obstajajo drugačne poti za izhod iz krize. Namesto vsesplošnega razumevanja, se danes gledamo postrani, krivdo valimo drug na drugega in ustvarjamo med ljudmi slabo voljo.

Mešani cerkveni pevski zbor

foto: **Franci Petrič, Družina**

Problem Mešanega pevskega zbora Vrh

piše: Mihaela Treven

Moji začetki petja na Vrhu segajo v leto 1985, ko sem se poročila v Račevo. Ker je petje moje veselje že od malih nog, sem kmalu pristopila k vrhovskemu zboru.

Malo sem bila v dilemi, kako me bodo sprejeli. Bilo je zaman. Po mojih občutkih, so me sprejeli res lepo. Moram reči, da je bila to ena prijetna družina. Vedno smo pridno hodili na vaje in se učili tudi veliko novih pesmi. Vse je potekalo kar zadovoljivo. Pevci smo se med seboj dobro razumeli. Lahko reče:

Bili smo eno. Tako je bilo do velikega vrhovskega praznika – nove maše. Takrat pa so se začele težave med obstoječim pevskim zborom in otroškim zborom. Ti spori so se nadaljevali naprej vse do 300. obletnice pregraditve naše farne cerkve. S skupnimi močmi smo se prebili do romarskega shoda na vrhu

13. septembra. Takrat pa je dokončno počilo. Na vrsti za petje so bili mladi pod vodstvom Gabriele Žust. Največji in edini nasprotnik temu pa je bil naš organist Cveto. Ker ni uspel, kar si je zamislil, je prekinil sodelovanje z nami. Moram povedati, da to samovoljno dejanje organista tudi drugim faranom ni bilo povšeči. Morali smo prisostvovati nekaj tihim mašam.

Kljub temu, da nas je nekaj pevcev naš organist poimenoval »Benetkovci«, kar sploh ne vem, kaj naj bi pomenilo, želim in si upam trditi, da bo naš pevski zbor še deloval. V slogi je moč!

Te moje misli, ki sem jih izlila na papir, si upam tudi zagovarjati.

Še o mešanem cerkvenem zboru

piše: Urška Oblak

Že zgoraj navedenim mislim se pridružuje večina pevcev. Vsem tem nevšečnostim je botrovala organistova samovolja. Vse preveč se je vmešaval v druga dela v cerkvi in okoli nje, da je petje včasih bilo v prav malo v zamudi. Kljub prigovarjanju pevcev, da naj bo ob pravem času na svojem mestu, ni zaleglo. Bili smo deležni veliko pikrih besed iz njegovih ust. Marsikatera želja pevcev ni bila uslišana, ker je vedno obveljala njegova.

Glede na vse to, je mišljenje pevcev, da drugače kot je, tudi ne more biti. Pogovor je izzvenel tako, da zaradi podmladka ne be nihče prenehal s s petjem. Zadnjo nedeljo v avgustu je maša še potekala normalno. Po maši je organist vstal in rekel: »Danes odstopam! Te mlade smrklje me ne bodo rihtale!«

Pevci smo ostali brez besed.

Mi smo tisti, ki nosijo pesem na ustih

piše: Jasmina Buh

Mladinski pevski zbor, ki se oglašja s svojo pesmijo že približno sedmo leto, sestavljamo, po starosti gledano, zelo različni člani. Razpon seže od prvih razredov osnovne šole pa vse do fakultete.

Kljub tolikšni starostni, posledično pa tudi interesni različnosti, pa nam je skupna ljubezen do petja, ki jo gojimo in izkazujemo s poustvarjanjem različnih vokalnih glasbenih del, ki jim često pridamo instrumentalno spremljavo. Največkrat so to električne orgle, veliko pesmi pa spremljamo tudi s kitaro. Ob posebnih priložnostih pridejo prav tudi mali instrumentki (triangli, zvončki...)

Izbor pevske literature in ostalo pedagoško delo vestno opravlja in vodi Gabriela Žust. Njeno delo gotovo ni lahko, saj mora biti izbrana literatura v prvi vrsti prilagojena našemu pevskeemu znanju, ter sposobnosti glasbenega dojemanja in izražanja. Predvsem

moramo prisluhniti potrebam naših najmlajših pevcev, ki si šele razvijajo svoje glasbene sposobnosti. Zatorej ne pridejo v poštev pesmi s prevelikim melodičnim dosegom, harmonsko zahtevnejše komponirane skladbe...

Nastopamo ob najrazličnejših priložnostih: maše v cerkvi, poroke, proslave, obletnice..., v začetku leta 1998 smo bili povabljeni v Postojnsko jamo, kjer smo prepevali ob živih jaslicah. Od tega, kje nastopamo in komu je pesem namenjena, je odvisen tudi naš pevski repertoar.

Od cerkvenih pesmi obdelamo največ skladb Franca Jurana. Omeniti pa je treba, da skušamo

Mladinski pevski zbor ob praznovanju Materinskega dne leta 1997

foto: **Tomaž Tišler**

poiskati čim več priložnosti in časa za slovensko ljudsko pesem, ki nam je še posebej ljuba.

Za vsako spretnost in znanje je potreben določen trud. Tudi mi se srečujemo enkrat tedensko na pevskih vajah, ki imajo poleg učenja

novih pesmi in utrjevanja že znanih tudi družabni pomen. Pevci smo ob skupnih prijetnih doživetjih spletili številna medsebojna prijateljstva.

Žal pa naleti naše delo tudi marsikatero neodobrvanje ali, bolj rečeno, na napačno razumevanje

naših pevskih ambicij. Namen mojega pisanja ni kritika oz. kakršnokoli opedeljevanje, vendar ne morem mimo tega..., da ne bi povedala naslednjega: Tistim, ki ste razumeli željo mladinskega zbora po večji udeležbi, predvsem pa kvalitetnejšem sodelovanju v krajevnem kulturnem življenju, kot težnjo rivalstva s starejšimi pevci, naj povem, da je prišlo do nesporazuma. Želeli smo sodelovati, ne pa razdirati! Je že tako, da človekova komunikacija velikokrat zataji. Kolikokrat oblečemo besedo v tančice, jo zamaskiramo, predrugajmo njeno bistvo, utišamo njeno dobrobit in jo tako izmaličeno pošljemo sočloveku...

In rojevajo se izkrivljene podobe, ki vodijo do številnih napačnih naziranj in zamer med ljudmi.

Na koncu članka naj še povem, da mi sodelovanje v zboru pomeni nadvse zanimivo in koristno oporo pri iskanju novih poti in možnosti glasbenega izražanja.

Nastop v Postojnski jami

piše: **Anita Oblak in Petra Jesenko**

V Postojnski jami so pripravili razstavo živih jaslic, kamor ja bil povabljen tudi naš pevski zbor. Že prej smo se pripravljali na nastop. Priprave so bile naporne, vendar smo se tega nastopa veselili.

V četrtek, 1. 1. 1998, smo se z avtobusom odpeljali v Postojno. Vožnje ni bilo nikakor konec. Naš vodič nas je z vlakom odpeljal po jami. Občudovali smo kapnike. Na mestu nastopa smo se pripravili. Obiskovalci so kmalu prišli, zato smo začeli peti. Z nastopom smo bili kar zadovoljni. Zapeli smo kar nekaj pesmi: *Nocoj se pa čuda godijo*, *Angelci stopajo*, *Nežno zvonovi zvonijo*, *Lučke v srcih*, *Tam stoji pa hlevček*, *Na kamelah jezdi*. Ob tej pesmi nas je na flavto

spremljala Sonja Kogovšek, vodila pa nas je Gabrijela Žust. Po razstavi so nas starši počakali v restavraciji, kjer so nam postregli s potico in čajem.

V Postojnski jami je bilo lepo in upava, da se bomo še kdaj vrnil v dvorane okrašene s kapniki.

Rada pojem

piše: **Tadeja Oblak**

V pevskem zboru sodelujem že od vsega začetka. Pevski zbor je ustanovil kaplan Jože Čuk že pred štirimi leti, sedaj pa nas vodi Gabrijela Žust. Najprej smo peli le ob svečanih priložnostih, sčasoma pa tudi pri nedeljskih mašah in sicer enkrat mesečno. Peli smo tudi na porokah. Ker pa ne pojemo samo cerkvenih pesmi, smo peli tudi na raznih proslavah. Vem, da smo po mišljenju nekaterih ljudi predstavljali konkurenco starejšemu pevskemu zboru, vendar vsekakor tega nismo imeli v mislih. Združuje nas le čisto veselje do petja in želja po druženju.

Poročilo o delu ŠKD v letu 1997

piše: **Matej Hribnik**

Na prvem sestanku upravnega odbora ŠKD Vrh, izvoljenega 19.1. 1997, dne 27. 1. 1997 smo si zastavili obsežen program prireditve na področju kulture kot tudi športa. Z lahkoto lahko recemo, da je bilo 90% realiziranega.

Poleg vseh prireditve, ki so potekale, so bili v letu 1997 storjeni določeni premiki v samem temelju društva. Usklajen je bil statut z republiškimi vzorcem ter ponovno potrjen. Izdane so bile članske izkaznice 120-tim članom, obenem pa je bila pobrana tudi članarina iz katere se je financiral nov društven prostor (pregrajeni hodnik v prvem nadstropju OŠ) ter nekaj opreme. Tukaj lahko omenimo tudi, da je bil opravljen popis društvenega inventarja. Oblikovana je bila tudi ideja o arhivu društva, ki se naj bi nahajal v novem prostoru društva.

Sem spada tudi adaptacija novega hišnega reda. Pravilnik ne temelji na

prepričanju posameznika, ki ga predstavlja, ampak na temelju zakonika o šolstvu in javnih prostorih, zato smo se ga držali in se ga bomo tudi v naprej. Seveda je prihajalo do zapletov, ki pa smo jih sproti reševali.

Kot vam je mogoče znano, je društvu poleg vlaganj v nove projekte (balinišče, nova društvena soba,...) v letu 1997 uspelo zagotoviti sredstva s katerimi smo povrnili lesk odrskim deskam.

Zaradi vseh teh projektov, ki so tekli tudi vzporedno, v letu 1997 nismo uspeli izpeljati veselice. Tukaj moramo upoštevati, da za določene

skupine nismo dovolj zanimivi.

Če se še na kratko ozremo, po nacrtih za tekoče leto. Lahko pričakujemo približno isto programsko obliko kot 97. Nekoliko več časa bo na voljo za organizirane izlete. Seveda bomo prispevali tudi svoj delež pri počastitvi obletnice cerkve. V letošnjem letu, pa se bomo lotili tudi nekaterih obnov. Zelo potreben obnove je igrišče pred šolo (koši, ograja, klopi, črte, itd.). Poskrbeti bomo morali tudi za ureditev podstrešja OŠ, kamor pospravljamo scenske pripomočke. Poskrbeli bomo tudi, da bo arhiv postal dokaz o eksistenci društva in živi kulturni zavesti. Fizično bo združeval ter poenotil arhive vezane na društvo. V povezavi z drugimi arhivi, pa bo lahko postal del celovite predstave kraja.

Na koncu pa bi se rad v imenu društva lepo zahvalil vsem, ki so v preteklem letu pomagali društvu finančno ali kako drugače, ter tako prispevali svoj delež v dobrobit društva.

ŠKD Vrh v letu 98

piše: **Rafko Krvina**

Kot smo rekli na občnem zboru letos, je ŠKD Vrh društvo vseh tistih posameznikov, ki jim srce narekuje športnega in kulturnega razvedrila ne glede na starost, delovanje v ostalih društvih in ustanovah, pripadnost političnim strankam, družbeni položaj...

Društva ne smemo pojmovati kot društvo mladih ali mladinsko organizacijo, kar smo podedovali. V letih 89/90, ko so začeli nastajati prvi temelji slovenske neodvisnosti in poti v demokracijo, se je tudi takratna mladina ZSMS reorganizirala in kasneje preobrazila v LDS. Vrhovskim mladincem, ki smo že prej delovali v kraju, pa bi bila pot v politiko poguba. Zato smo v letu '91 ustanovili društvo, ga poimenovali športno-kulturno in nadaljevali delo. Še vedno pa je imelo društvo mladinsko dušo in jo ima še sedaj. Mogoče smo v letih od

nastanka premalo delali na vključevanju starejših krajanov, da bi lažje dojeli naravo društva. Potemtakem, je bodočnost društva v razširitvi, predvsem prednosti starejšim pri vključevanju v vodstvo društva. Plan društva je v osnovi iz leta v leto podoben. Igra, materinski dan in športna tekmovanja so poglobitve naloge. V okvir programa spadajo še praznovanja pomembnejših datumov. Letos je bila velika naloga na plečih ŠKD – praznovanje 300. obletnice prezidave cerkve Svetih Treh Kraljev. Z igro na prostem smo se spustili v

velik projekt, ki pa je konec koncev uspel nad pričakovanji.

Več težav kot z izvrševanjem planov smo v preteklem letu imeli z vodstvom ŠKD. Predsednik ŠKD Matej Hribnik je bil izvoljen 19. 1. 1997. Kot je razvidno iz poročila za leto '97, je delovanje društva pod njegovim društvom potekalo v skladu s plani in načrti. Tudi za letošnje leto si je zadal obširne plane in naloge. Moram priznati, da je bila njegova ambicioznost prepričljiva, da je uspešno vodil društvo in dodatno pripomogel k ugledu. Bil je delaven, vesten in gospodaren. Deloval je avtoritativno, vendar med prijatelji avtoriteta vedno ne pride do izraza, sploh pa ne v taki družbi, kot je vrhovsko društvo. Njegova odstopna izjava po incidentu na balinišču 30. aprila je komentirala odstop s položaja predsednika društva zaradi prekoračitve dveh členov statuta ŠKD Vrh. Na dveh

izrednih sejah nismo našli nobenih prekoračitev statutarnih določb, zato smo se odločili, da predsednika ne razrešimo. Vsi nadaljni postopki za vrnitev predsednika na stari položaj pa so bili zgodba žejnega v puščavi. Spoznali smo, da ima predsednik Hribnik še eno lastnost – trmo. Odstop je bil v času pred velikim dogodkom v naši fari, pred praznovanjem obletnice cerkve, ko so potekale priprave. Ali je to korektno do pripravljalnega odbora, katerega član je bil tudi predsednik, do društva in nenazadnje do sebe, svoje vesti?

Predsednika je med razrešitvenim postopkom ves čas nadomeščal podpredsednik, tako da društvo ima srce in delo teče nemoteno.

Veliko časa namenjenega igri na prostem je v poletnem času ohromilo predsednikove načrte, nismo izpeljali obnovitve igrišča pred šolo, tudi kulturna soba ostaja nedokončana, s tem tudi arhiv. Podstrežje šole pa je bilo jeseni pospravljeno. Bodočnost društva bo oblikovana na naslednjem občnem zboru. Gre za izvolitev novega predsednika za mandat dveh let. Ostale funkcije pa ostajajo do

leta 2001, ko bodo volitve celotnega upravnega odbora. Ali bomo dobili pravega kandidata, ki bo imel vest in posluš za vodenje društva?

V začetku pisanja sem omenil vas, starejše krajanje. Na tem mestu se mi je ponudila priložnost, da vas povabim k sodelovanju. Saj bi s svojimi izkušnjami marsikaj pripomogli in mogoče onemogočili tovrstna letošnja dogajanja, ki negativno vplivajo na razvoj društva.

KULTURNA SEKCIJA

piše: Rafko Krvina

19. januarja 97 je bil po dobrih dveh letih zopet sklican občni zbor ŠKD-ja Vrh. Glavna točka dnevnega reda pa so bile volitve organov ŠKD. Tako smo dobili novo vodstvo. Pri kulturni sekciji se bistveno ni spremenilo.

Še naprej v glavnih vlogah Rafko Krvina kot predsednik in Franci Jereb. Za tretjega člana je bila izvoljena Jasmina Buh, predvsem zaradi povezave med mladinskim cerkvenim zborom in ŠKD-jem. Glavne značilnosti plana sekcije obstajajo nespremenjene, igra materinski dan, časopis.

v program vključujemo nastope mladinskega cerkvenega zbora.

Ozrimo se nazaj, v 21. sezono. Igrali smo komedijo TRINAJST JIH BO. Režiral je znova Franci Jereb. V glavnih vlogah Katja Čelik in povratnik Roman Kogovšek, ki je na Vrhju že igral velike vloge. Ostale vloge so oblikovali Franko Čelik, Matija Trček, Rafko Krvina, Barbara Oblak, Tadeja Oblak in debitant Sandi Eniko. Premiera je bila 1. marca 1997. Vzrok nekajtedenske zamude premiernega nastopa gre iskati v objektivnih zadržkih režiserja.

Brez sponzorstva v današnjih časih gre zelo težko. Današnja igra zahteva nekoliko več kot tista izpred dvajsetih let. Vzrok zato moramo iskati tako v materialnih dobrinah

kot v človeku samem. Dobili smo ugodno število sponzorjev, ki so po svojih močeh in po svoji specialnosti omogočili lažjo in hitrjšo izvedbo.

Obisk na domačih predstavah in na gostovanjih je v 21. sezoni drastično upadel. Kje bi iskali vzrok tako močnemu osipu gledalcev dramske umetnosti?

Z maloštevilnim občinstvom so se srečavale tudi druge igralske skupine, tako da globalni vzrok ne moremo iskati v nas samih, temveč v globalni strukturi amaterstva. Lahko se sprašujemo v nedogled, vendar enkrat moramo pod rezultate potegniti črto in poiskati glavne vzroke.

VREME je velik spremljevalec in eden odločilnejših faktorjev zasedenosti dvorane. Zamislimo si, kako je sedeti v zaprtem prostoru v nedeljo ob treh popoldne meseca marca. Vreme je sončno, sneg je odlezel, spomladanski znanilci so obarvali naravo... Še tako zavzetega obiskovalca iger postavi pred dilemo. Izid je znan. Maloštevilno.

PLAKATIRANJE IN OGLAŠEVANJE. Moderni tokovi in s tem napredek je v današnje človeško atmosfero prinesel mnogoštevilne medije. Radio postaj je toliko, da se je težko odločiti za pravo. Vsemogoči plakati preplavljajo avtobusne postaje in plakatirane pajoje. Zaradi mnogoštevilnih prireditev so si plakati podobni, tako da večina ljudi ki se pelje mimo težko razbere vsebino, če ga sploh opazi. Najustreznejša varianta je, gledalcu ponuditi prireditev na domu v obliki letakov.

PODVAJANJE PRIREDITEV. Vzrok osipu gledalcev lahko iščemo tudi v številu iger na sezono v posameznem kraju. Ni smiselno, da ima kraj z dvestotimi prebivalci veliko prireditev. Zato je tekma za rezervacije datumov vedno hujša.

PRAZNIKI so dnevi, ki se jih ne moremo izogibati.

Velikokrat se v ansamblu pojavijo neodložljivi zadržki posameznikov, kot so bolezni, šolske in delovne obveznosti...

ZVRST IGRE. V današnjem času hitrega življenja vpliva na število obiskovalcev. Dramo si bo ogledal posameznik v večjih središčih v profesionalnem gledališču, kjer ima zagotovljen sezonski sedež. V manjših krajih, pri navadnih ljudeh, pa si danes želijo predvsem razvedrila in smeha.

• **POZNAVANJE IN TRADICIJA DRAMSKE SKUPINE.** Da to drži, imamo nekaj lepih primerov mnogoštevilne publike. Npr: Žiri, Zavratac, Sovodenj, Hotavlje.

Če se vsi naštetih elementi optimalno srečajo, je uspeh tu. Vendar se velikokrat zgodi prav nasprotno. Že eden od elementov odpove, pa gre vse skupaj k vragu. In prav lansko leto je bilo eno takih.

Zatekel pa bi se še k problemu, ki ga opazujemo že nekaj let. To je upadanje domačega občinstva. Ko se srečujemo s tem problemom, bi rad zapisal stavek, ki mi ga je povedal Treven Franc starejši ob nastajanju zbornika 20. obletnice gledališke umetnosti na vrhu. Bilo je leto 46 ob spektakularni predstavitvi Desetega brata na prostem. "Ljudje so bili tako zgnani, da je nastopila zamera pripravljalnemu odboru, če kdorkoli ni bil povabljen k igri bodisi da bi igral, bodisi, da bi postoril najmanjšo pomoč." Iz tega sklepam, kako trdna in močna volja je povezovala ljudi k istemu cilju. Res, da je danes 50 let kasneje, da je materializem pomebnejši od duhovne in kulturne osveščenosti, da smo ljudje, tako odrasli, kot otroci, mnogo bolj zaposleni kot pred leti. Pa vendar dejstvo je, da je to ponos kraja. Ne smemo gledati zviška na ljudi, ki se danes še bore s tradicijo, delom naših očetov. V zadnjih letih je bilo ogromno moči vložene samo v prigovarjanja in pogajanja glede sodelovanja, kje je ostalo delo? Če bo šlo tako v bodoče, igra na Vrhu ni več zavarovana cvetica. Potem sledijo na gostovanjih in doma podpovprečni obiski, kar daje načeti samozavesti rano več. Verjetno obstaja dejstvo: če ne bi bilo na Vrhu peščice zanesenjakov, igre ne bi bilo več. Pa se bo kdo vprašal: Le zakaj? Saj ima dosti drugega dela! To pa je že skrajnost, ki temelji na nepovezovanju in druženju občinstva, ter propadu družbe. Vrhovski človek je nekoliko drugačen od soprebivalcev krajev s podobno, hribovko lego. Če stopiš na Vrh in se ozreš na zahod, se pred tabo dvigajo vasi kot so Zavratac, Vrsnik, Ledine, Nova in Stara

Oselica. Ko se človek odpravi na njihove gasilske veselice, skoraj ne more dojeti. Staro in mlado se veseli ob zvokih ansambla, ki uživa občudovanje publike ali ne. Na Vrhu pa, gasilska veselica ne bo uspela, če ne bo povezana s kakšno drugo prireditvijo ali ne bo igral ansambel, ki bo pritegnil mlade ljudi od drugod. Vedeti je treba, da tako gasilci in ŠKD ne dobivamo velike finančne podpore iz občinskega središča. Sami se borimo, da lahko ustrezno delujemo. Če se odpravimo na prireditev. Ali je to gasilska veselica ali dramska igra... s svojim denarnim darom pri vstopnini neposredno pomagamo društvu. Če pa se lotimo vprašanja posredne pomoči (konkretnije *fehtanju*), pa je stvar popolnoma drugačna.

Če smo, da bi izvršili zadane naloge ob manjših notranjih sredstvih, prisiljeni v fehtanje, pa pri prebivalcih kraja skoraj ne naletimo na gluha ušesa. Kako lep občutek ima človek, če so ljudje ob prireditvah pripravljeni pomagati.

Osnovni namen prireditve je druženje, zблиževanje ljudi. Dandanes ni več tako kot v časih pred nami, ko so ljudje hodili *po vas* k sosedom ali kar tako. Klekljarice so hodile od hiše do hiše..., danes pa je marsikdo že nejevoljen, če vstopiš v hišo po par besed. Zato so prireditve pravšnje prizorišče, kjer lahko ljudje pokramljamo o vsakodnevnih

stvareh. Ali je vrhovski človek res padel pod breme zavidevanja in nečistih odnosov.

NEZAINTERESIRANOST. Težko bi rekel, da človeka, ki je nekoč že igral, naenkrat domača igra ne zanima več. Tu gre za pojav kategoriziranja. Nekateri mislijo, da je bila igra v njihovih časih boljša, večvredna. Vsaka igra ima svojo težo, vsake se je treba lotiti na isti način. Vsaka igra je nov izziv tako za režiserja, kot za igralca. Zato je kategoriziranje amaterstva nemoralno. Razumljivo je, da starejšim ljudem interes ne glede na zvrst prireditve upada ali pa se pojavlja miselnost, da je igra predvsem za mlade ljudi, kar pa še zdaleč ni res.

Prireditev ob Materinskem dnevu, ki jo pripravljajo otroci pa je vedno obiskana v precejšnjem številu. Tako v letu 97, ko so imeli otroci dvojni program: dramsko igrice in pevsko instrumentalnega, kot letos, ko so praznik mater popestrili domači pevci mlajšega rodu in dramski igraci iz Horjula z uprizoritvijo komedije Markolfa. Tudi v bodoče si moramo poiskati toliko časa, da na praznik mater ne pozabimo, če že osmi marec, dan žena, vedno bolj tobne v pozabo, čeprav smo ga praznovali v času socializma 50 let in ima svetovno zgodovinski pomen. Naša vest ne sme biti tako mrzla, da se vsaj enkrat na leto ne bi spomnili deklet, žena in mater.

13 jih bo

foto: Peter Močnik

Hrup za odrom

Malo drugačna igra na vrhovskem odru

piše: Rafko Krvina

Sezona 97/98 je bila že 22. po vrsti. Ko smo se po 20. obletnici spraševali, ali delamo le še zaradi tradicije, nas je ta nisel prvotno prestrašila. Če pa pogledamo podrobno vse dejavnike, ki vplivajo na uspešno predstavitev, pa ugotovimo, da problemi tičijo v starostni strukturi zasedbe. Ekipe se je v zadnjih letih pomlajevala, vendar okostje sestavljamo še vedno nekateri starejši igralci. Če povežemo vse dejavnike, ti so: šola in študij, mladostniški interesi, ljubezenska razmerja, obveznosti do doma,..., kaj hitro pride do težav.

Šola in študij danes zahtevata od mladega človeka veliko energije, veliko prostega časa je potrebno žrtvovati za uspeh ali neuspeh. Mnogo večje zahteve se vršijo s strani profesorjev kot pred leti. Primerjave so nehvaležne, vendar z gotovostjo lahko zapišem, da je danes v šoli težje uspeti. Danes ni več dovolj, da letnik le izdelaš, potrebno je večletno garanje za uspeh. Vsak človek ima poleg šole ali delovnih obveznosti tudi mnogo drugih interesov. Vključujemo se v društva, delujemo v verskih krogih ali se ukvarjamo s športom. Družina in vzgoja otrok terjata mnogo odpovedovanja in odgovornosti. Mladostnik pa mora premagati obdobje dozorevanja. Veli-ko težje je danes najti pravo družbo, ki nas ne bi zapeljala v skušnjave družbenega zla. Zahajanje v družbo pa mladostnika kaj hitro pripelje v ljubezensko razmerje.

To je tudi eden izmed ciljev »zapravljanja« časa v diskotekah in klubih. Narava človekova je bila skozi njegov razvoj vedno speljana v smer zblíževanja z nasprotnim spolom. Realno življenjsko pa je, da fant in dekle potrebujeta čas zase. Tudi obveznosti do doma in staršev nas kar precej zaposlujejo.

Množica malo starejših, mladih, študentov, dijakov poskuša leto za letom na Vrhu spraviti na oder nekaj novega. In čedalje težje je. Ampak v nas je še hrepenenje. Umetniška žilica podedovana od prednikov je močnejša od težav današnjega sveta. Zbrali smo se eni bolj, drugi manj zainteresirani, vsi pa s ciljem, in le trdna volja je pot do njegove uresničitve.

Komedija Hrup za odrom pokaže gledalcu nekaj novega. Mogoče si prej nismo predstavljali, kaj igralci

počnemo za odrom kot navadni ljudje. V igri je vse vendarle nekoliko pretirano, pa vendar nismo nedolžni kar se tiče raznih *zajebancij*.

Igra je igralsko zelo prefinjena, naporna in zahteva dolgotrajno koncentracijo. Število vaj je lep podatek, ki govori o težavnosti stopnji – bilo jih je preko petdeset. Premiera je bila 14. februarja. Kot vsa leta doslej smo gostovali vseposod. Moram dodati, da letos nismo igrali le za denar, naredili smo korak naprej - v vode dobrodelnosti. Dobrodelnost je ena od akcij, s katerimi lahko s skupnimi močmi naredimo svet lepši. Dve predstavi smo odigrale v ta namen. Tu bi rad zahvalil gospe Julijani Leskovec, ki je bila pobudnik, pa tudi vodstvu ŠKD, ki je sprejelo predlog in ga tudi uresničilo. Za vse tiste naše antioboževalce pa je to dokaz naše kulturne osveščenosti in dobro-misleče skupnosti.

Prvo predstavo smo odigrali v Cankarjevem domu na Vrhniki. Izkupiček je bil namenjen dijakom v stiski. Drugič smo nastopili v Vipavi. Igrale smo mnogoštevilni publiko, darovi le-te pa so šli v blagajno za izgradnjo nove župnijske gimnazije. Obe predstavi sta bili vrhunec dolge sezone. Zahvalil bi se rad vsem tistim, ki ste pripomogli k uresničitvi programa. Rad bi poudaril še gostoljubnost. Povsod smo bili lepo sprejeti in pogoščeni. Na Vrhniki nas je na večerjo povabil vrhniški župan Vinko Tomšič. V Vipavi pa smo šli na ogled vinske kleti, degustirali vino in večerjali v prijetnem vinskem ambientu. Pregovor pravi: Dober glas seže v deveto vas. Služi mi kot potrditev naši tradiciji, popularnosti in poznavanju našega ansambla.

Zadnjo predstavo smo odigrali v vasici pod Poreznom, visoko nad Cerknim, v Počah. Njihova fara praznuje okrog Sv. Jošta v mesecu maju farno žegnanje. Vsako leto pripravijo za domačine kulturni program. To leto so povabili našo skupino. Za našo majhno skupnost so vsa naštetá dejanja vzpodbuda in veselje, drugim delujočim društvo -zakaj ne- tudi vzor.

Hrup za odrom

foto: Peter Močnik

Pohvale in kritike

piše: **Maja Kogovšek**

Meni se je komedija Hrup za odrom posebej vtisnila v spomin, saj sem v njej tudi sodelovala. Do vključitve v igralsko skupino je prišlo zaradi pomanjkanja igralk. Vedela sem, bo vloga zame igralski izziv, pa tudi velik napor.

Kasneje mi ni bilo žal za to, da sem privolila v sodelovanje, kajti imeli smo se lepo. Igralska skupina me je bolj ali manj sprejela medse, tako da smo se dobro razumeli. Težave so nastopile pomladi, ko so se začela gostovnja. Vse vikende sem preživela na in za odrom. Prijetnih petkovih in sobotnih večerov je bilo vedno manj. Komaj sem dočkala zadnjo predstavo. Igranje sem za nekaj časa odstavila na stranski tir, igralski skupini pa želim obilo uspeha pri delu in čim več obiska na gostovanjih.

Prvič med velikimi

piše: **Igor Buh**

Letos sem se v igri Hrup za odrom uveljavil kot začetnik, ki išče nove izzive in izkušnje. Naš oder mi je bil znan že iz nekaj preteklih let, saj sem sodeloval pri mnogih manjših predstavah. Takrat sem imel veliko željo, da bi nastopil v obsežnejši igri, in letos se mi je uresničila. Bil sem eden najmlajših igralcev, kar pa me seveda ni nič oviralo. Vaje so bile podobne tistim iz prejšnjih let, a bolj obsežne. Čisto nova so mi bila gostovanja na tujih odrih, kjer pa se je zgodilo vedno kaj novega in zanimivega odru, pa tudi v njegovi okolici.

Skratka, imel sem se super, predvsem pa mi ni bilo dolgčas.

V spomin

piše: **Rafko Krvina**

21. marca 1999 bo dve leti, kar je umrl dolgoletni igralec pri dramski sekciji Vrh, Sedej Stanko, po domače Brence. Prav je, da se ga spominjamo na straneh Krajevnega Informatorja.

foto: **Peter Močnik**

Najprej lep pozdrav. Povedati vam moram, da sem si v nedeljo, 13. aprila 1997, ogledal vašo igro »13 jih bo« in sem občudoval posamezne igralce, posebno glavno igralko Katjo Čelik.

Istočasno moram povedati, da sem bil na odru v večini primerov glavnih vlogah že na Kladju (Občina cerkno) že od leta 1952 in je ni bilo igre, da ne bi sodeloval.

Od leta 1957, ko sem se preselil na Sovodenj, prav tako ni minila nobena igra, da ne bi bil zraven.

V tem času (od leta 1957) sem bil dvakrat predsednik KUD Sovodenj in kot glavna gonilna sila v tem času tudi marsikaj organiziral. Naj to ne izzveni kot samohvala, rad bi namreč povedal, da sem pri mojih letih še vedno zasvojen s to vrsto kulture.

No, dovolj o meni, naj povem še o igralcih že omenjene igre. Po vašem nastopu bi rad šel v garderobo in vsem stisnil roko v priznanje vašemu trudu, pa bi kdo rekel, da sem važen, zato vam pohvalo za trud, dobro voljo in

kvaliteto raje napišem.

Skoraj zaljubljen sem gledal tisto vašo Katjo (seveda ostali niso izvzeti), kako se je znašla v vsakem trenutku. Pohvaliti moram njeno mimiko, ki je dostikrat važnejša od besedila in prav to »potegne« gledalce.

Seveda ne mislim, da bi ostali igralci bili slabši, a vedeti je treba, da je glavna vloga najtežavnejša in najzahtevnejša in ji ne more biti vsak dorasel.

Žal je bilo v dvorani za tak nastop premalo gledalcev, vendar upam, da ste bili z nami zadovoljni.

Dragi prijatelji, naj vam bo to za vzpodbudo in korajžo, kajti vedeti je treba, da včasih s trdom sejemo, žanjemo pa ne vedno tistega, kar pričakujemo.

Kar korajžno naprej in lep pozdrav.

Kalan Janko, Sovodenj

O kvaliteti igre na Vrhu priča tudi pismo, ki smo ga prejeli od g. Janka Kalana iz Sovodnja

Igral je v dramah. Spomnimo se nekaterih vlog: Bregar v Gosposki kmetiji, kmet Podlogar v Finžgarjevi Luciji, oče Jole v Metezu, kmet Lizal v Mariši in dvakrat stari oče Klander v Tlačanih. S slednjo vlogo se je od nas tudi poslovil na 20. obletnici v maju 96. Omeniti velja, da je kljub veliki kmetiji, na kateri je bil takrat že sam, uspel najti toliko časa, da je prišel k igri in sprejemal težke vloge. Za vračilo so mu takratni mladinci pomagali na kmetiji pri spravilu sena in podobnem. Velja si zapomniti njegov lik, kot igralca trdih vlog prežetih s čustvi, bojem za preživetje in predanostjo kmečkim navadam. To pa je bil konec koncev on sam. Njegove zadnje besede na odrskih deskah, ki se jih še spominjamo, so se žal prekmalu uresničile: »Želim si počitka, večnega počitka.«

Otvoritev balinišča

Jeseni 1997 je na Vrhu spet zaživel balinišče

piše: Rafko Krvina

Otvoritev športnega objekta je v naši fari redko dejanje. Po otvoritvi večnamenskega prostora pred šolo, ki nudi prostor več športnim aktivnostim, smo morali čakati več kot desetletje na novo priložnost. Dočakali smo jo 22. septembra 1997 in sicer otvoritev enosteznega balinišča.

Že v prejšnji številki Krajevnega informatorja je bilo veliko napisanega o problemih, predvsem teh, zakaj se gradnja vleče že toliko let. Na tem mestu problemov, ki so že zgodovina, ne bi več omenjal. Mrzla nedelja, 22. septembra, je bil dan, ko smo gradbišče poimenovali športni objekt. Program je bil sestavljen iz treh delov, športnega, slavnostnega in zabavnega. Turnir v balinanju, ki je potekal na dveh igriščih, poleg domačega, še v Češirku pri lovski koči, smo začeli ob devetih dopoldne. Na vsaki stezi so tekmovali tri skupine, razdeljene na žrebu.

- VRH (Žiri - ženske, Žiri - mladi, Rovte)
- ČEŠIREK (LD Rovte, Podlipa - Smrečje, Logatec)

Ob 14.30 se je začela proslava in uradna otvoritev. Začeli smo z Zdravico, ki jo je zapel mladinski cerkveni pevski zbor, nadaljevali z govorom, ki je govoril o zgodovini prostora, na katerem je sedanje balinišče, o zgodovini balinarstva na Vrhu in nenazadnje o sami gradnji novega objekta. Za otvoritveni del je odbor za otvoritev prišel v stik z Urošem Veharjem, svetovnim prvakom iz Žirov, da bi prevzel otvoritveni postopek, ker pa je bil zadržan zaradi priprav na bližajoče se svetovno prvenstvo, je čast pripadla predsedniku

gradbenega odbora Matiji Trčku. Po proslavi je bila še finalna tekma, nato pa pogostitev in ples z ansamblom Krokodilčki.

Otvoritveni dan so začinili še naslednji dogodki:

- Zelo hladno vreme, ki je motilo tako organizatorja kot tekmovalce in vse obiskovalce, ki so prišli kar v lepem številu.
- Žegnanje igrišča, ki ga je opravil župnik Jože Stržaj po končani maši v Hlevnem Vrhu, od koder

je pripeljal precej vernikov.

- Neudeležba ekipe iz Zaplane. Namesto nje so nastopili mladi fantiči iz Žirov, ki so se uvrstili v finale turnirja.
- Lovski golaž, ki ga je skuhal Rupnik Slavko, srnjaka pa so podarili lovci iz Rovt.

Več vrstic bi namenil zaključni fazi gradnje balinišča in pomožnega objekta ob njem. Na samem igrišču je bilo potrebno postoriti še marsikaj. Težka dela so bila za nami, manjkala pa so še *fin*a. Tako smo napeli žico okrog balinišča, dodatno utrjevali podlago, očistili okolico ter zarisali tekmovalne črte na igrišču.

Pomožni objekt ali brunarica, ki smo jo poimenovali *Pr' Balinčk*, pa je zgodba o uspehu. Gradbeni odbor pod okriljem upravnega odbora ŠKD Vrh, je že dalj časa razmišljal o postavitvi pomožnega objekta, ki bi služil kot shramba za balinarske pripomočke, okrepčevalnica... Ob ogledu terena je padla odločitev. Vse delo naprej pa je potekalo v slogu solidarnosti. ŠKD Vrh ne razpolaga z velikimi finančnimi skladi,

materialnimi dobrinami, zato je treba velikokrat iskati pomoč pri vaščanih. Kot da bi sami opazili, da je balinišče potrebno dograditi, nam niso odrekli pomoči v obliki lesa, ki ga je naš projekt potreboval kar precej, strešne kritine ter v obliki del, kot so žaganje desk, prevoz lesa, oblikovanje brun, sušenje lesa in izdelovanje opažnih deščic in drugih manjših opravil. Nikjer nismo našli naleteli na gluha ušesa, še posebno se mi je v spomin vtisnil stavek "Dam les, ni problema, ker vem, da bo šel v prave roke in da bpo od njega korist." Čeprav je danes tak čas, da se od ljudi kar naprej nekaj pričakuje, nam je s skupnimi močmi

Za izgradnjo pomožnega objekta je bilo potrebnega veliko dela in materiala

foto: Tomaž Tišler

Balinč'k med zimskim počitkom

foto: **Tomaž Tišler**

uspelo zgraditi posrečeno brunarico, ki prostoru daje še bolj poln videz. Mnogi obiskovalci Vrha si prav radi ogledujejo hišico, ki je pravljico podobna tisti iz zgodbe o Janku in Metki. Tudi taki so bili, ki bi radi

dobili celoten načrt. Ne bi našteval vseh imen, ki so nam pomagali uresničiti namen, ker bi porabil ogromno prostora. Vsem bi se v imenu ŠKD Vrh še enkrat iskreno zahvalil. Prihodnost balinišča in

objekta ob njem pa je v rokah današnjih in bodočih prebivalcev Vrha. Vodstvo ŠKD si je v okviru Športne sekcije že zadalo program dela v bodoče. Balinišče lahko prinese društvo dodatnih sredstev in kar je najbolj pomembno s tem se lahko balinišče izogne propadu.

Tudi lastniku zemljišča to ne bi bilo v ponos, še manj pa generaciji, ki je marsikdaj svoje urice zabave in mladostne moči sprostila pr' Balinč'k'. Hkrati pa obstaja dejstvo, da ima ŠKD prostor, ki je lahko velika konkurenca takim in podobnim strukturam. Le volja in zagnanost bosta polepšala delo, v katerega smo vsi nekaj vložili. Vsem pa še opozorilo, da naj bo balinišče prostor športno zabavne telesne sprostitev, nikakor pa naj ne služi obscenim dejanjem, ki niso vzor družbi in posameznikom.

Turnir v balinanju

piše: **Franko Čelik**

Turnir je potekal 20.9.1998 Pr' Balinčku in pri lovski koči v Češirku.

Sistem tekmovanja: Izžrebali smo dve skupini s po tremi ekipami; ena skupina je tekmovala Pr' Balinčku, druga v Češirku. Ekipe so tekmovala med seboj po sistemu vsak z vsakim; čas je bil omejen na eno uro čiste igre. Zmagovalca skupin sta se pomerila za končno prvo oz. drugo mesto, drugouvrščena pa za končno tretje mesto. Obe tekmi sta bili Pr' Balinčku.

Sodelujoči:

ŠKD VRH
LD Rovte
Rovte
Sovodenj
Ledine
Žiri (člani in članice)

Ekipa ŠKD VRH:

Jereb Franci
Eniko Marjan
Kogovšek Roman
Kogovšek Janez

Vrstni red:

Pr' Balinčk:	V Češirku:
1. ŠKD VRH	1. Žiri
2. LD Rovte	2. Rovte
3. Ledine	3. Sovodenj

Tekma za tretje mesto:

Rovte:LD Rovte 8:7

Finale:

ŠKD Vrh:Žiri 3:12 (0:0, 0:2, 0:4, 0:5, 0:7, 0:11, 0:12, 1:12, 3:12)

Končni vrstni red:

1. Žiri
2. ŠKD VRH
3. Rovte
4. LD Rovte
5. Ledine
6. Sovodeni

Nogomet

piše: **Franko Čelik**

Datum : 4. 10. 1998

Kraj : Račeva - Anžonov travnik

Tekma med mladimi iz Račeve in Lavrovca :

RAČEVA:LAVROVEC 8:0 (7:0)

Tekma med poročenimi in neporočenimi:

<u>POROČENI</u>	<u>NEPOROČENI</u>
Jesenko Tine	Jesenko Darko
Jesenko Peter	Eniko Sandi
Jesenko Ivan	Novak Iztok
Gantar Rado	Jelovčan Peter
Eniko Marjan	Jelovčan Blaž
Hribernik Simon	Čelik Franko

POROČENI:NEPOROČENI 3:1(1:0)

Strelci:

1:0 Jesenko Tine
2:0 Jesenko Tine
3:0 Jesenko Tine
3:1 Eniko Sandi

Turnir v košarki

"VRH 98"

piše: Tine Jesenko

Športna sekcija ŠKD Vrh je v nedeljo, 7. 6. 1998, na zunanjem igrišču pred OŠ Vrh organizirala vsakoletni košarkarski turnir, ki se ga je udeležilo šest močnih ekip. Tekmovale so v dveh izžrebanih skupinah s po tremi ekipami. V skupinah se je igralo po ligaškem sistemu dvakrat po 15 minut čiste igre.

Med prijavljenimi ekipami je bila tudi okrepljena ekipa Vrha, ki so jo sestavljali člani našega društva, z veliko košarkarskimi izkušnjami.

Že uvodne tekme so pokazale, da je turnir res močan in izenačen, vseeno pa smo po uvodni tekmi, ko smo premagali ekipo Logatca spoznali, da ob dobri igri v nadaljevanju sodimo med favorite za finalni obračun vrhovskega turnirja.

Tudi drugo tekmo predtekmovalja smo dobili in s tem je bila odprta željena pot do finala, v katerem smo se pomerili z zmagovalno ekipo druge skupine.

Na vrsto je prišlo finale, ki se je odvijalo v popoldanskih urah pred precejšnjim številom gledalcev, ki so navijali za domačo ekipo in nam pripomogli, da smo prav v finalu prikazali najboljšo igro in močno ekipo Košarkarskega kluba Žiri premagali za devetnajst točk razlike.

Po končanem turnirju, ki zaradi borbenosti žal ni minil brez poškodb (nategnjene kolenske vezi igralca KK Žiri) je po predaji pokalov in medalj, ki so jih prispevali sponzorji, preostalo še dosti moči in volje za proslavitev uspeha, obuditev spominov na pretekle

turnirje in seveda tudi za razmišljanje o organizaciji turnirja v letu 1999, na katerega smo že povabili večino ekip.

S to turnirsko zmago si je naša ekipa in ŠKD povečalo število lepih pokalov, ki dokazujejo, da je tudi v ekipi našega društva lepo število dobrih košarkarjev, ki v trenutno najboljši in tudi najpopularnejši športni igri v Sloveniji prispevajo k bogatitvi imena društva.

Tudi pokali, ki so v šolskih prostorih so vredni pozornosti in spomina na preliti znoj na igriščih širom po bližnji in daljni okolici s tem pa tudi dejstvo, da je tudi preko športa mogoče lepo prikazati kraj in dejavnosti tistega okolja, ki ga zastopaš.

VRSTNI RED TURNIRJA

1. ŠKD VRH
2. KK ŽIRI
3. SILVA - GORENJA VAS
4. KARA - VRHNIKA
5. ECONOCOM LOGATEC
6. KK PINGVINI LJUBLJANA

Rezultat finala:

ŠKD Vrh:KK Žiri 60:41

Igre brez meja '98

piše: Franko Čelik

Igrišče pred POŠ Vrh Sv. Treh
Kraljev v nedeljo, 6.9.1998

Ekipa:

Obrtniki

Oblak Niko
Eniko Marjanca
Oblak Jožica
Jesenko Ivan

Lavrovec

Jesenko Darko
Jesenko Vilko
Alic Marta
Jelovcan Marta

Vrh

Gabrovšek Marjan
Gabrovšek Brigita
Žust Marko
Gabrovšek Olga

ŠKD Vrh

Oblak Tadeja
Mivšek Katrcia
Eniko Sandi
Žust Marjan

Hleviše

Jelovcan Monika
Jelovcan Peter
Bovak Iztok
Šraj Andreja

Hlevni Vrh

Mivšek Marica
Justin Tadej
Bradeško Janez
Jesenko Ivanka

Igre in zmagovalci:

Kegljanje	ŠKD Vrh
Prenašanje vode	Lavrovec
Pobiranje svec iz vode	Hlevni Vrh
Cloveški transporter	Obrtniki
Pokanje balonov	Lavrovec
Vlečenje vrvi	Lavrovec

Končni vrstni red:

1. LAVROVEC	34
2. ŠKD VRH	27
3. OBRJNIKI	25
4. VRH	21
5. HLEVIŠE	20
6. HLEVNI VRH	19

Gasilska

foto: Tomaž Tišler

Veleslalom '97

piše: Franko Čelik

Prvi športni dogodek, ki ga je v letu 1997 pripravila športna sekcija ŠKD VRH, je bil veleslalom za farane vrhovske fare oz. člane društva. Nastopajoči in gledalci so zopet dokazali, da je smučanje najbolj popularen šport tako v našem kraju kot v celotni Sloveniji. Ob lepem številu gledalcev je bilo kar 63 tekmovalcev vseh starostnih kategorijah.

Dogodek se je odvil v soboto, 15. februarja 1997, pri Anžonu v Račevi. V letu 1996 je bila veleslalomsko tekma na Vrhovcu. Treh Kraljev pri Orlu. Zakaj sprememba? Glavni vzrok je bila nizka temperatura ozračja in kot beton trdo smuče pri Orlu. Pripravljalni odbor je sklenil, da ne bo nosil odgovornosti za morebitne poškodbe na tekmovalcu in je začel iskati novo prizorišče tekme. Smučišče pri Anžonu je bilo primernejše in lahko smo pripravili tudi daljšo progo.

Bolj ko se je bližal dan tekme, bolj se je slabšalo vreme in prišlo je do odjuge. Prav na dan tekme je celo dopoldne padal dež, a pripravljalni odbor je sklenil, da tekmo izpelje. Odločitev se je izkazala za pravilno, saj je ravno pred tekmo nehalo deževati. Tudi tekmovalci se niso ustrašili slabega vremena in so prišli v velikem številu.

Tehnični podatki proge:

- ime: Anžonova Krtina
- dolžina: 280 metrov
- višinska razlika: 60 metrov
- število vratic: 16.

Otroci in ženske so imeli nekoliko krajšo progo. Tekmovalci so nastopali

v osmih starostnih kategorijah, po tri otroške in moške ter dve ženski.

Prvi so se spustili po progi osnovnošolci, ki so bili tudi najštevilčnejši. Skoraj vsi imajo za sabo smučarski tečaj, ki je bil izveden pod vodstvom gospe učiteljice Barbare in njene hčere. V kategoriji učencev od prvega do

četrtga razreda je zanesljivo osvojila prvo mesto Treven Klara in pustila za sabo vse fante. Najbolj je bilo zanimivo opazovati pri smučanju predšolske otroke, še posebej Oblak Gašperja, ki si je sam postavil pravila tekmovanja in "užgal" bližnjico do cilja.

Nato je prišel čas za ženske in v kategoriji od petnajst do trideset let so o prvem mestu odločale desetinke sekunde, boljša pa je bila domačinka Urbančič Martina in ugnala lansko zmagovalko Kavčič Anico. V kategoriji veterank so tekmovalke samo prismučale do cilja in že so imele zagotovljeno kolajno, prepričljivo pa je zmagala Jesenko Ivanka.

Moški so tekmovali v treh kategorijah, med mladinci je zanesljivo zmagal Tišler Tomaž s skoraj deset-sekundnim naskokom pred drugouvrščenim. V višji kategoriji pa so bili bolj zanimivi boji. Zmagovalec iz prejšnjega leta Bradeško Janez je že v prvem polčasu storil napako in bil izločen iz boja za kolajne. Jesenko Tine je bil po prvem delu najboljši, nato pa tako kot lani storil napako v drugem polčasu in prepustil zmago svojemu bratu Petru. Med veterani je Treven Vinko ponovil lanski uspeh in za tri seunde ugnal župnika gospoda Stržaj Jožeta.

	1. čas	2. čas	skupno
predšolski otroci			
1. HRIBERNIK Borut		26.48	26.48
2. JESENKO Rok		28.22	28.22
3. OBLAK Špela	28.79		28.79
1. - 4. RAZRED			
1. TREVEN Klara		22.73	22.73
2. JELOVČAN Neža		24.53	24.53
3. TREVEN Jaka	24.62		24.62
5. - 8. RAZRED			
1. JELOVČAN Blaž	19.86		19.86
2. TREVEN Lovrenc		21.73	21.73
3. BOGATAJ Jure		22.32	22.32
ŽENSKE 15 - 30 LET			
1. URBANČIČ Martina	29.17	29.85	59.02
2. KAVČIČ Anica	29.22	30.27	59.49
3. KUNC Milena	29.92	30.91	1.00.83
VETERANKE			
1. JESENKO Ivanka	31.64	31.09	1.02.73
2. ENIKO Marjanca	34.84	37.95	1.12.79
3. OBLAK Jožica	49.58	46.60	1.36.18
MOŠKI 15 - 25 LET			
1. TIŠLER Tomaž	27.31	26.94	54.25
2. KOGOVŠEK Miha	30.82	32.68	1.03.50
3. KAVČIČ Andrej	34.88	31.19	1.06.07
MOŠKI 25 - 35 LET			
1. JESENKO Peter	26.14	25.52	51.66
2. MIVŠEK Marjan	26.61	26.29	52.90
3. PETROVČIČ Jože	29.36	28.50	57.86
VETERANI:			
1. TREVEN Vinko	27.46	27.70	55.16
2. STRŽAJ Jože	28.40	30.13	58.53
3. ALIČ Franci	29.48	30.05	59.53

Novo gasilsko vozilo

piše: Marko Žust

Prostovoljno gasilsko društvo (PGD) je na svojem rednem letnem zboru v začetku februarja 1998 izvolilo novo vodstvo za obdobje naslednjih 5 let.

Upravni (UO) in Nadzorni odbor (NO) društva sestavljajo: Anton Kokelj (predsednik društva), Janez Krvina (poveljnik in podpredsednik društva), Jože Petrovič in Janez Kogovšek (mentorja mladih gasilcev), Marinka Jelovčan (komisija za žene – gasilke), Marko Žust (tajnik društva), Janez Žust (blagajnik društva), Jože Krvina ml. (hišnik v gasilskem domu), Simon Novak (vzdrževanje gasilske motorke), Matija Sedej (vzdrževanje cisterne za prevoz vode). Posebej velja omeniti zamenjavo blagajnika društva. Dolgoletni blagajnik društva Jože Žust (večina se ga kot blagajnika društva spomni z gasilskih vesellic), je ob izteku zadnjega mandata zaradi zdravstvenih težav izrazil željo, da to delo preda v druge roke. Društvo se mu zahvaljuje za vzorno vodenje blagajniške knjige vsa ta leta. Vsi namreč vemo, da smo prav pri finančnih zadevah zelo občutljivi, še posebej v poslovanju društva, kjer so pomembni prav vsi prihodki in

odhodki.

Prva naloga društva je, da pri požaru ali drugi naravni nesreči priskoči na pomoč prizadetim krajanom. Za to nalogo se morajo člani, predvsem pa gasilska enota stalno usposabljeni. PGD Vrh sv. Treh Kraljev ima eno gasilsko enoto. Druga in prav tako pomembna naloga je preventiva. Pomembno je, da v čim večji meri odpravimo možne vzroke za nastanek nesreče. Na to moramo misliti, ko gradimo ali obnavljamo, ko delamo na kmetiji ali v delavnici, ko upravljamo in skladiščimo gorljive snovi, ko delamo z elektriko ali plinom itd. Preventivno moramo vzgajati tudi svoje otroke. Tako bomo preprečili marsikateri požar ali drugo nesrečo. Vemo pa, da nesreča nikoli ne počiva. Zato morajo gasilci biti vedno pripravljeni, da ob nesreči priskočimo sočloveku na pomoč.

Za uspešno pomoč, pa morajo gasilci imeti tudi ustrezno gasilsko opremo. Zato je društvo v plan do leta 2001 na prvo mesto uvrstilo zamenjavo

gasilskega vozila. K temu cilju nas je še dodatno vzpodbudilo dejstvo, da je Gasilska zveza Logatec pripravljena sofinancirati to zamenjavo. O tem velikem projektu, ki si ga je društvo zastavilo, vsak od vas že kaj ve. Pojavljajo se mnoga vprašanja, skeepse in tudi nasprotovanja. Želja vodstva društva je, da krajanom celovito predstavi vzroke, ki so pripeljali do sklepa, da društvo potrebuje novo intervencijsko vozilo.

Zakaj novo vozilo? Kaj društvo in celotna skupnost z novim vozilom pridobi?

Prva prednost novega vozila mora biti skrajšanje časa od alarmiranja oz. obveščanja o požaru (kam klicete na pomoč ob požaru ali drugi naravni nesreči je razvidno iz vizitke) do začetka intervencije oz. gašenja. Druga prednost mora biti manjše število potrebnih gasilcev za začetek gašenja požara. Predvsem dopoldne je namreč veliko gasilcev v službi izven kraja. Za dosego teh dveh prednosti mora vozilo imeti v svoji nadgradnji stalno vgrajeno črpalko in manjšo količino lastne vode. Ob prihodu na mesto intervencije, se zato čas od prihoda do začetka gašenja precej zmanjša. Gašenje požara se lahko že začne,

Gasilski dom Vrh svetih treh kraljev 750-083
Kokelj Anton, Vrh sv. treh kraljev 16, tel.: 750-356
Zdravstveni dom Logatec: tel.: 741-217 ali 0609 633-310
Policijska postaja Logatec: tel.: 741-202

V PRIMERU POŽARA

- pokličite telefonsko številko **750-356** in posredujte naslednje podatke:
 - kdo kliče
 - kje gori (lokacija požara)
 - kaj gori (stanovanje, gospodarski objekt,...)
 - kakšen obseg požara in
 - ali požar ogroža človeška življenja
- ali aktivirajte sireno na gasilskem domu z alarmom za požar
- ali obvestite policijsko postajo Logatec
- ali pokličite na telefon **112** - Regijski center za obveščanje Ljubljana

NEVARNOST POŽARA PREŽI NA VSAKEM KORAKU!

medtem pa se vzporedno poskrbi za oskrbo gasilske motorke z vodo iz rezervoarja ali zajetja na kraju intervencije. Vemo, da je prav v začetni fazi požara pomembna vsaka minuta.

Kako gasiti stanovanjske objekte in delavnice?

Število stanovanjskih poslopij stalno narašča v primerjavi s številom gospodarskih poslopij in kozolcev. Za gašenje požarov v stanovanjskih prostorih je edino primeren visoki tlak, kjer se z majhno količino vode in visokim tlakom gasi požar. S takim gašenjem se naredi manj škode na celotni stavbi. Gasilsko vozilo mora imeti v svoji nadgradnji zato

vgrajeno tudi črpalko za visoki tlak.

Kako z gasilskim vozilom do težje dostopnih predelov v kraju?

Vozilo mora biti optimalno veliko (da omogoča željeno nadgradnjo in nič več), motor mora imeti dovolj moči in podvozje mora imeti pogon na obe osi. To omogoča dostop do vsake hiše v krajevni skupnosti tudi ob slabih vremenskih pogojih.

Koliko bo vozilo stalo in kdo ga bo plačal?

Zgoraj opisane zahteve so smernice pri odločanju, kakšno gasilsko vozilo želimo kupiti. Ogledujemo si vozila

po vsej Sloveniji in iščemo najbolj ugodno rešitev. Končna odločitev, kakšno bo vozilo in koliko bo stalo, še ni bila sprejeta. Pomembno je, da ima Gasilska zveza Logatec v planu za leto 2000 in 2001 60 % sofinanciranje zamenjave gasilskega vozila v našem društvu. Ostalih 40% pa ostane našemu društvu. Od teh 40% bo društvo del sredstev poskušalo pridobiti izven krajevne skupnosti, del pa z darovi krajanov v kraju.

Želja društva je, da bi društvo uspešno in hitro pomagalo ljudem ob požaru ali drugih nesrečah. Zato potrebujemo novo gasilsko vozilo. Upamo, da vas večina razume, da je menjava vozila za krajanov in društvo nujna in ne prestižna.

Gasilci

piše: **Anica Kokelj**

Danes sta prišla dva gasilca. Ko smo šli v razred, nas je prvi gasilec, Tone, lepo pozdravil v imenu domačega gasilskega društva. Predstavil nam je sestavo in delo gasilstva. Tako smo izvedeli, da imajo v društvo tri tekmovalne desetine, da spada društvo v prvo kategorijo in da imajo zato tudi vso opremo. Izvedeli smo še, kako je društvo povezano z občino in republiko. Slišali smo tudi, kako se gasilci izobražujejo in kaj delajo, kadar ne gasijo požarov. Povedal nam je, kako moramo otroci ukrepati, če je požar. Izvedeli smo, kam moramo sporočiti in kaj vse moramo povedati o požaru. Besedo je sprejel drugi gasilec, Jože, ki je tudi naš mentor na gasilskih vajah. Jože nas je opozoril, kako se

moramo obnašati, če pride do požara. Za vajo smo imeli namišljeni požar v pisarni ŠKD. Iz šole smo šli po hodniku v sklonjenem položaju, čez usta ali nos pa smo si dali robček ali pulover, da nismo vdihavali dima. Zunaj nam je Jože povedal vse o gasilnem aparatu na prah. Tone je medtem zakuril ogenj. Vsi smo ta ogenj pogasili. Enako smo gasili z gasilsko vedrovko, v kateri je bilo penilo za gašenje. Ugotovili smo, da je treba biti pri gašenju pozoren na smer vetra, da nas ne bi zajel plamen. Ko smo že vsi učenci gasili, smo si ogledali gasilski avto in orodje v njem. Čisto na koncu, pa smo dobili bombone, ker smo bili pridni in poslušni. Vesela sem bila tega dogodka, saj rada hodim na gasilske vaje in tekmovanja.

Obisk gasilcev

piše: **Petra**

Neko dopoldne so v šolo prišli gasilci, da nas bi poučili, kako ravnati ob požaru. Vestno smo jih poslušali, saj do požara lahko pride tudi pri nas. Da bi utrdili znanje, smo naredili vajo. Predstavljali smo si, da v razredu gori. Po vaji so nam pokazali, kako aktivirati gasilni

aparat in kako delati z njim. Gasili smo tudi mi, bilo je zabavno. Vaje so bile zanimive. Da bi si znali predstavljati, kako je gasilsko delo naporno, so nam predstavili gasilski avto. Za dobro opravljene naloge smo dobili nagrado – dve vrečki bombonov.

Z gasilskim pozdravom NA POMOČ! Požar

piše: **Katja Hribernik**

Tiste čase, ko se bila močna suša, je zagorela neka hiša blizu nas. Klicali smo gasilce. Prišlo je zelo veliko gasilcev, saj so se bali, da bi začel goreti tudi gozd. Prišlo so tudi gasilci iz domačega kraja. Dva sta morala iti v hišo, ki je gorela. V hiši sta bila le dva člana družine.

Prišlo pa je do najhujšega, vnel se je tudi gozd. Vedno bolj je gorelo, zato so poklicali še več gasilcev. Prišli so tudi reševalci, da bi pomagali reševati ljudi, ki so bili v gozdu. Gasilci so se zbali, da bodo morali nehati gasiti in pustiti, da gozd zgori, a se je vse obrnilo na bolje. Čez nekaj časa jim je le uspelo pogasiti požar. Najbolj veseli so bili gasilci, saj so ugotovili, da ni nihče umrl. Tako se je požar končal, škoda pa je bila velika, saj je zgorelo skoraj pol gozda. Ugotovili so, da sta za požar kriva otroka, ki sta bila v hiši.

Hišni red v POŠ Vrh Sv. Treh Kraljev

piše: Rafko Krvina

Nova šolska zakonodaja je poostrila pravila o gibanju v šolskih prostorih zaradi varstvenih in bioloških dejavnikov, kajti v teh prostorih se zadržujejo otroci, katerih zdravje pa je ogroženo v večji meri kot pri odraslih.

Šola na Vrhu pa se je v preteklih dveh letih polepšala, saj je njen notranji del bil na novo posodobljen. Da bi ohranili lepe prostore dalj časa, smo dogovorno pripravili hišna pravila v POŠ Vrh Sv. Treh Kraljev. Pri dogovoru smo sodelovali šedstavniki vseh sodelujočih društev, ki uporabljamo prostore šole. Šola, KS, SKD, PGD, pevski zbor in posamezniki.

- Prostori so dostopni vsem društvom.
- V vratih so nove ključavnice tako, da stari ključi ne pridejo v poštev.

• Ključke dobimo pri gospodu učitelju Jožetu Štritofu v stanovanju in sicer le tistega, ki ga potrebujemo.

• Če učitelja ni doma, dobimo ključke pri Ivanki Jesenko, Hlevni Vrh 11f.

• Kajenje v šolski stavbi je prepovedano.

• V razredu, ki je namenjen tudi drugim dejavnostim (dvorana) je priporočljivo nošenje copat.

• Ob prireditvah je potrebno parket zavarovati s kartonom.

- Ob koncu prireditev je potrebno uporabljene prostore počistiti.
- Uporaba telovadnice je dovoljena izključno z nošenjem copat ali športne obutve.
- Vvsakem primeru moramo držati red in čistočo.
- Zabavni programi (Novo leto, praznovanje rojstnih dnevo, ostala veseljačenja...) v šolskih prostorih niso več dovoljeni.
- Športne aktivnosti (namizni tenis, šah, streljanje...) so dovoljene s predhodnim dovoljenjem in upoštevanjem navodil.
- Morebitno nastalo škodo krije posameznik ali društvo.

Vsa določila so namenjena vsem obiskovalcem stavbe in organizatorjem prireditve. Vsekakor pa določila veljajo vestnim in moralnim ljudem, za vse ostale pa je še tako strogo pravilo nepomebno. Ljudje smo pač ljudje ali pa ne.

Kaj se dogaja v vrhovski šoli?

piše: Jože Štritof

O času je bilo že veliko povedanega in napisanega. Meni je zelo všeč misel ruskega književnika Turgenjeva, ki pravi: "čas leti kakor ptica, včasih pa se plazi kakor črv."

Njegova trditev ne zahteva podrobnejše razlage, ker lahko sami ugotovimo, da bi nam včasih prišel prav kakšen dan z osemindesetimi urami in več, pa bi bil še prekratek. Včasih, ko smo bolni ali pa nas kaj spravi v slabo voljo, pa je dan res predolg. Kakorkoli že...

Ljudje imamo takšno navado, da v mesecu pričakovanj in skrivnosti, v mesecu, ko staro leto pomaha v slovo novemu, naredimo inventuro: Prikličemo si v spomin dogodke preteklega leta, vprašamo se kaj se je spremenilo, kaj se je izboljšalo, če se

je morda kaj poslabšalo, z veseljem in ponosom se spominjamo svojih dosežkov in z grenkobo neuspehov in drugih trenutkov, ki so nam oteževali življenje. Potem pa pod vsemi dobrimi in slabimi stvarmi potegnemo črto in ugotovimo, da kljub vsemu vse ni tako slabo, da smo bili kar uspešni in upamo, da bomo vsaj tako, če že ne bolje, živeli tudi naprej. Življenje je namrec kratko: Človeku bi lahko privoščilo, da ga preživi veselo od jutra do večera...

Zadnji dve leti sta bili za podeželsko vrhovsko šolo nakako prelomni.

Njena notranjost se je zelo spremenila. Kljub temu, da stavba ni več "mlada", pa njeni obiskovalci lahko ugotovimo, da so prostori v njej lepo, moderno prenovljeni. Dobili smo celo telovadnico, ki še ni opremljena v celoti, pa upajmo, da se bo tudi to uredilo. če jo primerjam s kakšno drugo slovensko šolo, je naša moderna, ima veliko šolskih pripomočkov in hvaležen sem ljudem, ki so prisluhnili našim željam. Tudi odnos matične šole do svoje podružnice je pohvalen. Prav zato je pomembno, da cenimo doseženo, da ni nobena pohvala odveč in da se z dobrimi željami priporočimo tudi v bodoče, ker bo v prihodnosti potrebno izvesti še kakšno obnovitveno delo na stavbi.

Kaj pa izobraževanje in vzgoja? Delavci šole se trudimo, da bi se otroci v njej prijetno počutili, da bi pridobili čimveč znanja in drugih pomembnih izkušenj, ki jim bodo popotnica v nadaljnjem življenju. V šolskem letu 1997/98 je tudi na tem

področju prišlo do sprememb zlasti v prvem in drugem razredu, kjer smo zamenjali alternativne učbenike s klasičnimi. Povečal se je obseg ur priprave na osnovno šolo (mala šola) v katero so, po pogovoru s starši in po dogovoru z gospo ravnateljico logaškega vrtca, vključeni enkrat tedensko tudi petletni otroci.

Veseli nas, da otroci radi hodijo v šolo, da so vedoželjni, da se trudijo in dosegajo dobre rezultate na različnih področjih. Vse to dokazuje, da naš trud ni zaman in opravičuje

obstoje šole tudi v tako majhni krajevni skupnosti kot je Vrh Svetih Treh Kraljev.

“Šola je hiša učenosti, ki jo mora poslušati dan na dan, tako da jo včasih boli podstrešje od petja in dretja, od SND-ja in slovnice, da ne govorimo o kosteh v njenih zidovih, ki so pretresene in revmatične, od večnega drvenja in direndaja,” pravi Dane Zajc o šoli. Vrhovska šola pa ni le to.

V njej je krajevna knjižnica, prostor krajevne skupnosti, v njej se zbira mladina, ki se ukvarja z različni

aktivnostmi in ta šola je znova postala tudi dom. Ženi in meni...

Dragi sokrajani!

Čim lepše preživite zadnji mesec v letu, mesec grudni, ki v slovenskem ljudskem izročilu sicer simbolizira konec ali celo smrt, je pa kljub temu najskrivnostnejši in najlepši za otroke in za vse dobronamerne ljudi, ki se trudijo in cenijo življenje. V letu 1999 vam želim vse najboljše.

Rekonstrukcija prostorov ŠKD

piše: Rafko Krvina

Uradni naslov ŠKD Vrh je Vrh Sv. Treh Kraljev 19, to je obstoječa POŠ Vrh Sv. Treh Kraljev. Svojih prostorov do sedaj v tej stavbi nismo imeli. Le oder, ki pa je v okviru šole, nam je bil edini prostor, s katerim smo razpolagali.

Nova pravila pa v šolskih prostorih omejujejo gibanje in zato smo stopili v stik s šolskim vodstvom, da pregradimo zgornji hodnik. Tako smo dobili svoj prostor, ki smo ga

poimenovali kulturna soba. Prostor izključuje program zabave ali razvedrila, temveč je zatočišče Upravnemu odboru ŠKD za sestankovanje in dramski skupini za

bralne vaje. V prihodnje bo prostor tudi garderoba domačim in gostujočim igralcem. Z dodatnim notranjim urejanjem, pa bo kulturna soba služila tudi kot arhiv in knjižnica društva.

Skoraj vsako leto na odru postorimo nekaj novega. V preteklih sezonah smo prenovili opazno steno, na novo belili, posodobili električne vode, dokupili svetlobno tehniko... Letos pa smo v načrt dela zapisali: Brušenje in lakiranje oderskih desk. Vsa dela je izvedel mojster Jože iz Lučin. Oder je zdaj obnovljen.

O šoli njeni učenci

Šola se je zelo spremenila. Dobili smo nove omare, nov parket, telovadnico in še marsikaj. Nikoli nas ne zebe, ker imamo radiatorje. Učbeniki so boljši kot lanski. Matematika in SND sta najboljša predmeta v šoli, slovenščine in petja pa ne maram. Učitelj je strog. V drugem razredu sem se že veliko naučil.

Cene Treven

Šola je lepa, ker je prenovljena. Matematiko imam zelo rad, slovenščine pa ne preveč, ker preveč beremo. Preveč se učimo. V prvem razredu je bilo lažje. Želim si malo več telovadbe.

Tadej Alič

Zelo mi je všeč, ker imam v šoli prijatelja Roka. Ker imamo kocke, se lahko med odmorom z Rokom igrava. Všeč mi je, ker se veliko naučimo. Upam, da bo šola ostala taka kot je.

Borut Hribernik

V šoli se učimo, pišemo stavke in računamo. Zdi se mi fino, ker se še vedno lahko igramo.

Andreja Eniko

Šola mi je všeč, saj je lepša kot lani. V šoli se veliko učimo, včasih pa se tudi igramo. Narisala sem že veliko lepih risb.

Špela Oblak

V šoli se dobro počutim. Učitelj je strog, kadar pa sem priden, je zelo vesel. Potrudil se bom in če bom odličen, bom zelo srečen.

Rok Jesenko

V šoli je zelo dobro in lepo, ko pišemo kontrolko mi pa ni preveč všeč. Letos je šola na novo prebeljena, pod je prelakiran, nove so omare in zavese. Imamo nove učbenike, delovne zvezke in zvezke, ki smo jih naročili in dobili v šoli. Učitelj se najbolj razjezi, kadar slabo beremo in ko slabo pišemo kontrolko. Želim si več telovadbe.

Anica Kokelj

Take in drugačne zgodbe

O dečku, ki je rad pospravljajl

Poznam dečka, ki je tako rad pospravljajl, da mu je morala vsa družina razmetavati. Neko soboto niso mogli več razkopavati, zato se je deček odločil, da gre pospravljat Slovenijo.

Ko je pospravil Slovenijo, ni imel več dela, zato se je odločil, da gre pospravljat cel svet. Pospravljajl je vse države, tudi tiste v Afriki in Aziji. Zmanjkalo mu je dela, zato je šel pospravljat vse planete. Ko je spravil v red vse planete, je šel pospravljat nebesa. Ko je bilo vse na svojem mestu, se je lotil pekla. Ko je pospravil pekel, je bil zelo utrujen. Spal je tri dni. Ko se

je zbudil, je bilo okoli njega vse razmetano. "Presenečenje!" so ga starši razveselili. Zopet je začel pospravljati. Najprej sobo, nato Slovenijo in Zemljo, potem vse planete, nebesa, pekel in spet je tri dni spal.

Mislím, da ta deček ne bo nehal pospravljati, saj je to delo, ki se nikoli ne konča.

Gasper Jesenko

Na izletu

Bili smo na izletu na Gorenjskem. Nekaj časa smo se vozili, nato pa smo hodili peš na planino Zajamniki. Bila sem že zelo utrujena, ko smo končno prišli na cilj. Utrujenost je takoj minila.

Pred seboj sem zagledala prečudovito pokrajino. Šli smo po čisto ozki stezi. Ko smo prispeli na razgledno točko, je bilo tako lepo, da se mi je skoraj ustavilo srce. Videla sem Triglav, ki ga je obsijalo sonce. Bil je prečudovit pogled. Okoli našega očaka so bile še druge gore, toda te niso bile tako lepe. Bila sem zelo razočarana, ko ga je obdala

megla. Kmalu smo se morali vrniti k avtobusu. Odpeljali smo se v Koprivnik, kjer smo imeli kosilo.

Izlet mi je bil tako všeč, da sem si rekla, da grem v soboto še enkrat.

Tanja Hribernik

O dečku z rolarji

Nekoč je živel deček, ki je vedno nosil rolarje. Nekega jutra se je prirolal mimo mene. Vprašala sem ga, zakaj ima vsak dan obute rolarje. Nisem dobila odgovora. Zabrusim mu: "Odvadi se teh neumnih čevljev!" Deček se je pripeljal k meni in mi rekel: "Še ti jih nosi, saj so dobri in zabavni!" Nisem mu imela kaj reči. Dečka na rolarjih sem potem še večkrat videla. Vedno se je peljal tesno ob meni. Bala sem se, da se bo zaletel vame. Zdelo se mi je, da on to ve in mi nagaja. Prišla je zima. Deček je moral za nekaj časa rolarje pospraviti, ko pa je sneg skopnel, srečam dečka brez rolarjev. Vprašam ga: "Ali se še voziš z rolarji?" "Ne, žal ne! Premajhni so mi," je jokaje potožil. "Zdaj pa imaš," sem mu rekla in smeje odšla domov. Vedela sem, da me ne bo mogel več strašiti.

Alenka Buh

Jesen

Po treh mesecih smo končno prispeli na zemljo. Takoj ko so se odprla vrata vesoljske ladje, sem stekla ven v naravo. Krošnje dreves so dobile pisane barve, listje pa je že padalo z dreves. Po gozdnih tleh so rastle gobe in ptički niso prav nič lepo prepevali. Po poljski poti sem se odpravila na polje, kjer so kmetje rovali repo.

Večino poljskih pridelkov so že pospravili v klet. Odpravila sem se ob sadovnjaku, kjer je že dozorelo sadje. Tudi lastovke so se že odpravile v tople kraje in postalo je bolj mrzlo.

Vendar je bilo tu na Zemlji veliko lepše kot pa v temnem vesolju.

Anita Oblak

Take živalske

Naša domača žival

Imamo papigo nimfo. Ker je samček, smo mu dali ime Poki. Hranim ga s hrano za papige. Kupili smo ga lani avgusta. S Pokijem se velikokrat igram, včasih pa moram za njim tudi počistiti.

Zelo rad vidi, da ga piham po vrhu glavice. Kadar še s Tanjo igrava, nama nagaja in kljuva barvice, Takrat ga okregam in zaprem nazaj v klet.

Katja Hribernik

Moj ljubljencek

Moja najljubša žival je pes. Tudi doma ga imam. Dobila sem ga od "Joklove babice". Ime mu je Taček. Rad se igra in skače z menoj. Hranim ga z ostanki hrane in s kostmi. S tem ga že dovolj nahranim, da mi ni treba kupovati pasje hrane.

Petra Jesenko

Moj pes

Imam psička Murija. Zelo rad hodi na sprehode. Rad se igra in skače. Dobil sem ga na Vrhu. Hranim ga z ostanki naših kosil. Če bi ga izgubil, bi bil žalosten, saj ga imam zelo rad. Ker se bojim, da bi se mu kaj zgodilo, pazim nanj.

Marko Šraj

Moj pes

Želel sem si majhnega psa. Neko nedeljo smo se peljali k teti v Brebovnicu. Stric Tone mi je pokazal majhne psičke. Obljubil mi je, da bo enega dal meni. Psa mi je dal v škatlo, da smo ga lahko peljali domov. Doma sem mu dal piti mleko, ker je bil tako žejen. Ker je samica, smo ji dali ime Lessie. Zdaj je že precej velika. Rada se igra in tudi nagaja.

Taka Žakelj

Miklavževanje nekoč in danes

Stara mama pri- poveduje o Miklavžu

Ko je bila moja stara mama še otrok, je Miklavž nosil darila po domovih. Večinoma so bila ta darila bolj skromna. Otroci so dobili suho sadje, orehe, jabolka, fige in tudi nekaj sladkarij. Igrač je bilo zelo malo. Parkeljni, ki so spremljali Miklavža, so strašili najpogosteje otroke, privoščili pa so si tudi odrasle, predvsem mlada dekleta in fante. Strašili so z verigami in vilami.

Parkeljni so bili zelo zlobni. Nekega večera so prišli v mamino hišo. Okrog mize so sedeli ata, vseh sedem otrok in sosedje. Ker parkeljni niso mogli odnesti nikogar od mize, so vlekli kar mizo do vrat. Takrat pa je ata zakričal, da je vsega dovolj. Parkeljni so se zbalj njegove jeze, se umaknili in takoj odšli iz hiše.

Alenka Buh

Miklavž

December je mesec praznikov, pričakovanj, želja in veselja. Mislim, na Sv. Miklavža in se sprašujem, kako so ga praznovali nekoč. Ali je tudi dedku in babici nosil darila?

Šla sem k sosedovi gospe Pavli. Povedala mi je, kako so neko leto pri njih čakali Miklavža. Otroci so bili polni pričakovanja. Okoli hiše so strašili hudiči. Otroci so se jih bali, saj bi lahko prišli v hišo in kakšnega porednega otroka tudi odnesli. Nenadoma je nekaj zaropotalo. Vsi so mislili, da so hudiči. Ozrli so se proti vratom. Skozi vrata pa je stopil žandar. Povedal je, da Miklavža ne bo, ker so ga zaprli. Otroci so bili zelo razočarani, saj so v Miklavža verjeli še veliko bolj kot danes. Žandar jih je potolažil in jim dal še eno upanje.

Rekel je otrokom, naj molijo in bo Miklavž mogoče le prišel. Otroci so ga ubogali. Končno so le dočakali Miklavža. Seveda ni bilo res, da so ga zaprli. To si je nekdo izmislil zato, da so bili otroci še bolj v strahu, ali bodo sploh videli Miklavža in dobili darila.

Petra Jesenko

Pričakovanje Miklavža

Tudi takrat, ko je bila moja mamica majhna, je Miklavž hodil ponoči. En teden pred Miklavžem so molili, da bi prinesel darila. Takrat so začel hoditi tudi parkeljni. Otroci so se bali iz hiše v mraku ali zvečer. Ko je kje kaj zarobantilo, so otroci mislili, da so parkeljni. Zadnji večer so pripravili na mizo peharje, da bi Miklavž kaj prinesel. Zjutraj so vstali zelo zgodaj, še pred starši. Vsak se je zapodil v svoj pehar. Brskali so po darilih. Miklavž je vedno prinesel orehe, suho sadje, veliko piškotov, nekaj bombonov in kakšno čokolado. Med darili je bilo tudi kakšno presenečenje. Na vrhu peharja je bila kakšna večja uporabna stvar. Otroci so se zelo veselili daril, se sladkali in primerjali darila med seboj. Škoda je bila le, da so morali v šolo.

Cene Treven

Adventni čas na POŠ Vrh

November in december bi bila lahko zelo pusta meseca, če ne bi v tem času pričakovali Miklavža, Božička, dedka Mraza in se veselili prvega snega in praznikov.

Tudi v šoli se marsikaj dogaja. Pogovarjamo se o Miklavžu, tudi preberemo kaj o njem. Hudičke in Miklavža smo tudi sami ustvarili in z njimi okrasili šolo. Doma smo malo povprašali stare starše, kakšno je bilo miklavževanje nekoč. Te zgodbe smo spravili na papir. Nad vhodna šolska vrata in v učilnici

smo obesili adventna venčka. Konec novembra smo začel s klekljarskim tečajem. Ko smo si ogledali vzorce se nam je utrnila ideja, da bi lahko naredili voščilnice s čipkami. Tisti, ki nam gre klekljanje že malo bolj od rok, smo izbrali primerne vzorce in sedaj že nastajajo smrečice, zvončki, svečke, srčki... Kadar se kaj zatakne nama pomaga stara mama. Ravno danes na Sv. Barabaro pa je bilo še posebno zanimivo. Izdelovali smo hudičke iz medenega testa po vzorcu dražgoških kruhkov. V vazo smo dali češnjeve, hruškine in jablanine vejice, v posodico z zemljo pa bomo posadili tudi žito. Vse to samo zato, da bodo božični prazniki lepši.

**Tanja & Katja
Hribernik**

Dedek pripoveduje o Miklavžu

Bilo je leto 1947. Takrat so bili za Miklavža zelo težki časi. Moj dedek je bil star sedem let. Ko se je bližal dan sv. Miklavža, je bil zelo priden in ubogljiv, saj mu je mama grozila s parkeljni. Na Miklavžev večer je pripravil pehar. Mama ga je zgodaj nagnala v posteljo. Kmalu je zaslišal žvenket verig in ropotanje po oknu. Skril se je pod odejo. Strahoma je malce pokukal proti oknu.

Zagledal je črno postavo, z velikim rdečim jezikom in rogovi. Prekrižal se je in začel moliti. Parkelj je kmalu izginil, on pa je zaspal. Naslednjega dne je bil že zgodaj zjutraj na nogah. V mislih je imel poln pehar dobrot, toda bilo je malo drugače. Pehar ni bil poln. V njem je bilo le nekaj suhih krljev, majhen hlebeček kruha in nogavice. Najbolj je bil vesel nogavic, ker je v tistih časih malokdo dobil tako darilo. Miklavž je postajal iz leta v leto bogatejši, vendar pa mu je v zelje začel hoditi dedek Mraz.

Gašper Jesenko

Cerkvena kronika

piše: Janez Miklavčič, župnik na Vrhu

1911

je bilo krasno, lepo gorko je bilo in vedro - čisto nebo. Pred sv. 3. Kralji je zapadel sneg, vendar smo lepo praznovali god farnih patronov. Ljudje so pridno molili presv. R. T, ki je bilo ta dan od 6 - 6 izpostavljeno. Iz drugih fara ni bilo ljudi zaradi slabih gazi. Domači ljudje so pa prišli vsi v cerkev.

3, 4, 5. 7/1 je bil popis ljudstva kakor je v navadi že nekaj desetletij. G. gozdni komisar Karl Tavčar je popisoval hiše, ljudi in živino. Nastavljen je v Logatcu in je zelo prijazen in ljudomil človek.

Mesec januar je bil lep, vedno jasno nebo, le zadnji dan je bil zelo mrzel 14°C. mraza. Drugače je bila zima mila in suha. Poletje je bilo silno suho, zato je bila slaba letina: sadja nič, zelenjave nič, vrhutega je toča zopet uničila vse jesenske pridelke.

Kakor že prejšnja leta tako so bile tudi v l. 1911 v postnem času duhovne vajeza Vrhovsko faro. Začele so se IV: nedeljo v postu 26./III in končale 29./III. H sklepu je prihitel tudi g. župnik Matej Sušnik iz Rovt. (Vodil jih je P. Emilijan s sv. Gore)

Velionočne praznike smo praznovali po navadi, bilo je lepo a mrzlo vreme in na mnogih krajih je še ležal sneg. Na belo nedeljo je prišlo silno veliko romarjev na Vrh.

Že od nekdaj je bila navada na Vrhu, da je bilo enkrat v letu darovanje za sveče. Navadno so na oni dan prišli na Vrh prodajalci sveč. Bogataši so kupovali sveče po 1kg, drugi po 1/2 ali 1/4 kg. In te sveče so nosili okrog altarja in jih jih podarili cerkvi. Obenem so pa še gospoda metali darove ali v klobuk, ki ga je držal ključar ali pa na oltar. Ta navada se je tekom časa poizgubila in so raje dajali denarje mesto sveč. Prazniki za to darovanje so bili različni. Leta 1830 je bilo darovanje za sveče na dan sv. Treh Kraljev in tako vsa leta za časa g. Josipa Kosa, kapelana na Vrhu. Ta praznik je ohranil za to darovanje g. Josip Podobnik. Kako je g. župnik Švinger ravnal se ne ve, ker on v vseh 43 letih bivanja na Vrhu ni pisal oznanil nikamor. G. Belar je vpeljal

darovanje za sveče na belo nedeljo in na praznik sv. Treh Kraljev je bilo pa darovanje za cerkvene potrebe sploh.

Te navade se je oprijel tudi njegov naslednik g. Nemanjič. Gospod Jožef Gregorič ne omenja več darovanja za sveče in iz zapisnika stroškov in dohodkov se ne razvidi, kedaj je bilo darovanje za sveče. Leta 1909 so pa farani z gospodom sklenili, da naj bo darovanje za sveče na Vrhu 3 nedeljo po Veliki noči, v Hlevnem Vrhu pa 4 nedelje. In tako pride ono nedeljo v cerkev mnogo ljudi, in podarijo cerkvi toliko denarja, kot stanejo sveče. Za farno cerkev se porabi sveč za 150 K, za podružnico za 50 K. Sploh trdijo stari ljudje, da je bil 3. nedeljo p veliki noči shod na Vrhu in so imeli takrat vedno darovanje za sveče.

V nedeljo po prazniku presv. R. T je bil na Vrhu č.g. Janez Kalan, škofijski vodja Marijinih družb na Kranjskem. Vodil je zjutraj procesijo presv. R. T in popoldan je imel shod za Marijino Družbo in opravil ob enem vizitacijo. Gospod je jako goreč pridigar, govoril je v cerkvi ob 6 in 10, popoldne ob 1 je govoril pri shodu M. D, ob 2 je govoril vsem faranom, ob 3. pa v bralnem društvu in je povdarjal boj proti alkoholu. Ta dan je divjal silen veter, ki nam je pokvaril bandera.

Slavnosten dan za Vrh je bil praznik sv. Ane dne 26. julija. Prej ta dan so ob 4. pop. prišli na Vrh prevz, g. knezoškof g. Anton Bonaventura Jeglič. Koj po prihodu je bilo običajno izpraševanje šolskih otrok v šoli. Nato pa so neumorno spovedovali do 11 zvečer. 26./7. je bila birma in vizitacija. Prihiti so ta dan na Vrh čč. gg. Lovro Gantar, dekan iz Vrhnik, Dostal kn. šk. tajnik, Rajčevič, župnik iz Lučin, Sušnik, iz Rovt, ERjavac, žup. iz Gor. Logatca, Remškar iz Dol. Logatca, Vrhovec in Cegnar, kaplana iz Žirov, Poljšak ekspozit iz Bevk in Jože Nagode, župnik iz Št. Jošta. Cerkev je bila kar mogoče lepo okrašena in ljudstvo v cerkvi silno veliko. Iz Rovt do župne cerkve na Vrhu je stalo 24 mlajev. Dan je bil lep, nebo praznično

čisto. Nad 500 je bilo obhajanih.

Dne 14. avgust ob 4 popoldne je treščilo v hišo Antona Tratnika iz Vrha št. 19. Zgorelo je prav vse. Prebivalci so rešili le golo življenje. Ker so farani na vrhu dobrega srca so kmalu Tratniku navozili skupaj potrebne tvarine, da je zopet pozidal hišo.

Izvanredno lepo vreme je bilo o Malem Šmarnu. Ker je bila lepa jasna noč med 7. in 8. sptb. so romarji hodil na Vrh celo noč. Že na predvečer je bila pri službi Božji natlačeno polna cerkev. došli so na Vrh čč. gg. Vrhovec, kaplan iz Žirov, Filipič, novomašnik iz Trate in Sedej semenišnik iz Trate. G. Vrhovec je imel govor zvečer in drugi dan sv. mašo ob 6. G. Filipič je imel glavno opravilo ob 10 z leviti (č. g. Sedej in domači gospod) Bile so svete maše ob 6, 8 in 10.

Pred praznikom vseh Svetnikov je prišel na Vrh č. g. P. Vilibald Rupar in je bilo zato dvojno duhovno opravilo 1 in 2. novbr. Ker večina faranov nosi svetinjico sv. Benedikta so se silno udeležili prejema sv. zakramentov, da so zadobili popolne odpustke toties - quoties. Tu se lahko omeni mimogrede, da do leta 1905 ni bilo na vseh svetnikov dan zvečer nobene pobožnosti v cerkvi med te Ob Ave Mariji začne m časom, ko zvonit z z 3kratnim prenehlejem po cerkvah. Leta 1905. se je upeljalo takole: Ob Ave Mariji začne zvoniti z vsemi zvonovi in ljudje se ob iistem času zbero v cerkvi. Sveče na altarju M.B. se prižgo in pa sveče pri tumbi in nato se odmoli cel rožnivenec in litanije M.B. Ljudje so se lepo privadili te pobožnosti v cerkvi.

8. Decembra je bilo slovesno prvo sv. obhajilo, bilo je 40 prvoobhajancev.

Devetdnevna pobožnost na čast Brezmadežni se je v Hlevnem Vrhu vršila v cerkvi od 6./XII - 14./XII. Na Vrhu se je letos opustila devetdnevica po hišah (glej stran 34) in se vršila v cerkvi ob Ave Mariji z vso svečanostjo od 15./XII. - 24./XII.

Ljudje so sami izjavili željo, da naj se pobožnost raje opravi v cerkvi kot pa po hišah. Vsaki večer je bil rožmarinec in nato pete litanije MB. pred izpostavljenim presv. R.T. Zadnji dan 24./XII. se je cela fara posvetila Materi Božji.

Ker so bili lepi božični prazniki so šolski otroci vsi v osmini rojstva N. G. J. K. prejeli sv. zakramente.

Leto 1912.

Do praznika sv. Treh Kraljev je bilo silno lepo, gorko vreme. Na 6./I. je prišlo od blizu in daleč mnogo romarjev.

V letu 1912 so škofje razglasili nekateri že pred svečenico, da so sv. Oče Pij X odpravili naslednje poprej zapovedane praznike: Svečenico, 2./II, sv. Jožefa 19./III. Šmaren v postu 25./III, Velikonočni in binkoštni ponedeljek, Mali Šmaren 8./IX in sv. Štefana 26./XII. Ljubljanski škof so ta odlok razglasili 1. nedeljo v postu, zato se je v letu 1912 še praznovala kot zapovedan praznik. Sv. Oče in prevz. g. knezoškof pa izražajo v tem odlokusrčno željo, da bi dobri kristjanione odpravljene praznike še vedno slovesno praznovali v cerkvi in se doma vzdržali hlapčevskih del.

Na sv. Blaža dan in 4. marca je bila silna huda ura. Gromelo, bliskalo in treskalo je kot o sv. Jakobu. Obakrat je treščilov zvonik župne cerkvena Vrh, drugače pa leto 1912 ne pozna nobene nič snega, ampak toplo in kopno je bilo. Najstarejši ljudje ne pomnijo nobene tako mile in tople zime. Januarja meseca so cvetele trobentice in teloh. O svečnici so trgali zvončke. Trava mesca marca že zelena. Vse že brsti in skoro bi bilo že o sv. Jožefu poglano listje, da ni padlo sv. Jedrti zopet nekoliko snega. Mesec april in maj sta bila deževna in mrzla. Aprila je bila večkrat slana, ki je mnogo škodovala sadju. Duhovne vaje je letos vodil č. g. P. Bonaventura, kapucin iz Križa na Vipavskem. Obhajale so se tri dni, 24, 25, 26. Marca. Zdnji dan k sklepu so prihiteli na Vrh čč. gg. župnik Rajevič iz Lučin, župnik Nagode iz Št. Jošta, kaplan Cegnar iz Žirov. V tretji red je bilo sprejetih 60 udov, v Marijino D. se jih je zopet oglasilo 25 deklet. Mesca maja so bile vsaki dan šmarnice. Razdelili so se ljudje na posamne dneve, da so tem lažje obiskavali to lepo Marijino pobožnost. Hodili so ob ponedeljkih iz Vrha in Hlevnega Vrha, torek: Hleviša,

sredo: Račeva, četrtek Lavrovec, petek Žirovski Vrh, soboto cela fara. Na Binkoštni ponedeljek je imel govor in sveto mašo ob 10. č. g. P. Avguštin, župnik iz Viča. Ta dan popoldne ob 2 je P. Avguštin ob azistenci gg. Rajčeviča, Nagode-ta in domačega duhovnikablagoslovil v cerkvi kip Lurške Marije, ki se je nato prenesel v procesiji v novo Brencetovo znamenje. Mesca julija 2, 9, 11 in 19. so bile strašne hude ure, ki so ponekod naredile silno škodo.

Kakor že poprej omenjeno (glej stran 40 in 41) na Vrh u slovesno praznujejo spremenjenja N.G.J.K. na gori Tabor. Tudi letos se je prav slovesno obhajal 6. avg. G. župnik Matej Sušnik iz Rovt je ob 10 imel lep govor in nato je domači gospod imel slovesno mašo z azistenco. Diakon je bil č. g. P. Rafael Bogataj O. Cap iz Gorice in subdiakon je bil č. g. bogoslovec Kogovšek iz Rovt. Popoldne ob pol treh so bile slovesne večernice, katere je imel z azistenco veleč. g. Franc Zega, župnik iz Gore pri Idriji.

Cel mesec avgost je bilo viharo, deževno vreme. Pogostokrat je bila huda ura ponoči. Sem in tje je padala toča. Mrzlo je bilo tako, da najstarejši ljudje ne pomnijo takega vremena v avgust. Pred 137 leti je bil avgust ravno tako hladen.

Mali Šmaren se je lepo praznoval. Ljudi je že na predvečer bilo polno na griču. Zvečer je izvrstno govoril č. g. Jožef Frölich, novi kaplan iz Žirov. Pete litanije je imel domači župnik ob azistenci g. Frölicha in 3 bogoslovcev. Ljudje so se zelo udeležili sv. zakramentov. Bila je služba Botja ob 6 in 10. Ob 10 je krasno govoril veleč. g. Jožef Logar župnik iz Žirov. Maša je bila zopet z azistenco, kakor tudi popoldne ob 3. litanije. Kakor je bilo na Đmarin lepo vreme, tako je bilo takoj drugi dan vse v megli. 10./9. so bili silni nalivi in 11./9. zopet celi dan dež. Nastale so povodnji po Horjulski dolini in od Vrhlike do Ljubljane.

Velicega pomena za naše cesarstvo je kongres na Dunaju. Iz vseh delo sveta so prihiteli katoliki na krščanski Dunaj in so obhajali od 12 – 15 septembra slovesnosti na čast presv. Rešnjemu Telesu. V naši župniji smo imeli one dni tudi tridnevnic; ljudje so se še

precej udeleževali. 15. septembra ob 10 dop. smo imeli procesijo presv. Rešnjega telesa. Bog daj, da bi se presv. Rešnje Telo vedno bolj in bolj častilo.

Zadnje dneve mesca septembra je bilo silno slabo vreme in mraz.

12. novembra je jelo snežiti in je snežilo neprestano tri dni; pri nas je padlo snega več kot pol metra in silno velik mraz je nastopil 14 – 16°R. Na Martinovo nedeljo (17. novbr.) so prevzvišeni g. knezoškof posvetili novo farno cerkev v Žireh. Vseh duhovnikov se je zbralo 15. Sicer je še ležal sneg, vendar ta dan je bilo še dokaj lepo vreme. Dosedaj v naših krajih ni bila še nobena cerkev i znotraj in zunaj tako lepo okrašenakot je bila na dan posvečenja Žirovska cerkev. Iz naše fare se je mnogo ljudi zbralo na Martinovo nedeljo v Žireh.

Letina je bila srednja, splošno so ljudje pridelali bolj malo pšenice, ker je zelo poglela. Krompir je ponekod zelo gnil. Zelje in repo je mnogim že zapadel sneg. Zaradi prezgodnje zime še mnogim manjka drva. Sadja je bilo povsod silno veliko. Napravili so veliko mošta in jim bo zelo prav prišel, ker se je silno podražilo vino. Ker farani v adventu zelo časte brezmadežno Devico Marijo od 8 dec do 16. tudi zvečer: rožnivenec in litanije. Po hišah se je vršila devetdnevnic od 15 – 24. dec. Vreme v decembru je bilo krasno, nebo čisto jasno in solnce že dokaj gorko.

Do praznikov je sneg popolnoma skopnel in pot je bila prijetna. Od Vrhlike do Moravč je bila o praznikih gosta megla, pri nas je pa sijalo sonce. Opolnoči je bilo svitlo (prej ta dan polna luna), ljudij je bilo velikov cerkvi vse praznike. Sv. Štefana praznujejo kot poprej, čeravno ni zapovedan praznik. Na sv. Silvestra dan je bil sklep ob 10.

Leto 1913.

Novo leto, prvi dan mrzel, meglen, na Vrh u ivje, vendar ljudij veliko v cerkvi. Pevci in pevke so napovedali odstop, pa so vendarle krasno in imenitno peli popoldne pri litanijah Mat. B. – pele je vsa cerkev. Z pevci je na Vrh u en križ, oddaleč so doma, h skušnjam težko

hodijo in nimajo nobenega posluha, večkrat so orglje pele drugače in pevci drugače. Za svoje skaze na koru so hoteli imeti pa imenitno plačilo – bilo jih je 7, slišalo se je pa navadno čivkanje le ene, drugi so navadno spremljali arijo pevke primadone z molčanjem, usta so sicer odpirali, a glasek je prišel iz ust na vsake 1/4 ure malo. Vrhovci in župnik ne žalujemo za njimi.

Na praznik sv. Treh Kraljev je bilo sicer lepo vreme, brez vetra, a megla je bila celi dan. Romarjev je bilo mnogo in presv. R. Telo so cel dan lepo čistili i romarji i domačini.

Vreme v januarju je bilo megleno, suho in je vedno po malem zmrzovalo. Posebnega mraza ni bilo, le pota so tako zaledenela, da je bilo zares težavno ljudem hoditi k službi B.

Februar suh, meglen, en teden pred sv. Matijem je neprestano pihala mrzla burja, na Vrhju so zaledenela okna 10 dni, mraza od 5-8°R.

Letos smo imeli duhovne vaje i tridnevno na častpresv. R. T 23, 24 in 25. februarja. Vsak dan duh. opravilo ob 7 in 10 z pridigo in ob 2 križev pot in litanije Jez. Srca. Pridigovali in spovedovali smo 3. domači gospod in gg. župnik Logar in kaplan Frelih iz Žirov. Spoved jih je opravilo 350, obhajanih pa 600. Zadnji dan v torek je bilo skupno sv. obhajilo za celo faro in po sv. obhajilo se je vsa fara posvetila Jez. Srcu.

Pripomniti se mora, da ni bilo ne lepo ne suho vreme. Deževalo pogosto, konec maja in do srede junija je bilo toplo, da že skoro malo presuho. O kresu je jelo deževati in od kresa do Vel. Šmarna večinoma le dež, mesec julij že pa r stoletij ni bil tako hladen, kot ravno letos. Po mnogih krajih Evrope so bile velike povodnji in na Ogrskem je večina žita uničena zarado deževja. Na mnogih župnijah okoli Vrhja so imeli večkrat procesije za lepo vreme, sprosili so ga za par ur ali par dni. O velikem Šmarnu je bilo naravnost občutno mraz in zelo deževno.

Vrhovska fara je imela zopet letos lepo slovesnost sv. misijonod 22. maja (praznik sv. Reš. Telesa) do 29/5 ind. P. Žužek in P. Pristov sta ga vodila. Ljudje so se z vneto

udeleževali. Nedeljo v osmini sv. R. T. je bila procesija., udeležilo se je je nad 600 ljudi. Dasiravno je bilo mnogo dela na polju, vendar je bil obisk jako zadovoljiv. Sklep je bil na osmino sv. R. T. ob 10, zbralo se je silno veliko ljudstva. Gg. duhovni pastirji iz bližnjih fara so tudi prihiteli na Vrh poveljati slovesnost. Gotovo bo misijon obrodil mnogotere sadove.

Vrhovska fara je do leta 1877 spadala kot lokalija pod pod duhovno oblast Žirovskega župnika, ki je do tega leta moral vsako leto ob romarskih shodih hoditi na Vrh in tu imeti pridigo in sv. mašo, če ni mogel sam, je poiskal namestnika in tako je bilo ob teh dnevih vedno duhovno opravilo dvakrat. Leta 1877. je Vrh postal samostojna župnija in prvi župnik je bil gospod Jožef Schwinger, ki se že leta 1878 na uradnih spisih podpisuje "župnik". Za njim so opravljali duhovsko službo trije gospodje, ki pa so ostali le župni upravitelji. Leta 1905. je prišel na Vrh Janez Miklavčič, poprej kaplan v Rovtjah, za upravitelja vrhovske župnije, ki je kot tak opravljal dušno pastirstvo do 1. avgust leta 1913. Na ta dan je bil pa v škofiji umeščen za župnika na župnijo Vrh sv. Treh Kraljev. Slovesno je vzel v posest vrhovsko župnijo na dan 6. avgusta leta 1913.

Že na večer 5. avgusta je prišel na Vrh g. stolni vikar Janko Cegnar, da bi na tak način drugi dan mogla biti dvojna služba Božjs. Drugi dan v sredo se je zbralo 15 duhovnih tovarišev, ki so v cerkveni obleki spremili gospoda vrhovskega kot novega župnika v lepo ozaljšano cerkev. Da ostanejo imena teh čč. gospodov v spominu še potomcem, zato se zabeležijo na tem mestu. Bili so 6. avgusta na Vrhju navzoči ti le gospodje:

G. Franc Hoenigman, vrhniški dekan,
g. Franc Rajčević, lučinski župnik,
g. Jakob Benedičič, črnovrški župnik,
g. Janez Mihelčič, zaplanski župnik,
g. Jožef Nagode, št. joški župnik,
g. Matej Sušnik, rovtarski župnik,
g. Janez Soukup, starooselški župnik,
g. Pater Teodor Tavčar, viški kaplan,
g. Anton poljšak, ekspozit v Bevkah,
g. Franc Kogovšek, semenišnik ljubljani.

Pred mašo je g. dekan iz Vrhniške

(prvikrat na Vrhju, prišel kot dekan na Vrhniko 3. aprila 1913. in nastopil slovesno 6. aprila (II. ned. po vel. noči) novemu župniku izročil cerkveno in nadarbinskopremoženje in potrdil nove ključarje za župno cerkev sv. Treh Kraljev (gg. Lovro Otrin, Žirovski Vrh 21 in Franc Otrin, Hleviške 3) in za podružnico v Hlevnem Vrhju (gg. Matija Mivšek, Hlevni Vrh 7 in Anton Trček Lavrovec 2) Ob 10 so šli vsi duhovniki v sprevodu v cerkev in stopivši v cerkev so zapeli pevci: Novi župnik bod' pozdravljen. Nastoj je novi župnik intoniral "Veni s. Spiritus". Po dokončanih molitvah č. sv. Duhu je govoril krasno o poklicu župnikovem veleč. g. Franc Rajčević, župnik iz Lučin. Po govoru je bila slovesna peta sv. maša, katero je vrhovski župnik opravil prvikrat kot župnik za svojo faro, na koncu se je še zapela zahvalna pesem Te Deum. Vsi čč. gospodje so se nato udeležili slavnostnega obeda v župnišču, kjer so g. govornik in g. dekan in tudi drugi gospodje napili novemu župniku in mu želeli: Ad multos annos.

Bog daj svoj blagoslov!

Popoldne ob 3. so bile pete litanije Matere Božje.

V začetku leta ni bilo soditi, da bo pozneje tako hudo in viharo vreme. Prav mnogokratje grmelo in treskalo cel dan in celo noč. Ako se je kdo iz Vrhja ozrl na nižje ležeče vasi ponoči je videl, da ljudje bde in imajo prižgane luči. Najhuje je bilo 16. julija popoldne, ko je lilo kakor iz škafe, vmes pa grmelo, da je bilo groza. Ob 4. popoldne je strela vžgala cerkveni kozolc v Hlevnem Vrhju, ki je do tal pogorel in poleg tega je bil v nevarnosti cel Hlevni Vrh.

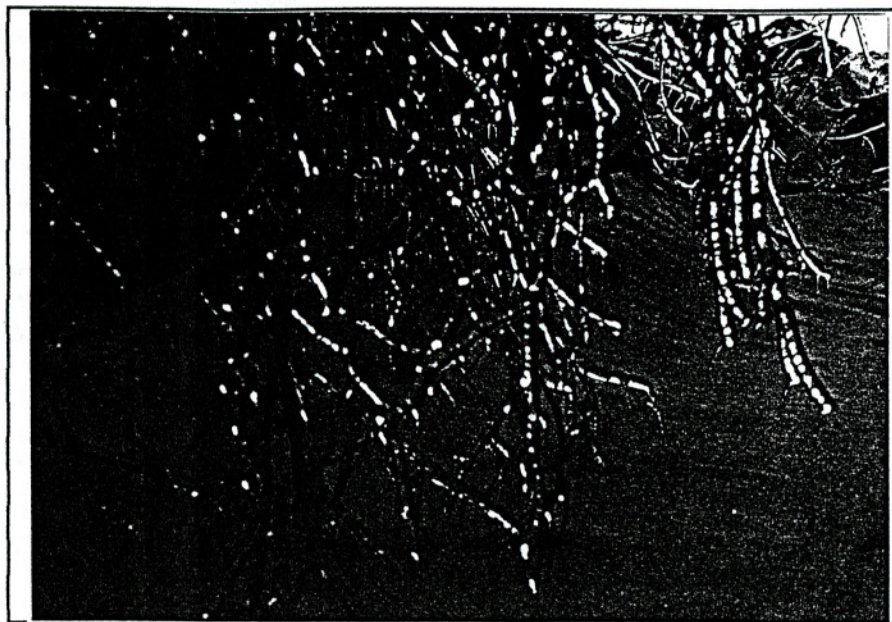
Leto 1913. je bilo leto jubilejev.

Vreme v letu 1998

piše: Marko Žust

Končuje se predzadnje leto v tem tisočletju. Tudi tisti, ki jih vreme ne zanima, so verjetno kdaj kakšno rekli tudi o njem, saj smo doživeli kar nekaj izjemnih situacij.

Končuje se predzadnje leto v tem tisočletju. Tudi tisti, ki jih vreme ne zanima, so verjetno kdaj kakšno rekli do -5°C . Po praznikih je mraz popustil in 7. in 8. novembra nas je zajelo močno deževje. Zanimivo je,

Žled januarja 1997

foto: Tomaž Tišler

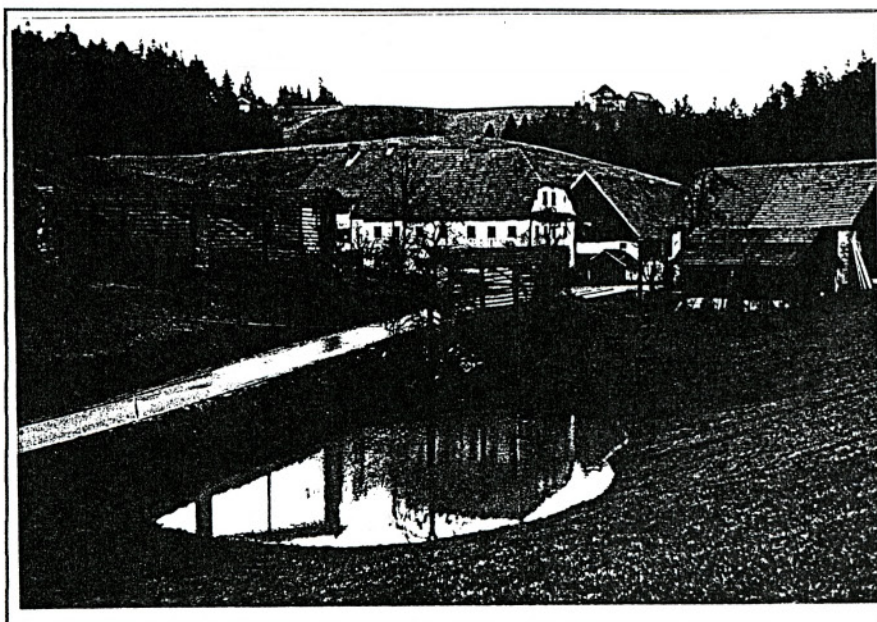
tudi o njem, saj smo doživeli kar nekaj izjemnih situacij. Nismo ravno Angleži, ki se ob vsakem čaju pogovarjajo najprej o vremenu (v Angliji je vreme namreč zelo pestro, a žal tudi deževno in megleno), pa vendar velikokrat prva beseda ob srečanju steče prav na temo vremena. Zato bo za koga zanimivo prebrati kratko poročilo kakšno vreme nam je bilo dano v iztekajočem letu.

Zima

ima dva parametra, to sta sneg in mraz, s katerima jo lahko zelo jasno in enostavno analiziramo. Preteklo zimo je mraz zgodaj pritisnil, saj je že 27. oktobra 1997 temperatura prvič zdrsnila pod ledišče. 30. oktobra je zapadel prvi rahel sneg (2 cm). Mraz je držal čez praznike Vseh svetih, ko se temperatura tudi podnevi ni dvignila nad ledišče (0°C). Ponoči pa se je ohladilo tudi

da že vrsto let v času pozne jeseni, močno deževje (npr. 18.-20. 11. 1996, 03.-04. 11. 1998, ...) povzroči močan porast vodotokov in marsikje

tudi poplave in zemeljske plazove. Prvi obilnejši sneg smo dobili 23. novembra, ko ga je čez dan zapadlo do 20cm (predhodno zimo je prvi sneg zapadel 22. novembra 1996). Že nekaj dni kasneje je nastopila odjuga, ki je sneg hitro pobrala. Naslednji sneg smo dobili 3. decembra, ko ga je zapadlo približno četr metra. Po 10. decembru je zopet nastopila odjuga. Mraz je pritisnil še enkrat v sredini decembra. Že 18. decembra pa se je v višinah močno otopilo, pri tleh pa je še ostalo hladno in ob rahlem dežju se je pričel delati žled. Nismo še pozabili žleda zadnjih dveh zim (07.-08. 01. 1996 in 03.-05. 01. 1997), ko smo že trepetali, da nas bo prizadel novi. Tokrat je jugozahodni veter bil v višinah tako močan, da je prevetril tudi nižje plasti in 19. decembra se je otopilo in pričela se je klasična odjuga. Odjuge pozimi nimamo nič kaj radi, če pa prepreči nastajanje žledu, je še kako dobrodošla. Zima se je za dalj časa poslovila. Imeli smo zelen Božič, Novo leto in ves januar ter februar. Okrog svečnice (začetek februarja) se je končno spet močnejše ohladilo (do -10°C), snega pa ni bilo. Februar je bil rekordno topel in lep mesec. Pravo nasprotje dosedanjemu povprečju, ko slovi februar kot najbolj snežen mesec. Čez dan so temperature dosegale tudi do 15 in več $^{\circ}\text{C}$. Šele 1. marca smo

Novembrska deževja prinesejo s seboj ogromno vode

foto: Tomaž Tišler

dobili prvi sneg v letu 1998, pa še to le 5 cm. Že v dveh dneh je skopnel. Marec je bil bolj hladen in vetroven mesec (prevladoval je severni veter). Nekaj snega (do 10 cm) je ponovno zapadlo 21. marca. Po 25. marcu je bilo ponovno topleje in pomlad je bila pred vrati. Zadnjič se je sneg pokazal 13. aprila, vendar le za vzorec. Lahko torej zaključimo, da smo imeli zelo milo zimo. Sneg je ležal le 27 dni in ga nikoli ni bilo več kot četrta metra, temperatura pa se ni spustila pod -10°C.

Pomlad

je bila dokaj zgodnja. Značilnih prodorov hladnega zraka s severa ni bilo. Po suhi zimi, ko od Božiča do Velike noči ni bilo veliko padavin, je prav na Veliko noč (12.04.1998) bilo kar precej deževno in dež je oživil studence in potoke. Po deževju ob velikonočnih praznikih, se je vreme umirilo in otoplilo. Deževno je spet bilo okrog prvega maja. Nato pa je nastopilo daljše obdobje suhega vremena. Vendar povsem suho ni bilo, tako da travniki niso trpeli suše. Vreme je bilo primerno za prvo siliranje in spravilo sena. Pomlad je bila torej dokaj lepa, ne preveč mokra in brez nezaželenega snega in mraza.

Poletje

se je pričelo v začetku junija, ko so temperature prvič prestopile 30 st.C. Sledila so si obdobja toplega oz. tudi vročega vremena in krajša obdobja z dežjem in osvežitvijo. Idealno vreme za travnike in pašnike, pa tudi za počutje ljudi. Tako vreme pa je nenazadnje zelo primerno tudi za oddih na morju in v gorah. Prvo posebnost letošnjega poletja smo doživeli 14. julija (torej sredi vrhunca poletja), ko je močno deževje precej povišalo tudi višino potokov in rek. Ekstremnih temperatur pri nas ni bilo. Zelo vroče pa je bilo v Vipavski dolini, kjer je ob šibki burji že dopoldne bilo do 35°C, maksimalne temperature pa so bile okrog 38°C. Pri nas je bilo velikokrat malo nad 30°C. Tudi neviht je bilo dokaj veliko. Nekaj jih je prineslo tudi škodo. Najmočnejša se je proti večeru 25. julija razvila proti zahodu (Idrija) in je v večernih urah zajela predvsem zahodni del fare. V vasi Hlevišje je toča bila debela in gosta in je klestila sadje in povrtnino, medtem ko v Lavrovcu in Žirovskem Vrhu sploh ni bilo veliko padavin. Nevihte s sodro so bile še 8. in 28. julija. Večji del avgusta je bil še poletni. Imeli smo pravo poletje z obilico sončnih in vročih dni, suše ni

bilo, nevihte pa so tudi naredile nekaj škode (požarov zaradi strele ni bilo).

Jesen

Večje deževje, 27. avgusta, je naznanilo, da prihaja jesen. Temperatura ni več presegla 25°C. Večji del septembra je vreme bilo lepo. 27. septembra pa se je pričelo daljše deževno obdobje. Do 8. oktobra je deževalo skoraj vsak dan in tudi količina padavin je bila velika. Po tem deževju se je vreme umirilo. Vendar se je proti koncu meseca kar hitro ohlajalo. Prva slana je večji del kraja pobelila 27. oktobra. In ob koncu jeseni smo spet doživeli močne nalive in poplave. Letos je to bilo 4. novembra. Že 5. novembra pa se je pokazal prvi sneg.

Če gledamo na vreme s strani kmečkega gospodarstva, lahko rečemo, da je bilo iztekajoče leto dokaj dobro. Pridelek krme je obilen in kvaliteten, saj je bilo dovolj vlage in toplote, da je krma hitro rastla, pa tudi pri spravilu krme vreme ni toliko nagajalo kot lansko leto. So pa visoke temperature in veliko vlage povzročile močan razvoj "smrekovega lubadarja". Zajedalec je ponekod po gozdovih napravil veliko škode. Pri pogledu s kakega hriba po bližnjih gozdovih, so se videle cele skupine posušenih smrek.

Cikloni in vremenske fronte

piše: Marko Žust

Kadar nas zanima, kakšno bo vreme v prihodnjih dneh, si ogledamo vremensko napoved na TV. Tam pogosto slišimo naslednje tri izraze: ciklon, topla fronta, hladna fronta. Za boljše razumevanje prognostičnih kart (vremenskih slik), bom na kratko opisal ta tri dogajanja, ki so medsebojno povezana.

Osnovno dejstvo je, da so vsi trije povezani s slabim vremenom. Cikloni ali območja Nizkega zračnega pritiska (N) so vrtinci z naj-nižjim pritiskom v sredini. Premer vrtincov oz. ciklonov je lahko tudi več 1000 kilometrov. Vrtinec se vrti v nasprotni smeri urinega kazalca

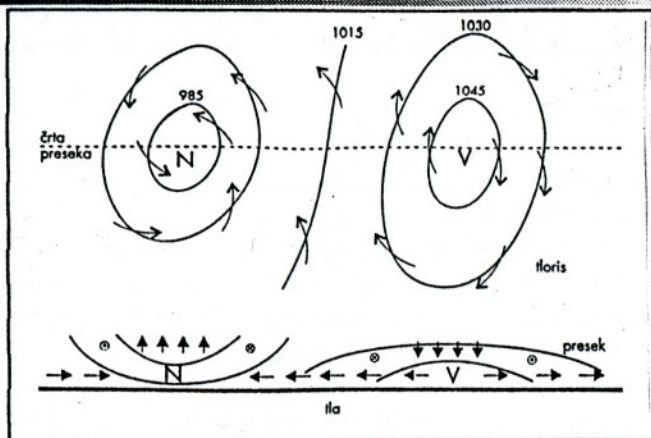
(Slika 1), torej v nasprotni smeri kot vrtinec Visokega zračnega pritiska (V). Ker je v ciklonu pritisk najnižji v središču, zrak doteka iz okolice in teče proti središču, kjer se dviga in ohlaja. Dviganje zraka v ciklonu povzroči ohlajanje, ohlajen zrak izloča vodo in posledica tega so pa-

davine. Glede od vrednosti pritiska v središču govorimo o globokih (pod 990 mb) in plitvih ciklonih (nad 1005 mb).

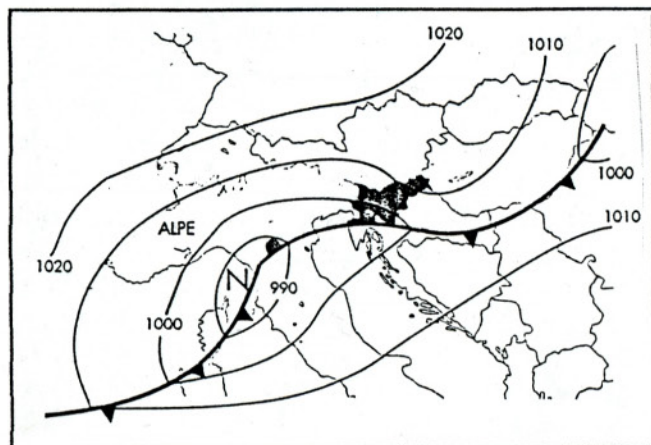
Kakšno vreme cikloni prinesejo našim krajem, je zelo odvisno od tega, kje ima ciklon središče in kam se pomika. Večina vas je že slišala za Genovski ciklon. Ta ciklon, ki nastane ob prodoru hladnega zraka s severa v Sredozemlje, pozimi povzroči pri nas obilne snežne padavine (Slika 2).

Kadar ciklon pride z Atlantika nad Francijo (Slika 3), pri nas pihajo močni topli jugozahodni vetrovi. Jeseni tak ciklon pri nas povzroči obilne padavine v obliki nalivov, pozimi pa odjugo in dež.

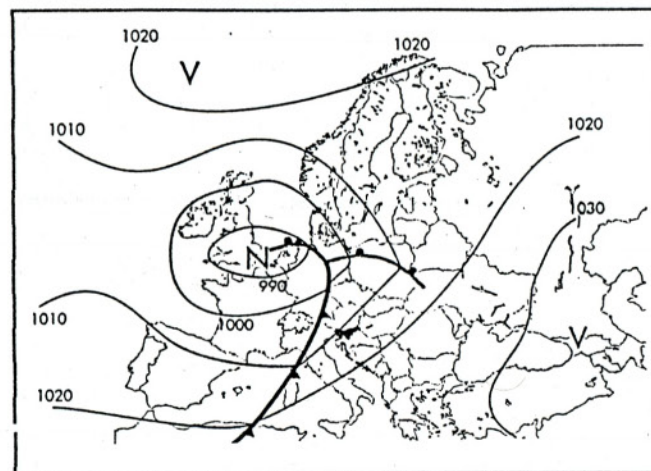
Več o tej temi najdete v knjigi Mirana Trontlja (napovedovalca vremena na TV) Pogledi na vreme (DZS, Ljubljana, 1996).

Slika 1: Vrtinec visokega (V) in nizkega (N)

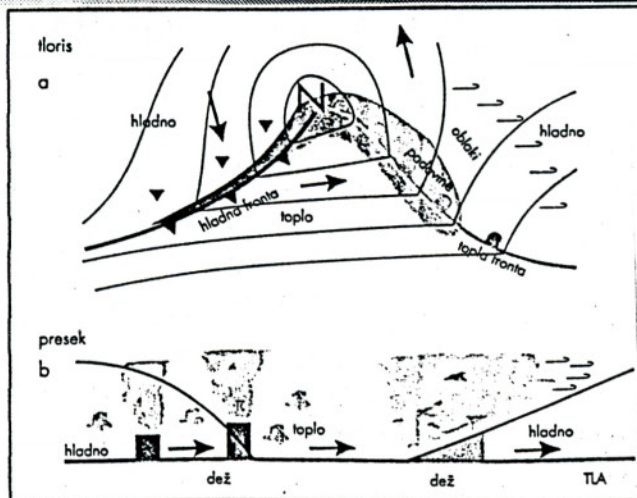
Slika 2: Značilen primer Genovskega ciklona

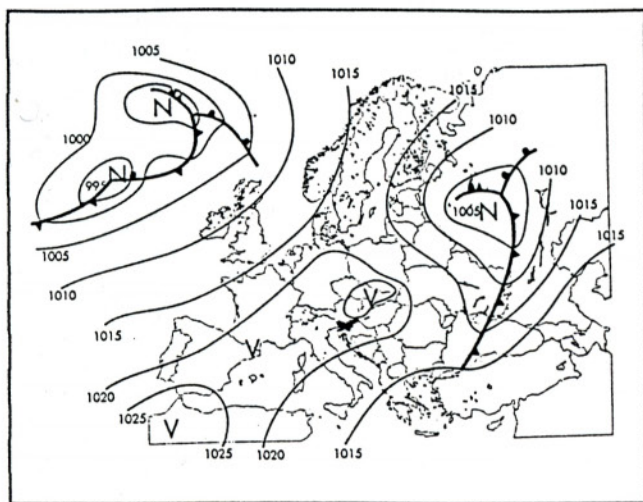
Slika 3: Ciklon prihaja z Atlantika v zahodno Evropo

Kadar nastane ciklon v južnem Sredozemlju (pozimi), nad srednjo Evropo pa je visok zračni pritisk, pri nas piha mrzli vzhodni veter. Imamo v glavnem suho vreme, lahko pa naletava rahel sneg. Kadar je ciklon nad Skandinavijo in potuje naprej proti jugo-vzhodu, pri nas povzroči poslabšanje hladna fronta, ki se s severa spušča proti jugu. Za tako fronto, ki hitro preide Slove-

nijo, se znatno ohladi. To je tipični pomladni proces, ko prodor hladnega zraka s severa povzroči snežne padavine in zmrzal lahko tudi v maju. Omenjena je bila tudi fronta. Že sam naziv pove, da gre za neko mejo. Pri vremenskih frontah gre za mejo med hladnim in toplim zrakom (Slika 3). Ime fronte pove kakšen zrak priteka za njo. Pri topli fronti tople zrak odriva hladnejšega. Za fronto se temperatura dvigne. Pri hladni fronti pa hladen zrak izpodriva toplega. Burnejše dogajanje se odvija na hladni fronti, kjer predvsem poleti nastajajo številne nevihte. Pri topli fronti pa so padavine enakomerne in

Slika 4: Topla in hladna fronta v ciklonu

Slika 5: Ciklon zapušča Slovenijo – vreme se je izboljšalo

bolj dolgotrajne. Pri fronti veter na meji nenadoma spremeni smer. To se posebno dobro vidi poleti. Opazimo, da že nekaj dni pred prihodom fronte zapiha jugozahodni veter, ko pa nas fronta doseže, nenadoma zapihajo močni severni vetrovi, ki prinašajo nevihte in nalive, nato pa se vreme kmalu umiri. Obe fronti se nahajata v ciklonu (Slika 4).

Torej, kadar slišimo, da se nam bliža ciklon, lahko pričakujemo poslabšanje vremena. Glede na to od kje ciklon prihaja in v katerem letnem obdobju smo, lahko približno predvidevamo kakšno bo to poslabšanje. Skoraj vedno pa nas bodo prehajale fronte, ki bodo povzročale nestabilno vreme. Ko se bo ciklon umikal, se bodo umakile tudi fronte in vreme se bo umirilo (Slika 5).

Spet pred oltarjem

piše: **Rafko Krvina**

Sleherno človeško življenje spremljajo od rojstva pa do smrti odločitve. Odločitev je dejanje posameznika, s katero neposredno vpliva na potek življenja. Odločitve so pomebne ali manj pomebne. Med najpomembnejše zagotovo sodi izbira partnerja in poroka. In prav tako sta stala pred odločitvijo letošnja zlatoporočenca Tratnik Franc in Frančiška rojena Albreht kot fant in dekle davnega let 1948.

Misel o skupnem življenju sta gojila šele devet tednov. Poročila sta se v nedeljo, 25. aprila. Takrat se je začela njuna skupna pot s skupnimi odločitvami. Letos, 50 let kasneje, pa sta se zopet znašla pred oltarjem prav tako 25. 4. v cerkvi Sv. Treh Kraljev na Vrhu le tokrat je bila sobota s poroko ob 11h - štiri ure prej kot pred pol stoletja, ko sta pred oltar prišla kot fant in dekle ob treh popoldne.

Pa se ozrimo na njuno skupno prehojeno pot. Ata Franc je bil rojen leta 1914 pri Franceljnu v Lavrovcu kot šesti izmed osmih otrok, mama Frančiška pa leta 1923 kot prva izmed številne družine (po njej se jih je rodilo še osem) pri Šurku ali Jošku v Račevi.

Poroka in ohcet je v tistih časih potekala zelo skromno. Mlajev in šrange njima ni nihče postavil, saj fantov skoraj ni bilo. Pri ženinu Francu so se zbrali: njegov drug, brat Janez, sosedje ter ostali svatje in odšli peš k nevesti. Po ljudski navadi se vrata pri nevesti niso koj odprla. Šele tretja nevesta je bila prava, prvi dve pa sta bili namišljeni, zaigrani od domačinov. Ženinovim svatom so se pridružili nevestini z nevesto in njeno družico, sestro Marijo. In odšli k poročni maši k cerkvi Sv. Treh Kraljev na Vrh. Takrat je na vrhu župnikoval redovnik Franc

Ramšak z redovniškim imenom Lambert, ki jih je tudi cerkveno poročil. Civilno poroko sta opravila že teden prej in sicer v Logatcu, kamor so se odpeljali kar s kolesi obe priči ter ženin in nevesta. Po poročni maši so se vsi odpravili k Tončku na ohcet, ki je trajala celo noč. Posebnega razkošja ni bilo. Pili so mošt, vina je bilo le za vzorec, prav tako mesa. Za ples sta poskrbela godca na harmoniki in klarinetu. Pa je bilo veselje! Še posebno v srcih mladoporočencev. Naslednje jutro sta stopila v

življenje. Njun dom je bila mežnarija, saj je Franc od leta 45 po bratu Lipetu, ki je izgubil življenje kot domobranec, opravljal delo mežnarja. Z mežnarijo pa nista razpolagala sama. Takrat je bila v stavbi tudi šola in šolsko stanovanje. Njuno stanovanje je obsegalo dnevni prostor, kamrico in kuhinjo. Dnevni prostor pa sta si delila občasno še s pevci, ki so imeli vaje. Ko pa je pomladi 1950 udarila strela v ostrejšje mežnarije in je to zgorelo, sta se preselila s prvorojencem Petrom, rojenim 1949, v farovž. Takrat na Vrhu ni bilo župnika. Ramšak je z Vrha odšel leta 49, Stanko Kapš pa je prišel šele leta 54, v tem času pa je daritev božjo opravljal Janko Oblak iz Šentjošta.

Težko življenje, borba za preživetje vse to je bilo vkovano v njuno skupno življenje. Preživljala sta se z dninskim delom od zore do mraka. Nekaj zemlje sta imela v najemu, da sta lahko z nekaj svojih pedi imela v hlevu kravo in navadno še bikca.

Najeti zemljo od velikih kmetov je bila v tistih časih odločitev, s katero si si nakopal na glavo izkoriščevalske prijeme velikih. Ogromno dnin sta opravila pri Brencetu, velikem sosеду. Nekaj za zaslužek, večino pa takih, da sta odplačala najeto zemljo. Poleg zaslužka od dnin sta nekaj sila skromnih darov dobila tudi od faranov, bera so jih imenovali, kot plačilo za urejanje in čiščenje cerkve ter zvonjenje. Po štirih letih bivanja v farovžu, kjer se jima je leta 52 rodila hči Urška, sta se vrnila v popravljeno mežnarijo. Vsa leta prežeta z delom in medsebojno ljubeznijo – plod njune ljubezni je bilo rojstvo še tretjega otroka hčere Marte, rojene 61 – sta sanjara o samostojnem domu. Ata Franc se je leta 66 zaposlil kot cestni delavec. Zaslužil je nekaj več in skupaj s prihranki od živine, ki jo je pridno redila

Zlata zakonca in starša Frančiška in Franc

foto: **Brigita Grošelj**

mama Frančiška, sta začela graditi nov dom pri Franceljnu. Tudi otrokom, ki so začeli odraščati, je kazalo, da bi bila pot v šolo in na delo lažja od Franceljne kot z vrha griča. Velika prelomnica v njunem življenju je bilo leto 1972. V začetku jeseni se je odpravila na delo v Alpino kot snažilka mama

Frančiška. V oktobru ji je umrla mama, ki jo je poprej tri leta oskrbovala po kapi. V mesecu novembru pa so se vselili v nov dom k Franceljnu. Kljub selitvi je Franc še vedno opravljal delo mežnarja.

Ko se je leta 1974 upokojil, pa je obnavljal svoj dom in vedno rad

ustregel ljudem. Otroci so se poročili, doma je ostala najmlajša – Marta. Ko pa se je upokojila še mama Frančiška, sta zaživela jesen življenja. V veselje so jima vnuki, ki so postali pravi nasledniki. Med njima je še vedno opaziti spoštovanje in ljubezen. Da bi jima služilo še zdravje!

Ata in mama

piše: Urška Oblak

Starši – lepa beseda. Imeti razumevajoče starše in živeti z njimi je res nekaj lepega. To lahko dojamemo in razume samo tisti, ki to doživijo. Naša ata in mama sta to. Letos ob 50. obletnici poroke sta še enkrat potrdila in dokazala, da se imata rada. To ljubezen, toplino, skrb občutimo še danes.

Veliko lepih dogodkov se še spominjam iz otroških let. Kljub velikemu pomanjkanju nista nikoli rekla: »Nimam, ne morem kupiti ali dati tega...« Nikoli nismo bili lačni, obleko smo imeli, čeravno ne novo, ampak ata je znal za to poskrbeti. Res sta živela drug za drugega in za nas otroke. Kako lep spomin imam, ko je ata hodil enkrat na teden v Ljubljano. Nikoli ni pozabil na nas otroke, zmeraj je dal poljubček – takrat smo rekli: »Ata, kuška!« - ko je odhajal. Drugo veliko veselje je bilo, ko se je vrnil iz Ljubljane in prinesel en zavitek bombonov. Za današnji čas je to v bistvu zelo malo oz. že skoraj obveza. Takrat je bilo to pravo bogastvo, ne samo zaradi bombonov, ampak smo nekako razumeli, da je od skromnega zaslužka nekaj tudi za nas. Vsi smo bili eno.

Prepirov v naši družini nismo doživeli. Lahko sta imela kakšen prepir, ampak vpričo otrok nikoli. Ata je bil zelo napreden, zelo je odobral vsako novost na tržišču. Mama pa je sprva malo nasprotovala, ne zaradi napredka, ampak zaradi finančnih težav. Stala mu je vedno ob strani in pomagala po svojih močeh. Še bolj sta garala, hranila denar in ga obračala, da sta kupila kakšen stroj, naj bo za gospodinjstvo

ali kmetijstvo.

Zopet se spomnim, kako je šel v Italijo po pralni stroj. Vse žepe je obrnil, da je imel dovolj denarja. Na koncu je ostalo še, da je prinesel ene žvečilne gumije za nas.

Ta vnema za boljši jutri se je nadaljevala vse življenje in še danes pri teh letih, ko bi v bistvu lahko rekla, da ne potrebujeta nič več drugega kot zdravje, stalno razmišljata, kaj bi še obnovila v svojem stanovanju, da bi bilo malo drugače, novo, lepše...

Ko smo otroci odraščali, šli naprej v

šolanje ali službo, sta bila tako skrbna. Pomagala sta, kjer sta pač mogla. Vsakega uspeha sta se veselila, včasih morda bolj kot mi sami.

Ne morem pa pozabiti dogodka, ko se naredila nesreča. Atu je traktor ušel po bregu in se zaletel v mojega fičota. Seveda je bil fičo stolčen in ata se je imel za krivega. Sedel je v kuhinji za mizo in jokal. Dejal mi je: »Tukaj sem in naredi z mano kar hočeš, jaz sem kriv.« Obe z mamo sva ga tolažili, naj se pomiri, saj sploh ni tako hudo, saj je samo materialna škoda.

Medsebojna ljubezen in ljubezen do nas otrok ni splahnela niti, ko smo odraščali, niti danes, ko smo vsak na svojem. Zelo rada prideta na obisk h komurkoli in vesela sta vsakega obiska. Ata se še zmeraj rad poheca, vsako besedo obrne v šalo. »Pravijo, da je smeh pol zdravja – zakaj se ne bi smejali?« pravi.

Ata in mama

foto: Franko Čelik

Spominja se Cankarja in Tavčarja

Pogovor z gospo Terezijo Guzelj, najstarejšo prebivalko naše fare

piše: Rafko Krvina

Rodila se je na Hlevišah, pri Kovaču, davnega leta 1905, 14. oktobra materi šivilji in očetu tesarju. Mama je bila Kržetova iz Žirovskega vrha, oče pa domač. "Za tiste čase je bil oče zelo razgledan, saj imel naročene kar tri časopise in ga je veselil svet. Kar dvakrat je odšel čez ocean v Ameriko, v New York in Cleveland. Mama pa je delala doma in merkala otroke."

Že tisti čas je bila šola na Vrh - v Mežnariji. "Župnik in učitelj, Janez Miklavčič, je bil dober človek, nikoli ni pretepal otrok zaradi neznanja. Imel je dvo-izmenski pouk, dopoldne in popoldne. Šola je trajala od februarja do novembra. Spominjam se, da smo imeli v prvem razredu samo tablice, na katere smo pisali s kamenčki. No, drugo leto pa je učitelj že priskrbel zvezke in pisala."

V mnogoštevilnih kajžarskih domovih, kjer je bilo hrane premalo, so morali otroci kaj hitro od doma služiti. Terezija je najprej služila pri Hlevišarju. Tukaj je bilo njeno življenje v primerjavi s tistim na drugih gruntih kar dobro. In tukaj je srečala pisatelja iz Poljanske doline Ivana Tavčarja. Sem je zahajal pogosto in enkrat je bila iz njegove strani deležna majhne sladke pozornosti. Pri Hlevišarju je služila do 16. leta, ko jo je pot vodila drugam, na Medvedje Brdo.

Prve svetovne vojne se spominja. "V smeri Tolmina se je slišalo bobnenje in ponoči je nebo rdeče žarelo od eksplozij." Njen oče je bil vpoklican v enote Avstro-ogrskega cesarstva. Na odhod na fronto je čakal v ljubljanski cukrarni. "S sestro sva ga večkrat obiskali. Na Vrhniko sva šli peš, naprej pa z vlakom. S sestro sva

kupili karti, zato sva sedeli v vagonu. V Ljubljano so se vozili tudi ljudje brez denarja, ki so stali na stopnicah. Med njimi se spominjam možakarja s črnim klobukom in ponošenim plaščem - to je bil Ivan Cankar, največji slovenski pisatelj."

Njen oče je padel na fronti na Tirolskem. "Vse pobite vojake so zakopali na njivo, katero so odkupili od nekega kmeta. Čas je bil takrat zelo strog in zaradi italjanske okupacije, nismo nikoli šli na njegov grob. Poslali so mrtval in vse kar je imel takrat na sebi, le zlate ure ne, ki jo je prinesel iz New Yorka."

Leta 1927 se je poročila h Grabazin v Hlevni Vrh. Njen mož, Matevž, je bil cimperman. Otroci so se rojevali drug za drugim: Matevž, Tončka, Ivan, Stanka, Rezka, Franc in še dva, ki pa nista preživela otroštva. "Bilo je januarja. Ata ni bilo doma, jaz pa sem šla v Rovte po provizacijo. Zabičala sem otrokom, naj ostanejo v hiši, ker je bilo zelo mrzlo. Pridem domov, pa so bili vsi razen Stanke v drvarnici. Obe Rezka in Marica sta dobili hudo pljučnico. Rezka se je pozdravila, Marica pa je umrla. Prav luštna punčka je bila."

Vsi otroci so prišli do poklica. Matevž kot zidar, Ivan zidar, Tončka Frizerka, Frenck avtomehanik... Vsi so prišli do kruha.

Druge vojne pa se spominja: "Je bila pa opasna! Nisi bil nikjer varen. Bilo je vse sorte vojakov: Nemci, Italjani, Belogardisti, Črna roka... Bila sem že na smrt obsojena. Nisem nič vedela, čudno se mi je pa zdelo, zakaj toliko vojakov okrog naše hiše... Šele zdaj sem izvedela, da so me nameravali usmrtiti. Zvečer sem gnala otroke ven na stranišče. Ko vse tisto opravijo, zletijo noter in spat v gornjo hišo. Ko sem zaklepala vrata, pa eden močno udari s puškinim kopitom po vratih in zavpije: "Odprite! Kaj ste zdaj spustili noter?" Jaz pa odgovorim: "Otroke, a ne?" Pa mi je odgovoril: "Naj bo za nocoj, bomo videli!"

Danes ne ugiba več. Bila je prijavljena. Pravi: "Naznanili so me, da k nam hodijo partizani. Češ da hranim partizane. Pa kako bom hranila partizane, če še otrokom nisem imela kaj dati!"

Spominja se meje, ki je ločila italijansko od nemške strani, potekala pa je v bližini. "Železne štange, na njih pa gosto napeta bodeča žica. Tako na gosto, da še ptič ne bi šel skozi. Vse skupaj pa je bilo zavarovano še z minami. Krstače smo jim rekli. Kar precej so jih mine poškodovale. Anžonovega... Pri Čenteževcu je bilo šest ali sedem sinov, pa ni nobeden umrl naravne smrti. Mine so ležale vsepovsod. Tudi Petračevga hlapca je razneslo. Nekaj jih je padlo po nesreči, nekaj pa zaradi radovednosti. Hujših bojov ali bitk pa v tem kraju ni bilo. Pokalo je, vendar da bi šlo za kaj hujšega pa ne."

Tudi po voji so bili težki časi. "Do leta 52 so dajali karte, ki pa so jih delili na lahke in težke. Za te karte si dobival najnujnejša živila: moko, sol, sladkor, olje... Vse to pa je bilo skromno. Eno leto samo 75dag moke na mesec za eno osebo. Takrat se v trgovini ni dobilo ničesar. Kar si doma pridelal. V hlevu smo imeli tri goveda. Največ pet. Enega leta je bilo pa grozno. Od četrtega maja pa do vseh svetih nismo dobili nič. Ko

nisem imela nobene reči več skuhat, sem šla v Suhi dol. Sem si rekla: "Tam so kmetje, mi bo kdo kaj prodal!" saj sem imela denar. Pa grem k Pišku in vprašam, če bi bilo kaj. Pa je odgovorila gospodinja: "O, nič, nič!" No, ko sem pa le prosila, pa mi prinese eno kilo fižola. Zvečer sem ga dala močit, drug dan sem ga cel dan kuhala, pa se ni skuhal, tako star je bil. Krompir je začel glih kar cveteti, pa sem ga začela kopat. Pa je bil že kar debel. No, s tistim smo se rešili. Pa še krava je imela telička, tako da je bilo mleko, pa smo preživeli. Denar je bil, saj je oče tesal naokrog. Tri leta se je učil v Škofji Loki.

Vrnimo se še enkrat v čas njenega otroštva in mladosti. Takrat so ženske nosile črne obleke, do tal dolge. "Pr' Mihač' je bila ženska, ki so ji rekli Mihačeva Micada. Je imela majhne statve, pa je tkala spodrepe, da so lahko te dolge obleke spuščale in dvigovale, če je bilo blato, sneg... Spodrep je bila pletena vrvica, dolga poldrugi meter." Spominja se dogodka na račun spodrepovanja žensk pred cerkvijo. Prav tist čas, ko so žensko spodrepovale, je pihnil veter in ženskam krila dvignil malo previsoko..."

"Včasih so se mestne ali hribovske ženske ločile kot noč pa dan. Ljubljankanke so imel vse klobuke, hribovske pa rute. Predpasnike so tudi takrat že nosili. Še neveste so jih imele."

Kako je bilo pa s pleniciami? "Ja, včasih ni bilo plenice. Dobila se je rjava kontenina. Bolj debela je bila za rjuhe, ta tenka pa za plenice. Če pa ni bilo

vozilo. Otroci smo bili zelo radovedni, pa smo skozi špranje gledali to reč. Ni imel gumijastih koles. Navadna železna. Ko se je peljal, je zelo ropotalo." To je bilo okrog leta 1915.

Kolo je njen mož kupil po prvi svetovni vojni, ko je bila že pri Grabezinu. "Precej velik je bil, pa me je mož hotel naučiti, da bi se navadla. Pa je bil zame, čist prevelik. Poskusila sem, pa sem padla..."

Zdravnika včasih ni bilo v teh krajih. Najbližji je bil v Idriji, kasneje že v Logatcu. Tudi osebne dokumente so dobili v le v Idriji.

Najnižja temperatura, ki se je spominja, je bila minus 36 stopinj celzija. "Vse je zamrznilo. Krava, takrat je bila samo ena, je prav prezebla. Pokrivala sem jo s starim kovtrom. Ta zadnja vrata smo zakidali kar z gnojem." Tudi drugih vremenskih nesreč (povodenj, viharjev, velikega snega...) se spominja.

Danes živi pri sinu Matevžu. Veliko ji pomaga vnukinja Bojana. O zdravju pa pravi: "Tako, kakor za starega človeka, kar v redu. Ko bi imela malo več moči. Moči nimam nobene, posebno v rokah, pa mi Bojana kaj pomaga."

Kdaj je bilo življenje lepše? "A, lepše je zdaj. Včasih se je bilo treba znajdit. Ta mladi ne morete razumeti, kako je bilo!"

tega, pa največkrat ostanki od srajc, pa take reči. Ni bilo tako kot zdaj."

Prvega motornega vozila se spominja iz časov, ko so otroci hodili v Rovte v trgovino. "Rovtarski Tonček je imel ta prvega. Poleg poti je imel barako, v njej pa

Kjer se učitelj razdaja ljudem

piše: Rafko Krvina

Začeniš z naslovom, s katerim je opisoval Branimir Nešovič v prvomajski prilogi Dela 1979 tedanjega vrhovskega učitelja Jakoba Kokalja, bi tudi jaz namenil nekaj besed njegovi naslednici gospe učiteljici Evlaliji Čelik.

Ko je vrhovsko šolo leta 82 zapuščal Jakob Kokalj, ki so ga otroci in starejši imeli radi, se je med ljudmi začela širiti novica, da bo prišla na Vrh učiteljica iz Cerkljanskega. Mene osebno to ni preveč zanimalo, saj sem tudi jaz tega leta odšel v peti razred v Žiri. Bolj pa govorice, da prihaja s tremi otroki - dobili bomo nove prijatelje!

Že na začetku je poprijela za delo v KS Vrh. Polnih petnajst let je opravljala delo tajnika in blagajnika vestno in natančno. Marsikdaj je s svojim znanjem svetovala pri reševanju najrazličnejših problemov. Najpomembnejša skrb ji je bila posredovati otrokom znanje, jih učiti pisati, brati. Njeno učenje je bilo vedno povezano s poštenjem. Ni imela lastnosti

pristranosti, ni delala razlik med otroki, kar sta največji vrlini dobrega učitelja. To se je pokazalo, ko so otroci odhajali naprej v šole. Mogoče bodo dale prav njene generacije najbolj učene fante in dekleta na Vrh. V mnogih primerih se je to že pokazalo. Moramo vedeti, da je gospa Evlalija, v učiteljski krogih Lili, učila na Vrh v tistih letih, s r e d i osemdesetih, ko je bilo v šoli na Vrh v vseh štirih razredih komaj pet otrok. Morala se je boriti za obstoj šole in šolske dejavnosti. Koliko poti je morala opraviti zavoljo

obveznosti do matične osnovne šole v Logatcu. Ni imela avtomobila, torej pot pod noge in peš na avtobus.

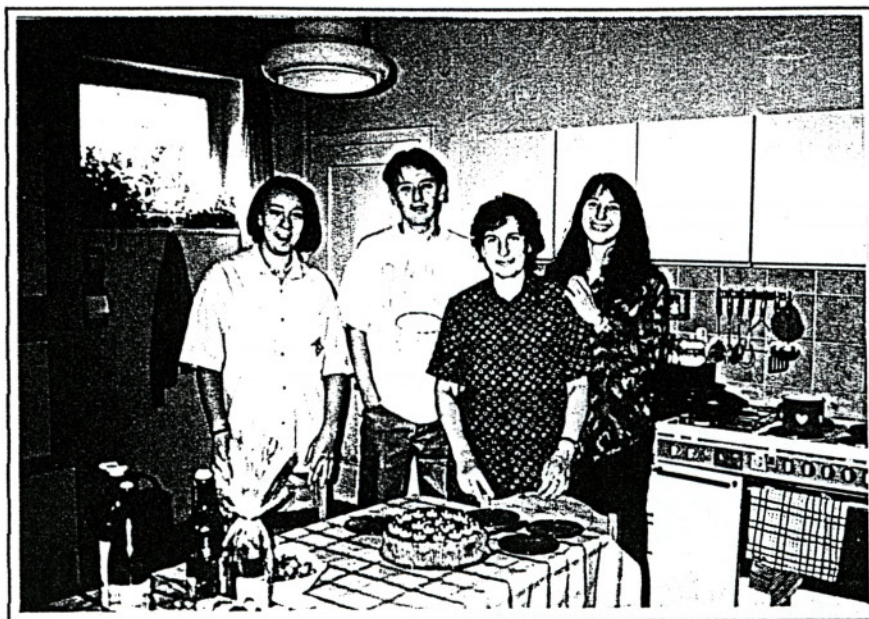
Ves ta čas pa je morala poleg vseh obveznosti do otrok in šole živeti še sebe in tri otroke. Nikoli je nisi slišal tarnati. Če si jo kdaj ogovoril, ti je morda sramežljivo in s prizvokom idrijskega narečja dala vedeti, da "ni hudo, ma kar gre." Tudi njen sosed Stumrškov Jure pravi: "Nikoli nobenih problemov, ne z naše, ne z njene strani. Edini odnos, ki je bil med nami, je bilo to, da je ona hodila k nam po mleko, jaz pa sem hodil v nujnih primerih k njim na telefon." Ne samo od Jureta, snažilke Frančiške Albreht in otrok, od vseh ljudi si slišal samo lepe besede.

Albreht Frančiška, 10 let snažilka in kuharica v šoli:

"Rada sem jo imela. Ni bilo boljšega človeka na svetu. Tisti čas sem prišla do svojega kruha. Nikdar mi ni rekla žal besede, tudi če sem kdaj zamudila. Ob takih priložnostih mi je skuhal čaj in sva se pogovorili. Kadar sem bila na bolniški, pa je opravljala vse sama.

Tudi Franko in Katja sta se vključila v Športno kulturno društvo in razdajala svoje talente pri športnih aktivnostih in dramski umetnosti. Vedno sta bila dobra prijatelja, tako da se je z njima dalo sodelovati. Katja je bila dolga leta blagajnik društva, Franko pa član Upravnega odbora ŠKD. Veseli smo, da se še vedno vračata v naše kraje.

Spominjam se časa, ko je bilo pred šolo zgrajeno igrišče. Tista leta smo na veliko igrali košarko. Največkrat ob sredah in petkih, ko je bila odprta trgovina. Včasih tudi dolgo v noč tja do treh zjutraj. Lahko si mislimo, da je nastajal hrup, vpitje. Nikoli nobene besede od učiteljice. Mogoče je kdaj pa kdaj kaj omenila svojim otrokom, do nas pa je bila vedno strpna in razumevajoča. Tudi kadar smo v

"15 let smo živeli v vrhovski šoli in z vami."

foto: Franko Čelik

šoli praznovali rojstne dneve, pričakovali novega leta dan..., ob pokanju petard, glasni glasbi je vedno ostala zaprta v svojem svetu, nikoli ni pokazala jeze, nespodobnih besed...

Ali se je kdo od nas takrat spomnil, da je za steno ženska, učiteljica, ki si želi počitka? Nihče in nikoli!!! Šele zdaj ko sem malo starejši, razmišljam, da smo se ji premalo zahvaljevali za njeno strpnost, potrpežljivost, razumevanje.

Vrnimo se na njeno poklicno pot, pot razredne učiteljice. Tudi v razredu je znala poiskati pravo mero in mejo otroške razposajenosti. Vsem je lahko bila zgled pravopisa, lepote in čistine v pisavi. Še enkrat poudarjam na njeno pravičnost do otrok, tudi ko je učila lastne. V vseh obzirih resnicoljubna. Kadar je bilo potrebno spregovoriti (na prireditvi ali kjerkoli že), je zanala s pravimi besedami povedati bistvo, čeprav tega od nje mogoče ne bi pričakoval.

Imela je znanje in zaupanje vase.

Zdaj živi v Idriji in lepo bi bilo od nas, če bi se v času pred prazniki kdo spomnil nanjo, da bi vedela, da spomin nanjo še živi. Na Vrhu je živela mirno, tiho... Pustila je veliko, čeprav sama tega ne bi nikdar priznala. Tako kot je prišla leta '82, je lanskega avgusta tudi odšla. Tiho, brez vsakega pompa. Spomin nanjo ne sme zbledeti.

Naš prvi voliček

Kot se jaz spominjam svojih mladih otroških let, je bilo življenje na kmetih, na vasi precej drugačno od današnjega. Pri nas doma smo redili štiri goveda in to v glavnem krave. Mama je mleko posnemala in delala maslo, po domače putar. Ta se je takrat kar dobro prodal in to je bil naš glavni dohodek. Pa še kakšno tele je bilo vsako leto za prodati.

Za to živino smo vso seno speljali domov samotež. Imeli smo majhen lesen voz. Ata ga je vlekel za oje, ostali pa smo od zadaj tiščali, rekli smo porivali. Ker je naša hiša v dolini, svet pa po bregu nad njo, je bilo samo voz težko peljati navkreber. Ko pa je bilo seno naloženo pa je še prerado šlo navzdol. Tudi drva, steljo in ostale pridelke smo vse tako zvozili. Edino za orati in zvoziti gnoj na njivo smo koga najeli.

Dokler sta bila ata in mama še močna in zdrava, je to še kar šlo, ko pa sta postala stara in bolehnata, je postalo pretežko. Zato smo se odločili, da si bomo priskrbeli vola. Doma smo zredili mladega bikca in ga še čisto majhnega naučili voziti. Sprva smo mu kar kašne veje napregli, da jih je vlekel, počasi pa se je naučil peljati tudi voz. To je bilo zame zelo veliko veselje, da sem lahko furala našega pridnega volička.

Bil je zelo priden in pameten. Vse nam je speljal od doma in domov. Bila sva velika prijatelja. Ko sem

med vožnjo včasih jedla kruh ali jabolka, sem vedno tudi njemu nekaj dala, tako da se me je zelo navadil in me rad ubogal.

A vsake lepe stvari je enkrat konec in tako je bil tudi z našim voličkom. Zbolel je in treba ga je bilo prodati. Takrat niso hodili kamioni na dom po živino kot danes. Midva sva šla kar lepo peš od nas v Žiri eno uro in pol daleč lepo počasi. Ko sva prišla v Žiri je že čakal kamion za živino in štirje možaki so mi kar iz rok vzeli verigo na kateri je bil privezan moj voliček. Takrat pa je pokazal, kdo je njegov večletni gospodar. Niti za korak se ni hotel premakniti iz mesta. Glavo je dal v tla in stal pri miru. Ni pomagala nobena palica ali zvijanje repa, vol se ni premaknil. Ko so ga le pretepali, sem rekla, da naj ga pustijo, da ga bom sama spravila na kamoin. In res je z malo truda šel kar sam za menoj na avto. Ko je bil že privezan pa me je še enkrat tako žalostno pogledal, da so še pri meni šle solze v oči. Imeli smo še več volov, a nobeden ni bil tako prijazen in ubogljiv.

Debeluh

spesnil: Matija Trček

*Ne morem več jest,
ne morem več pit.
Sem že čisto zalit,
se kil moram znebit.*

*Mi zrezek ostaja,
me mačeha graja.
Mi pivo diši,
me trebušček boli.*

*Me hlače tiščijo,
raz popek drsijo.
Premajhna je srajca,
vse me že rajca.*

*Me očka gor budi,
se vstati mudi.
Še malo bi spal
da b' o večerji sanjal!*

Od Blegoša do Porezna

piše: **Tomaž Tišler**

Bila je sobota v začetku novembra. Tisti vikend smo imeli pri nas kolone in povsod se je našlo kaj dela. Proti večeru smo končali in ker je bil to eden redkih jesenskih vikendov z lepim vremenom sem se odločil, da se še pred nočjo podam na izlet in malo potreniram. Spomnil sem se svoje želje, da bi povezal dva očaka predalpskega hribovja - Blegoš in Porezen med katerima je neke vrste greben, ki se nikoli ne spusti pod mejo 1000m.

Po svoji navadi sem se kar hitro odločil. Načrt je bil jasen: Še pred spanjem priti, kar se da visoko na Blegoš in zjutraj nadaljevati pot. Na zemljevidu sem ocenil, da bi se od enega vrha do drugega dalo priti v enem dnevu. Doma sem izprosil prost dan in obljubil, da se bom v nedeljo čimprej vrnil. Zložil sem vse potrebno v nahrbtnik. Ker sem nameraval prespati na prostem, je bilo opreme in hrane precej. Že sama spalna vreča vzame mnogo prostora. Ker sem čez dan pomagal, nisem imel časa, da bi skočil na Ježe in pogledal, ali je na Blegošu in Poreznu kaj snega, zato sem za vsak slučaj vzel s seboj vso potrebno opremo: gamaše, težke zimske gojzarje, celo dereze in cepin. Vzel sem še hrano, sadje in kar tri litre čaja, kajti zavedal sem se, da nikjer na poti ne bo pipe z vodo. Vsega skupaj je bilo skoraj 20 kg. Raje preveč kot premalo, je tisto staro pravilo, ki so nam ga na alpinističnem tečaju polagali na dušo. Dve prijazni gospe, ki sta bili ravno na obisku sta me potegnili do Hotavelj.

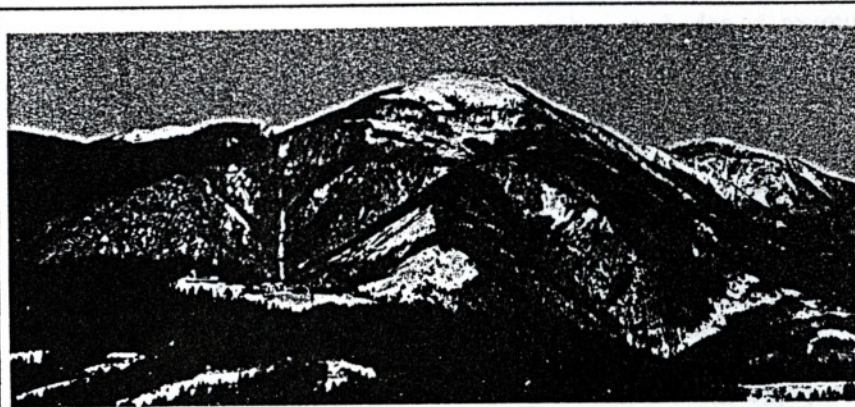
Okrog 21h sem štartal iz križišča pri Marmorju. Pot sem dobro poznal, saj sem jo od zadnjega Božiča, ko sem se prvič odpravil na Blegoš, prehodil vsaj desetkrat. Na vzhodu je že začela svetiti Luna in v bukovem gozdu, kjer je listje večinoma že odpadlo, se je dobro videlo. Na glavi sem imel še lučko, ki sem jo prižgal, ko se ni res več nič videlo. Vedel sem namreč, da je baterija že švoh. Pomagalo je tudi, da sem pot prehodil v temi že prejšnji vikend in sem že naprej vedel, kje je nevarno, da zgrešim pot.

Šel sem skozi vas Čabrače in proti zadnji kmetiji Likar, ki je skoraj 800m visoko. Tam vselej začne pihati, čeprav je v dolini zatišje. Kot ponavadi sem pozdravil še njihovega psa Ringa, ki čeprav se redno srečujeva, vedno kot blazen skače proti meni in grozi, da bo pretrgal verigo. Že dolgo se ga več ne bojim, nerodno pa je, ker vedno zbudim domače. Vsakič znova si obljubim, da mu naslednjič prinesem kak priboljšek, pa potem vedno pozabim...

Od kmetije se začne tista prava strmina, greben, ki gleda naravnost proti Vrhju Sv. Treh Kraljev, tako da se ga iz naših krajev prav lepo vidi. Počasi sem prišel dovolj visoko, da sem zagledal rumeno osvetljeno cerkvico na Vrhju. V mesečini se je tudi sicer dalo kar dobro prepoznati Žirovski vrh, Polhograjske dolomite, celo Krim, pa seveda Ermanovec in ostale bližnje hribe. Na grebenu vedno vleče zahodnik, ki pripiha iz smeri Porezna, kar je očitno tudi po obliski dreves. Tokrat je bilo drugače. Kar

zmedlo me je, ko sem začutil sapo z desne, z vzhoda. Tam nekje v smeri Škofje Loke so se že nabirali oblaki in zgledalo je, da se počasi bližajo. Nad menoj in dalje proti zahodu so še vedno sijale zvezde. Počasi sem prišel do svojega stalnega mesta za počitek - bunkerja, s katerega je prelep razgled. Hodil sem že uro in pol, kar je skoraj dvakrat več kot ponavadi. Razumljivo, nahrbtnik je bil približno trikrat težji. Oblaki so vsake toliko časa prekrili Luno na vzhodu in tudi iz severa, iz smeri Blegoša, so včasih prilezle megle. Videlo se je vedno manj zvezd. Meteorologi so napovedovali jasno vreme in upal sem, da se bom naslednji dan naužil sonca, zdaj pa oblaki... Pot se je nadaljevala strmo navzgor, do nekake ravnine imenovane Prva ravan na višini okrog 1250m. Tam že ni bilo več sledov o zvezdah, vzhodnik pa je še kar naprej vlekel. Ura je bila že enajst. Od tu do tiste jasnine na vrhu, ki se jo vidi s Svetih Treh Kraljev kot nekako plešo, vodi še pot skozi mlad smrekov gozdič. Vse postane temno. Prižgem lučko. Zaradi nje zelo dobro vidim pred seboj na tla, vse ostalo pa se spremeni v črno barvo. In potem, ko je tega najmanj treba, nekje niže v gozdu lajež ali nekaj takega. Pospešim korak. Čez čas glasovi utihnejo. Iz srca si oddahnem. Ko pridem na jaso je vse laže in malo čez pol dvanajsto sem že na vrhu - 1562m.

Moj tedanji rekord iz doline do vrha, kar je približno 1100 m višinske razlike, je znašal uro in 45 minut, torej sem bil tokrat kar počasen. Poznali so se tudi težki gojzarji. Seveda so bili tako kot gamaše, dereze in cepin popolnoma nepotrebni. Snega do višine 1200 m ni bilo. Vzpenjal sem se

Blegoš z južne strani

foto: **Tomaž Tišler**

namreč po južnem grebenu in prejšnje dni je sijalo sonce. Vrh je bil bel in ponekod so bili zameti, drugod pa se je spet videla trava. Bilo je megleno. Prostor za spanje sem si našel pred vhodom v bunker, ki so si ga preuredili radio-amaterji. Ponujal mi je malo zavetja. Razvil sem armafleks in spalno vrečo, ter se do pasu preoblekel, obul sem tudi dvojne sveže nogavice. Ko takole v mrazu bivakiraš je pomembno, da na tebi ni nič mokrega. Bolje nič kot pa mokra majica. Vse mokre stvari skupaj z notranjimi vložki gojzarjev sem zmetal v spalko. Sicer bi mi do jutra zmrznile. Tako pa se bodo tudi malo posušile. Zlezel sem noter še sam. Z menoj sta bila še lučka in walkman, tako da je bilo res neudobno. Dodobra sem se najedel maminih dobrot in banan, ki bi jih bilo škoda prepustiti mrazu. Ura je bila krepko čez dvanajst, ko sem končal, vklopil radio in poslušal češke, ruske, španske, arabske in ameriške postaje na dolgovalovnih frekvencah. Počasi sem zaspal...

Zbudil sem se ob treh. Me je že kaj tiščalo v rebra, pa tudi obrniti se je bilo treba, kar pa v ozki in polni spalni vreči ni najlažje. Ko sem bil že ravno buden, sem še potisnil glavo iz vreče in odprl oči: Jasno! Zvezde so sijale in v mesečini so se videle Karavanke. Ostali razgled je zastiral bunker. Malo me je tudi zeblo v kolena, ki so najmanj zaščitena, zato sem zlezel ven in kar v gojzarjih brez vložkov odskakljal do razgledne plošče na vrhu. Med poskakovanjem, da bi ogrel kolena, sem na hitro obnovil razgled. Vsi oblaki so izginili in videlo se je vse, kar je nad višino približno 1400 m. Nižje kraje je zakrivala megla. Videle so se torej Kamniške planine, Karavanke, pa Julijci, pred njimi Ratitovec, na zahodu se je dvigal vrh Porezna. Zgledal je nekako daleč. Med Blegošem in Poreznom je bilo eno samo morje. Daleč na jugu se je kazal še Snežnik. Malo sem še tekal in se vrnil v spalno vrečo. Težko sem zaspal, zato sem še enkrat preveril pot na zemljevidu in poslušal radio.

Okrog štirih sem se odločil, da tako ne gre več naprej, saj sem brez potrebe zgubljal čas in se mučil. Z gorilnikom sem si pogrel čaj in v njem stopil še malo snega, da ne bi izgubil preveč pijače. Spet sem jedel in se preoblekel

v stvari, ki so se posušile. Vložki so bili še vlažni in verjetno sem ležal na eni od nogavic, ker je bila še kar takšna kot zvečer. Druga je bila suha. Vseeno sem ju obul. Dokler hodiš imaš lahko mokre nogavice in vložke, vedno pa potrebuješ nekaj suhega za vsak slučaj. Sicer pa so te nogavice takšne, da čeprav so vlažne, vzdržujejo kožo suho.

Sledil je še mučen postopek pakiranja spalne vreče in armafleksa, ter na koncu obuvanje. Pozimi ti priprava na hojo vzame res mnogo časa. Kaj šele, če bi moral obuti še gamaše in nataktni dereze. Ura je bila pet, ko sem štartal. Bil sem zaspan. Porezen je še vedno čakal na drugi strani morja. In v to prekleto morje sem se sedaj spuščal. Koča na Blegošu je bila že globoko v megli. Nikjer ni bilo nikogar. Kmalu sem ugotovil, da moja pot še ni zgažena, tako da bom moral sam iskati markacije. Snega je bilo le okrog pet centimetrov, a marsikatero drevo je bilo krepko obloženo. Kmalu sem ugotovil, da je pot tudi sicer slabo markirana. Večkrat sem moral hoditi nazaj, iskati markacije in preizkušati različne variante, pa čeprav sem nenehno preverjal svoj položaj na zemljevidu. Pot je bila sicer lepa in je večinoma vodila po grebenu. Kot da ne bi imel že dovolj težav z orientacijo, sem še izgubil z nahrbtnika zemljevid in tekel približno 10 minut nazaj ter preklinjal. Počasi se je delal dan. Čudovit sončni vzhod sem dočakal na Črnem Vrh, kjer je smučišče Cerkno. Rdeči bombon je zasijal skozi pajčolan megle in mi omogočil nekaj čudovitih posnetkov.

Sledile so nove težave z orientacijo, saj so ob širjenju smučišč verjetno pozabili na markacije. S težkim nahrbtnikom res ni zabavno hoditi nazaj, pa še voljo ti vzame. Megla je izginila in sonce je obsijalo hribe. Pred menoj se je razprostrela Davča, najdaljša slovenska vas, jaz pa sem nadaljeval pot po grebenu, ki to območje omejuje z juga. Različne gričke na grebenu sem obšel zdaj z leve, zdaj z desne. Hodil pa sem po zvoženi, a zasneženi makadamski cesti. Ura je kar tekla. Nekako polovico poti, ki je na najnižji točki grebena (1068m) sem dosegel okrog pol devetih. Od tu je šlo vse le še navzgor. Pot pa se je dejansko dvigala

počasi, zelo počasi. Razgled na Ratitovec, Julijce s Triglavom in južnimi bohinjskimi gorami na eni strani in Cerkaljansko, Idrijsko, Polhograjsko in še kakšno hribovje na drugi, je popestril sicer nezanimivo pot. Pod cesto so zašumeli Davški slapovi. Videti jih ni bilo mogoče.

Počasi sem dosegel nekakšen plato na Cerknim, kjer se je očitno nekdo poigral s terenskim vozilom. Misli sem si svoje in šel dalje. Začel se je resnejši vpon in iz doline se je tu in tam pojavil kak planinec. Nazadnje nas je kar nekaj grizlo vzhodni zasneženi greben Porezna.

Na vrhu, 1630 metrov visoko, sem bil ob 11h. Šest ur je torej potrebnih, da prideš iz Blegoša na Porezen z nekim normalnim tempom, če seveda odštejemo težave z orientacijo in druge nevšečnosti. Malo sem pokramljal s planinci, večina jih je prišla iz Poč. Fant moje starosti mi je ponudil, da greva skupaj dol, on pa me potegne z avtom do Cerkna. Seveda sem si zaželel družbe. Malo sva še analizirala razgled, videlo se je namreč vse, in se smejala tistim, ki so na tako lepo nedeljo ostali v dolini, ki jo je prekrivala nekaka siva prosojna meglica.

Pot do Poč sem že poznal od prej. Bila je strma in utrudljiva. Še posebno zaradi težkega nahrbtnika in trdih gojzarjev, ki so se obnašali bolj kot pancarji. K sreči sem imel s seboj palice, sicer bi naredil slabo uslugo svojim kolenom. Prav tem palice najbolj koristijo. Ob 13h sva bila v Počah. Poti je bilo konec. Iz Hotavelj do sem torej približno 10 ur zmerne hoje. Tovariš me je zapeljal v dolino, do doma pa sem se vrnil na štop. Še pred tretjo sem bil doma.

Ta izlet je bil dober trening za zimsko sezono v hribih. Pomembno pa se mi zdi tudi, da sem bolje spoznal kraje, ki jih sicer z Vrha vidimo vsak dan. Turo predlagam tudi ostalim, saj je res lepa, precej truda pa si prikrajšamo, če se z avtom odpeljemo do kmetije Likar ali Lovske koče na Črnem Kalu pod Blegošom, ki je kar 1100 metrov visoko. Z avtom pa se lahko pride tudi skoraj do koče pod Blegošem, nekako do višine 1350m. Potem nam preostane le še čudovit sprehod od Blegoša do Porezna.

Stari, mogočni velikani

piše: Rafko Krvina

Največje, najtrajnejše in s tem tudi najveličastnejše stvaritve v živi naravi na tem svetu so prav gotovo drevesa. Nobeno drugo živo bitje, ne žival, ne rastlina, jih ne prekaša ne po velikosti ne po trdoživosti.

Največje med njimi lahko presegajo višino kar precej prek 100 metrov ali pa 10 metrov obsega debla, če pa bi nam bilo dano hkrati videti še njihov podzemski del, bi šele lahko v celoti dojeli veličastnost teh orjaških bitij. Tudi njihova starost je često izjemna, 100 let stara drevesa pa sploh niso nobena redkost. (Valentin Benedičič, 1998, GEA, št. 11)

Ta članek me je spodbudil, da bi v naši okolici, vrhovski fari, pregledal gozdove s predhodnim posvetovanjem z lastniki in poiskal najdebelejša drevesa. Ni jih prav veliko, ki bi spadala v skupino orjaških dreves z obsegom preko 500 cm in premerom preko 1,5 m. Jasno, da drevesa različnih vrst ne dosega podobnih mer. Oreh, na

primer, je orjak pri 350 cm obsega, ko je kostanj šele pri 550 cm. V naših gozdovih prednjači s svojo velikostjo predvsem lipa. Poskušal sem poiskati najdebelejša, upam pa, da so v kakšnih globelih in strmih še večja. Rad bi, da me bralci prispevka informirate in z veseljem se bom napotil v družbo veličastnega spremljevalca življenja na zemlji. Vse lipe, ki niso v tabeli (ostale tri pri Petrču, pri cerkvi, pri Trpinu v Lavrovcu, v Brencetovem gozdu) merijo od 2-3 m v obsegu.

Drevesa označena z *, so na Vrhu najdebelejša drevesa.

Najdebelejša lipa, pri Petrču (430cm)

foto: Tomaž Tišler

LIPE

lipa	4,30	pri Petrču, tista ob hiši, poškodovana
lipa	4,00	Trevnova planina, na pašniku, vredna ogleda, zdrava
lipa	3,30	pri Luštrku, ob glavni cesti
lipa	3,50	pri Petrču, zadnja na desni strani

GOZDNA LISTNATA DREVESA

javor	2,10	Anžonove Osoje
hrast	2,00	Anžonova Volarija
hrast	2,10	Brencetove Reviše
jesen	2,08	Anžonove Osoje
*jesen	3,36	pod farovžem na Vrhu, zelo nizko drevo
*bukev	2,66	pri Gračanu, pod potjo v smeri Gošarja

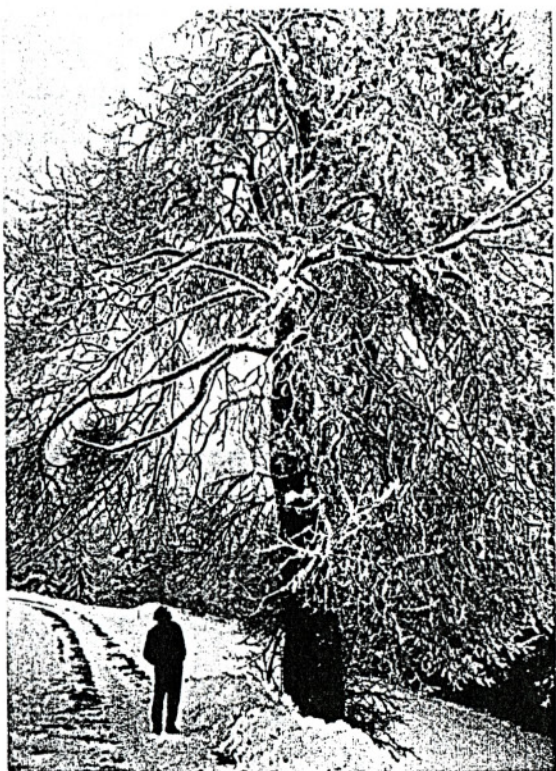
Lipa pri Luštrku (330cm)

foto: T. Tišler

Stumrškov kostanj v Brdih (377cm)

foto: T. Tišler

Češnja pri Petraču (298cm)

foto: T. Tišler

IGLAVCI

bor	1,88	Stumrškova Brda
smreka	2,40	Anžonove Osoje, pri skali
smreka	2,84	Šrbinetov gozd, ob poti iz Malna proti Škrbinetu
*smreka	3,11	Brencetove Reviše, nad potokom, zelo visoka
jelka	2,76	Stumrškove staje

SADNA DREVEŠA

oreh	2,30	pri Maganu, ob hlevu, zdrav
hruška	2,08	pri Součku, ob poti proti Marjetniku, zdrava, sekn'šca
divja češnja	2,14	Anžonove Osoje, pod Ogelnico
*češnja	2,98	pri Petraču, ob poti na Trate
jablana	2,10	pri Abrahtu, stara cca. 150 let
*kostanj	3,47	pri Šubcu, ob poti, se suši
*kostanj	3,77	Stumrškova Brda, pod njivo
bezeg	0,86	pri Poldetu v Račevi, ob hiši

Kaj pa narava?

piše: Tomaž Tišler

Ko pride tuj človek na Vrh, mora biti navdušen. Čudovit zrak ga šele tukaj spomni na to, kakšno umazanijo je dihal v dolini. Povsod tečejo bistri potočki, gozdovi se bahajo s svojim zelenjem, travniki plapolajo v vetru, pogosto naletiš na divje živali, srne, zajce, lisice, ježe. Nad teboj krožijo kanje, z dreves se oglašajo ubrana ptičja pesem. V potokih so ribe in v jezeru, ki je samo po sebi čudovito, plavajo račke. Končno spet košček neokrnjene narave! Raj na zemlji! Pa je res?

Ne ni! Potrebno je le malo, da to ugotoviš. Potrebno je stopiti iz avta, zakorakati v gozdove, v grape, na gričke in vse se obrne.

Prva stvar, ki se jo opazi že ob sami cesti, so smeti. Za tako divjino kar precej velika količina smeti. Po jarkih ležijo papirji raznih vrst, steklenice, plastenke... Kako so prišle tja? Nekaj smo jih nametali sami, nekaj so jih prinesli s seboj turisti. Za oboje seveda obstaja rešitev. Mi se moramo disciplinirati in, ko izpraznimo škatlico cigaret, vrečko z bomboni, steklenico s pijačo..., zaboga odnesimo jo domov! Nikar v jarek! Res je sicer, da se večji del leta (pozimi in poleti) skoraj nič ne vidi, ker so smeti zakrite s sengom ali zelenjem, a pomladi je pogled po jarkih ob naših cestah katastrofalen. Tudi za neumne turiste obstaja rešitev. Kakšen koš za smeti na najbolj izletniških točkah ne bi škodil. Take so recimo pri jezeru, na Vrh, pri znamenju na Pil, kjer pogosto počivajo kolesarji ipd.

Seveda mi ni potrebno poudarjati, da glavni problem smeti ni ta, da kazijo okolico. Smeti onesnažujejo okolje! Škodijo mu. Še posebno kakšne plastenke od motornega olja ali antifriz, ki se tudi najdejo po naših krajih.

Stopimo iz ceste v gozd. Tudi tukaj so smeti in priznati je treba, da večino le-teh prinesejo s seboj borovničarji. Konzerve, steklenice, celo plenice niso redkost. Kaj lahko storimo? Nič. Poberemo smeti ali pa naženemo ljudi iz gozdov.

Kontroliral jih gotovo ne bo nihče.

Obstaja pa še ena vrsta smeti po naših gozdovih in travnikih. To so neurejena, divja smetišča. Najdemo jih, priznajmo si, prav pri vsaki domačiji. Nekoč pač niso odvažali smeti, ekološka zavest pa ni bila dovolj visoka, da bi jih ljudje sami spravljali na urejena smetišča. Zdaj se stvari spreminjajo, kar je potrebno pozdraviti. Potrebno pa je tudi sodelovati. Prelepo bi bilo, če bi se stara smetišča sanirala. Saj vsi vemo, kje so. Navadno kar pod robom blizu hiše ali pa v kakšni jami, jarku. Neodpustno je, da se nekatera še sedaj polnijo. Nekaj jih je takih, ki tudi iz estetskega vidika prav kljujejo v oči. Pohodniku, ki se odpravi peš na Vrh, prav gotovo ne bo všeč tista jama na vrhu Jež in tista med kočo in Tončkom.

Tudi avtomobili, parkirani kar tako, za vedno, po naših gozdovih, so ena velika svinjarija. Tisti avto na poti od kočice desno pod Tončkom, pa tisti na Golem vrhu, kjer jih je res za cel odpad, pa še kje se jih najde. Vedeti moramo, da avto počasi propada in iz njega tečejo bencin, olje, zavorna, hladilna tekočina... Vse to teče v naše lonce in kozarce!

Jezero, naš ponos, posebnost, bi si po mojem mnenju zaslužilo status naravnega spomenika. V njem se razmnožujejo žabe, račke, včasih ga obiščejo celo čaplje. Vsi bi se morali zavedati, kakšnega pomena je za naše kraje ne le zaradi svoje lepote. Namesto tega pa postaja dirkališče za lokalne frajerje na mopedih,

prostor za praznovanja, smetišče in končna postaja kanalizacije. Jezero ni eno samo, obstaja cel sistem med seboj povezanih jezer in če v enega mečemo smeti in spuščamo odplake, škodi to prav vsem. Če ste pozorni, ugotovite, da voda že smrdi po kanalizaciji in na nekaterih pritokih se pojavljajo naftni madeži.

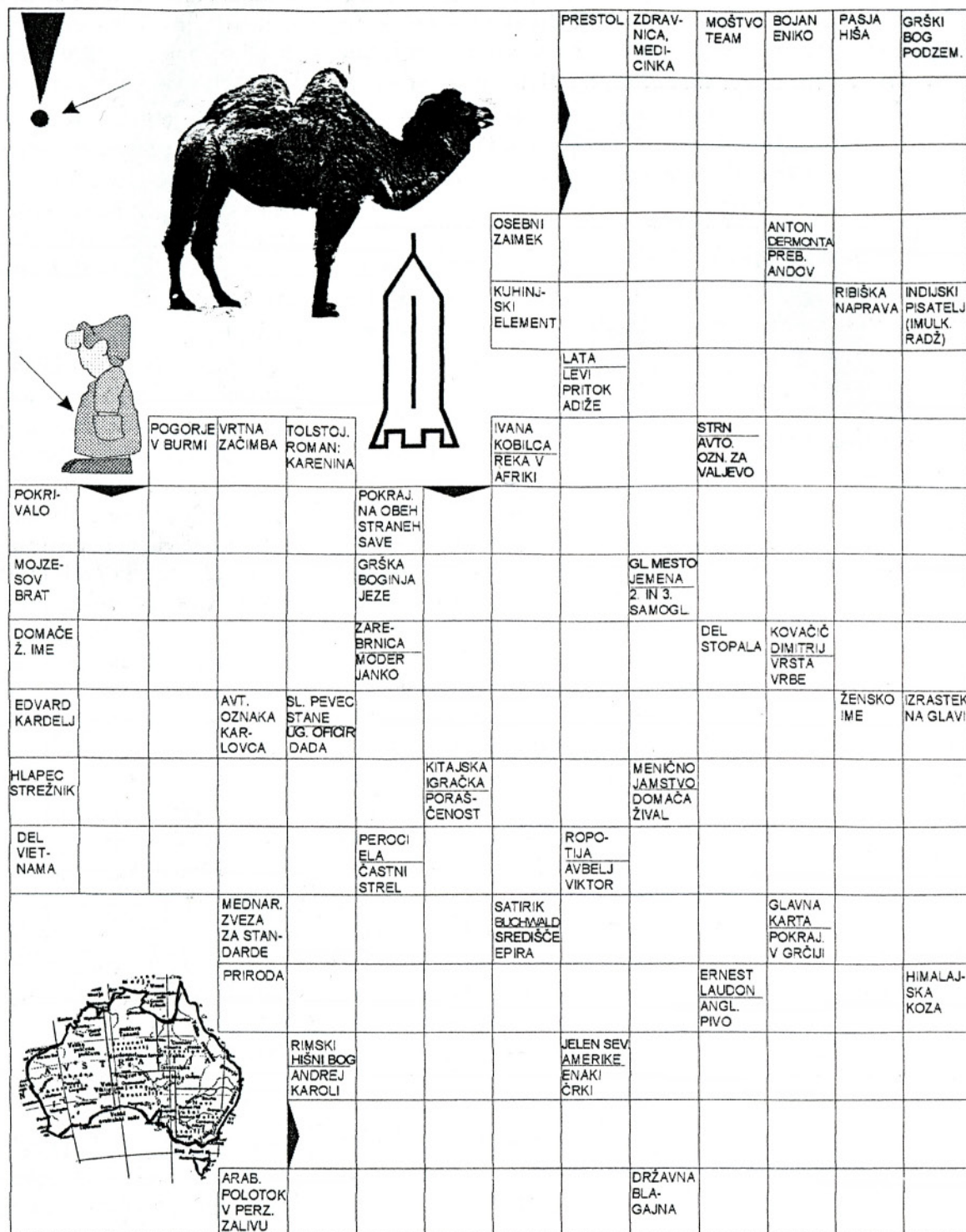
Zavedati se je treba, da naših voda ne onesnažuje nihče. K nam potoki ne pritečejo iz sosednjega kraja. K nam pritečejo iz neba. Čisti. Kdo izmed nas bi si upal piti potoke, ko zapuščajo naš okoliš? Vsega smo krivi sami.

Še ena stvar je, ki me žalosti. Na naših travnikih in pašnikih raste ogromno vrst redkih in lepih rastlin. Nekatero so morda celo zaščitene, vendar to ni pomembno. Tistih redkih, najlepših rož ne sme trgati NIHČE. Rožam je treba pustiti, da odrastejo, se razmnožujejo in umrejo tam, kjer so. Prvič zato, da jih bo lahko za nami še kdo občudoval, predvsem pa zato, da bodo zrasle tudi prihodnje leto. Nedopustno je, da se take cvetice, kot so maslci (maslenice) pojavljajo v raznih šopkih po domovih, na pokopališčih ali v cerkvi! Noben razlog ni dovolj svet, da upraviči smrt tako redkih rastlin. Med slednje spadajo še kranjske lilije, svišči in podobni dragulji naših krajev, ki rastejo predvsem po senožetih ali neobdelanih površinah. Bodimo ponosni na njih. Kdo drug bi jih znal bolj ceniti.

Kaj lahko storimo? Nosimo smeti iz sprehodov domov! Poskrbimo, da iz trgovin prinesemo čim manj embalaže... Avtomobile, ki jih ne potrebujemo več odpeljimo na odpad, čeprav moramo za to plačati. Treba se je zavedati, da je čista narava nekaj, kar ni zastoj in morda nam bo vsem skupaj čez leta še žal, da nismo za to porabili več denarja. Vzgajajmo naše najmlajše z ljubeznijo do narave in mislimo na to v kakšnem okolju bodo živeli oni čez deset ali dvajset let. Predvsem, mislimo! Na prihodnost!

Skandinavska križanka

sestavil: Rafko Krvina

Vaše rešitve pošljite na naslov: ŠKD Vrh, Vrh Sv. Treh Kraljev 19, Rovte ali uredniku osebno do meseca marca 1999. Izžrebancem bomo podarili tri brezplačne izlete na finale svetovnega pokala v smučarskih poletih marca v Planici. Veliko uspeha pri reševanju skandinavke.

Lokalne volitve 1998

piše: Janez Kogovšek

Rezultati volitev v KS Vrh Sv. Treh Kraljev v 3. volilni enoti občine Logatec, dne 22. 11. 1998:

Volilcev 184
Udeležba 128

Volitve v Občinski svet:

neveljavnih 13
SKD 48
SDS 30
SLS 27
LDS 8
ZLSD 2
DeSUS 0

Kandidat na listi SKD je bil
Valentin Jesenko. Ni se mu
uspelo uvrstiti v Občinski svet

Volitve za župana občine:

neveljavnih 5
Vladislav Puc 51
Janez Nagode 40
Matjaž Kete 18
Berto Menard 7
Marjan Gregorič 7

V Svet Krajevne Skupnosti:

neveljavnih 2
Rafael Krvina 98
Marko Žust 72
Bernard Alič 71
Matija Sedej 69
Valentin Jesenko 66
Miha Kunc 65
Matjaž Buh 65

Ostali kandidati se niso
uvrstili v Svet KS. Ti so:

Simon Novak
Janez Žust
Jože Žust
Marija Jelovčan
Anton Kokelj
Boštjan Mivšek

2. krog volitev za župana

6. decembra 1998:

Vladislav Puc 53
Janez Nagode 49

“Narod si bo pisal sodbo sam!”

(Cankar, Hlapci)